

Raportointi liiketoiminnan kestävyysvaikutuksista - tutkimus
pohjoismaisten suuryhtiöiden tavasta noudattaa
vastuullisuusraportointisääntelyä

Lapin yliopisto

Oikeustieteiden tiedekunta

Insolvenssioikeus

Pro Gradu -tutkielma

Ella Reunanen

Syksy 2025

Sisällys

1	Johdanto.....	1
1.1	Kestävä kehitys ja rahoitusala.....	1
1.2	Tutkimuskysymykset	2
1.3	Tutkimusmenetelmät	4
1.4	Tutkimuksen terminologia ja rajaukset	7
1.5	Tutkimuksen rakenne	9
2	Vastuullisuusraportointi: tausta, tarkoitus ja sääntely.....	10
2.1	Vastuullisuusraportointi yleisesti	10
2.2	Vastuullisuusraportoinnin hyödyistä ja haitoista yrityksille	12
2.3	Vastuullisuusraportointisääntelyn kehitys Euroopan unionissa	15
2.3.1	Vapaaehtoisuus sääntelyn taustalla	15
2.3.2	Muiden kuin taloudellisten tietojen raportointia koskeva direktiivi	17
2.3.3	Vastuullisuusraportointidirektiivi.....	19
2.3.4	Omnibus-paketti.....	24
2.4	Vastuullisuusraportoinnin sisällölliset vaatimukset käytännössä.....	27
3	Raportointisääntelyn noudattaminen suurimmissa pörssiyrityksissä	31
3.1	Suomi	31
3.1.1	Neste Oyj	31
3.1.2	Nokia Oyj.....	35
3.2	Ruotsi	40
3.2.1	ABB AB	40
3.2.2	Assa Abloy AB.....	44
3.3	Tanska	49
3.3.1	A.P. Møller-Mærsk A/S.....	49
3.3.2	Novo Nordisk A/S.....	54
4	Huomioita raportointisääntelyn noudattamisesta	58
4.1	ESRS 2 -standardin tiedonantovaatimusten soveltaminen ja tulkinta.....	58
4.2	Vastuullisuusraportin sisällön merkitys ja tiedon tasapaino.....	61
4.3	De lege ferenda	65
5	Johtopäätökset	67

Lapin yliopisto, oikeustieteiden tiedekunta

Työn nimi: Raportointi liiketoiminnan kestävyysvaikutuksista - tutkimus pohjoismaisten suuryhtiöiden tavasta noudattaa vastuullisuusraportointisääntelyä

Tekijä: Ella Reunanen

Opetuskokonaisuus ja oppiaine: Insolvenssioikeus

Työn laji: Pro gradu -tutkielma

Sivumäärä: XIII + 69

Vuosi: 2025

Tiivistelmä:

Tutkielmassa tarkastellaan vastuullisuusraportointisääntelyä ja sitä, miten tutkimuksen kohteiksi valikoituneet suomalaiset, ruotsalaiset ja tanskalaiset pörssiyritykset ovat soveltaneet sääntelyä ja toteuttaneet vastuullisuusraportointinsa. Tutkielman tavoitteena on selvittää, ovatko kyseiset yritykset noudattaneet CSRD:n nojalla annetun ESRS 2 -standardin sisältövaatimuksia vaadittavalla tavalla, sekä ilmeneekö sääntelyn noudattamisessa merkittäviä maakohtaisia eroja.

Tutkielmassa on hyödynnetty sekä lainopillista että empiiristä tutkimusmetodia. Lainopin keinoin on selvitetty sitä, mitä vastuullisuusraportointiin liittyviä käytännön vaatimuksia voimassa olevasta oikeudesta kumpuaa. Vaatimusten noudattamistavan arviointi on toteutettu empiirisellä metodilla. Empiirisen osan aineisto on muodostunut tutkimuskohteena olleiden pörssiyritysten vuoden 2024 ajalta julkaisemista vastuullisuusraporteista, joita on tutkittu kvalitatiivisella tutkimusotteella. Tutkielman lopussa on de lege ferenda -tutkimusta hyödyntämällä annettu ehdotuksia siitä, millaista vastuullisuusraportointia koskeva sääntely voisi tulevaisuudessa olla.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että tutkimuskohteena olevat yritykset ovat noudattaneet vastuullisuusraportointisääntelyä yleisesti ottaen vaaditulla tavalla eikä systemaattisia puutteita tai merkittäviä maakohtaisia eroja sääntelyn noudattamisessa ole ilmennyt. Tutkimustulosten myötä voidaan kuitenkin esittää yleisempiä huomioita ja pohdintoja liittyen vastuullisuusraportointisääntelyyn tulkintaan ja tarkoitukseen. Niiden huomioon ottaminen on relevanttia, kun pohditaan sitä, millaista vastuullisuusraportointia koskeva sääntely voisi tulevaisuudessa olla sekä mihin aiheisiin vastuullisuusraportointia koskeva tutkimus voisi tulevaisuudessa keskittyä.

Avainsanat: vastuullisuusraportointi, kestävä kehitys, liiketoiminta, CSRD, ESRS-standardit

Lähdeluettelo

Virallislähteet

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/2088, annettu 27 päivänä marraskuuta 2019, kestävyysraporttien liittyvien tietojen antamisesta rahoituspalvelusektorilla.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2022/2464, annettu 14 päivänä joulukuuta 2022, asetuksen (EU) N:o 537/2014, direktiivin 2004/109/EY, direktiivin 2006/43/EY ja direktiivin 2013/34/EU muuttamisesta yritysten kestävyysraportoinnin osalta.

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kirjanpitolain ja tilintarkastuslain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi 20/2023 vp

Komission delegoitu asetus (EU) 2023/2772, annettu 31 päivänä heinäkuuta 2023, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/34/EU täydentämisestä kestävyysraportointistandardien osalta

Lagrådsremiss, Nya regler om hållbarhetsrapportering. Stockholm 15 februari 2024.

Lov nr. 480 af 22. maj 2024 om ændring af årsregnskabsloven, revisorloven og forskellige andre love (Gennemførelse af EU-direktiv om virksomheders bæredygtighedsrapportering og EU-direktiv om forhøjelse af størrelsesgrænser i regnskabsdirektivet m.v.).

Civilutskottets betänkande 2023/24:CU23, Nya regler om hållbarhetsrapportering. 29 maj 2024.

Komission tiedonanto tiettyjen kestävyysraportointisäännösten tulkinnasta direktiivissä 2013/34/EU (tilinpäätösdirektiivi), direktiivissä 2006/43/EY (tilintarkastusdirektiivi), asetuksessa (EU) N:o 537/2014 (tilintarkastusasetus), direktiivissä 2004/109/EY (avoimuusdirektiivi), delegoidussa asetuksessa (EU) 2023/2772 (ensimmäinen eurooppalaisten kestävyysraportointistandardien kokonaisuus eli ”ensimmäinen delegoitu ESRS-säädös”) ja asetuksessa (EU) 2019/2088 (kestävää rahoitusta koskevien tietojen raportointiasetus eli ”SFDR”).

Kestävyysraportoinnin haasteet ja tukitarpeet suomalaisyrityksissä. Ympäristöministeriön julkaisu 2025:4.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2025/794, annettu 14 päivänä huhtikuuta 2025, direktiivien (EU) 2022/2464 ja (EU) 2024/1760 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse päivämääristä, joista alkaen jäsenvaltioiden on määrä soveltaa tiettyjä yritysten kestävyysraportointia ja huolellisuusvelvoitetta koskevia vaatimuksia.

Kirjallisuus

Aarnio, Aulis: Laintulkinnan teoria. Werner Söderström Osakeyhtiö. 1988.

Aarnio, Aulis: Tulkinnan taito - ajatuksia oikeudesta, oikeustieteestä ja yhteiskunnasta. WSOY. Helsinki 2006.

Abou-Jaoudé, Naim: Here's why we must not lose sight of the importance of ESG, despite the recent backlash. World Economic Forum. 2023.

Baumüller, Josef: EU omnibus package on sustainability -something we don't want to ride (yet)? "Omnibus I", CSRD (new) and the revised future of sustainability reporting in the EU: Evidence from Austria. Vienna University of Technology. 2025.

Dunfjäll, Måns: Materiality in Transition: Challenges and Opportunities in Corporate Sustainability Reporting under the CSRD. European Journal of Risk Regulation 1–15. 2025.

Eccles, Robert G. – Serafeim, George: Corporate and Integrated Reporting: A Functional Perspective. Harvard Business School. Corporate Stewardship: Achieving Sustainable Effectiveness. 2017.

Fragidis, Garyfallos – Papafloratos, Triantafyllos: An Information Architecture for the European Sustainability Reporting Standards (ESRS). International Hellenic University. 2025.

Harmaala, Minna-Maari – Jallinoja, Niina: Yritysvastuu ja menestyvä liiketoiminta. Alma Talent Oy. 2013.

Hirvonen, Ari: Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Yleisen oikeustieteen julkaisuja 17. Helsinki 2011.

Horsmanheimo, Pasi – Kaisanlahti, Timo – Steiner, Maj-Lis: Tilintarkastuslain kommentaari. Alma Insights. Helsinki 2024.

Juutinen, Sirpa: Strategisen yritysvastuun käsikirja. Alma Talent Oy. 2016.

- Kulovesi, Kati – Mähönen, Maiju – Laininen, Jenni*: Ilmasto-oikeus. Alma Talent Oy. Helsinki 2024.
- Kurittu, Kaisa – Rankinen, Lea*: Menesty kestävästi! Alma Talent Oy. Helsinki 2023.
- Leskinen, Minni*: De lege ferenda -tutkimuksesta metodina ja tieteenä. Lakimies 7–8/2022. 2022.
- Lombardi, Rosa*: Mixing accounting regulation and corporate accountability in the era of non-financial Information, intangibles and digitalization. Tornado or SUNshine? Sapienza Universita Editrice. 2024.
- Markus, Jaakko*: De lege ferenda -tutkimus prosessi- ja insolvenssioikeudessa. Lakimies 6/2023. 2023.
- Miettinen, Tarmo*: Oikeustieteellinen opinnäyte – Artikkeleita oikeustieteellisten opinnäytteiden vaatimuksista, metodista ja arvostelusta. Edita Publishing Oy. 2016.
- Miralles-Quirós, María – Miralles-Quirós, José*: Sustainable Finance and the 2030 Agenda: Investing to Transform the World. University of Extremadura. 2021.
- Nieminen, Kati, et.al.*: Empiirinen Oikeustutkimus. Gaudeamus. Helsinki 2021.
- Niskala, Mikael – Palmuaro, Sirkka*: Uudet kestävyysraportointivaatimukset – Mitä ne tarkoittavat käytännössä? Alma Talent Oy. Helsinki 2023.
- Rajavuori, Mikko – Turtiainen, Matti*: Kestävä rahoitus ja sijoituspalvelun tarjoajan velvollisuudet: kestävyysmieltymykset osana soveltuvuusarviota. Liikejuridiikka 3/2021, 2021.
- Ratamäki, Outi*: Lainopin ja empirian yhdistäminen tutkimuksessa. Lakimies 5/2025. 2025..
- Silva, Marta, et. al.*: Routledge Handbook of Private Law and Sustainability. Routledge. Lontoo 2024.
- Silvola, Hanna, et al.*: ESG ja kestävyysraportointi: yritysjohdon vastuu ja mahdollisuus. ST-Akatemia. Helsinki 2024.
- Stefani, Ulrike – Gabor, Gabriel Joel*: Shades of Green: A Tentative Assessment of the CSRD's Potential Effects. Swiss Journal of Business, year 79, 1/2025. 2024.
- Tang, Oupin – Shi, Xiaomeng – Jiu, Lili*: Value creation or political trick? An event study on anti-ESG regulations. Finance Research Letters, Volume 65. 2024.
- Vanhala, Anne, et.al.*: Yritysvastuu & oikeus. Kauppakamari. Helsinki 2022.
- Villa, Seppo, et.al.*: Yritysoikeus. Alma Media Finland Oy. Helsinki 2000.

Winston, Andrew: ESG Is Under Attack. How Should Your Company Respond? Harvard Business Review. 2023.

Wuolijoki, Sakari: Pankkioikeus I. Alma Talent Oy. Helsinki 2022.

Yuan, Li – Mähönen, Jukka: Can Integrate a Sustainable Business Model and Global Value Chains Revive the Value Chain's Sustainable Growth? Circular Economy and Sustainability, vol. 4. 2024.

Internet-lähteet

ABB: ABB Factsheet. 2025. Saatavissa:

https://search.abb.com/library/Download.aspx?DocumentID=9AKK108466A5292&LanguageCode=en&DocumentPartId=&Action=Launch&_ga=2.23170750.582115393.1718699403-1716729843.1711459306 (käyty 11.7.2025).

ABB: About ABB. Saatavissa: <https://global.abb/group/en/about> (käyty 11.7.2025).

ABB: Sustainability. Saatavissa: <https://global.abb/group/en/sustainability> (käyty 11.7.2025).

ABB: Sustainability Statement 2024. Saatavissa:

<https://search.abb.com/library/Download.aspx?DocumentID=9AKK108470A7211&LanguageCode=en&DocumentPartId=&Action=Launch> (käyty 11.8.2025).

A.P. Møller-Mærsk: About us. Saatavissa: <https://www.maersk.com/about> (käyty 11.7.2025).

A.P. Møller-Mærsk: Annual Report 2024. Saatavissa: https://investor.maersk.com/static-files/31bf05a1-6f0c-4fbd-a3c7-3f58e044f668?gl=1*5gagi9*_gcl_au*MTY3MTIzNTM2Ny4xNzUxMjE4NzMw*_ga*MzU5MTM0OTEzLjE3NTEyMTg3MzA.*_ga_QCD0MQYKLF*czE3NTIyMzAzODckbzIkZzEkdDE3NTIyMzMwNDMkajU2JGwwJGgw (käyty 11.7.2025).

A.P. Møller-Mærsk: Remuneration Report 2024. Saatavissa: <https://investor.maersk.com/static-files/2c4598c3-dac1-4fc9-b746-fa13df910740> (käyty 29.7.2025).

A.P. Møller-Mærsk: Sustainability at A.P. Møller – Maersk. Saatavissa:

<https://www.maersk.com/sustainability> (käyty 11.7.2025).

Assa Abloy: About us. Saatavissa: <https://www.assaabloy.com/group/en/about-us> (käyty 18.8.2025).

Assa Abloy: Annual Report 2024. Saatavissa:

<https://www.assaabloy.com/group/en/documents/investors/annual-reports/2024/Annual%20Report%202024.pdf> (käyty 18.8.2025).

Assa Abloy: Sustainable innovation. Saatavissa:

<https://www.assaabloy.com/group/en/sustainability/sustainable-innovation> (käyty 18.8.2025).

Börskollen: Sveriges största företag juni 2025 (stor guide) – Hela topp 30-listan över svenska (och amerikanska) företag med störst börsvärde. 3.6.2025. Saatavissa:

<https://www.borskollen.se/storsta-bolagen-sverige> (käyty 28.6.2025).

Børsen: Firma bag vindmølleservice tager stort hop på liste over landets 1000 største virksomheder.

9.10.2024. Saatavissa: https://borsen.dk/nyheder/virksomheder/vindmolleservice-fra-fredericia-er-aarets-hojdespringer?b_source=danmarks-1000-storste-virksomheder&b_medium=row_2&b_campaign=list_1 (käyty 29.6.2025).

Energiateollisuus: Meistä. Saatavissa: <https://energia.fi/meista/> (käyty 29.6.2025).

Energiateollisuus: Finnish Energy response to ESRS Set 1 revision Questionnaire for public feedback. 19.6.2025. Saatavissa: <https://energia.fi/lausunnot/finnish-energy-response-to-esrs-set-1-revision-questionnaire-for-public-feedback/> (käyty 29.6.2025).

Erhvervsstyrelsen: Generelt om bæredygtighedsrapportering efter § 99 a (CSRD). 28.2.2025.

Saatavissa: <https://erhvervsstyrelsen.dk/vejledning-virksomheder-omfattet-af-CSRD> (käyty 22.8.2025).

Euroopan komissio: Commission takes further steps to enhance business transparency on social and environmental matters. 26.6.2017. Saatavissa:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_17_1702 (käyty 2.7.2025).

Euroopan komissio: Questions and Answers on the Adoption of European Sustainability Reporting Standards. 31.7.2023. Saatavissa:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_4043 (käyty 17.6.2025).

Euroopan komissio: Questions and answers on simplification omnibus I and II. 26.2.2025.

Saatavissa: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_25_615 (käyty 17.5.2025).

Euroopan unioni: Kestävän kehityksen tavoitteet. Saatavissa: <https://eur-lex.europa.eu/FI/legal-content/glossary/sustainable-development-goals.html> (käyty 27.8.2025).

Euroopan unionin neuvosto: Yksinkertaistaminen: neuvostolta lopullinen hyväksyntä keskeytysmekanismille EU:n kilpailukyvyn parantamiseksi ja oikeusvarmuuden takaamiseksi yrityksille. 14.4.2025. Saatavissa: <https://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2025/04/14/simplification-council-gives-final-green-light-on-the-stop-the-clock-mechanism-to-boost-eu-competitiveness-and-provide-legal-certainty-to-businesses/> (käyty 17.6.2025).

European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG): Amended ESRS Exposure Draft July 2025 ESRS 2. Saatavissa: <https://www.efrag.org/en/media/29433> (käyty 30.9.2025).

European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG): First Set of draft ESRS. Saatavissa: <https://www.efrag.org/en/sustainability-reporting/esrs/sector-agnostic/first-set-of-draft-esrs> (käyty 17.6.2025).

European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG): EFRAG launches a public call for input on ESRS Set 1 Revision. 8.4.2025. Saatavissa: <https://www.efrag.org/en/news-and-calendar/news/efrag-launches-a-public-call-for-input-on-esrs-set-1-revision> (käyty 24.6.2025).

European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG): Press release - EFRAG Shares Revised ESRS Exposure Drafts and Launches 60-Day Public Consultation. 31.7.2025. Saatavissa: <https://www.efrag.org/en/news-and-calendar/news/press-release-efrag-shares-revised-esrs-exposure-drafts-and-launches-60day-public-consultation> (käyty 30.9.2025).

European Savings and Retail Banking Group (ESBG): About ESBG. Saatavissa: <https://www.wsbi-esbg.org/about-esbg/> (käyty 29.6.2025).

European Savings and Retail Banking Group (ESBG): ESBG response to EFRAG's public call for input on ESRS Set 1 Revision. 2025. Saatavissa: <https://www.wsbi-esbg.org/wp-content/uploads/2025/05/0324-ESBG-response-to-the-EFRAG-consultation-on-the-revision-of-ESRS-Set-1-FINAL.pdf> (käyty 29.6.2025).

Global Reporting Initiative (GRI): Our mission and history. Saatavissa: <https://www.globalreporting.org/about-gri/mission-history/> (käyty 17.6.2025).

Global Reporting Initiative (GRI): Response to Omnibus and the revision of the ESRS. 7.5.2025. Saatavissa: <https://www.globalreporting.org/media/dx0o0viu/efrag-letter-esrs.pdf> (käyty 23.6.2025).

Herbert Smith Freehills Kramer: CSRD Transposition Tracker. 11.9.2025. Saatavissa: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjXlb3Oy8GQAxVyJxAIHRyVKQkQFnoECCcQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.hsframer.com%2Fdam%2Fjcr%3A7f8efba3-cdd3-465a-bbc7-6a482050ffad%2FCSRD%2520Transposition%2520Tracker%2520September%25202025.pdf&usg=AOvVaw3swKrIU2VNpgAqt-ltNjJS&opi=89978449> (käyty 28.9.2025).

IFRS Foundation: International Sustainability Standards Board - About the International Sustainability Standards Board. Saatavissa: <https://www.ifrs.org/groups/international-sustainability-standards-board/> (käyty 18.6.2025).

IFRS Foundation: Ten things to know about the first ISSB Standards. 27.6.2023. Saatavissa: <https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2023/06/ten-things-to-know-about-the-first-issb-standards/> (käyty 18.6.2025).

International Institute for Sustainable Development (IISD): Sustainable Development. Saatavissa: <https://www.iisd.org/mission-and-goals/sustainable-development> (käyty 6.6.2025).

Neste: Neste sijoituksena. Saatavissa: <https://www.neste.com/fi-fi/sijoittajille/neste-sijoituksena> (käyty 10.7.2025).

Neste: Sijoittajille. Saatavissa: <https://www.neste.com/fi-fi/sijoittajille> (käyty 10.7.2025).

Neste: Vastuullisuus – keskeinen osa Nesteen jokapäiväistä toimintaa. Saatavissa: <https://www.neste.com/fi-fi/vastuullisuus> (käyty 10.7.2025).

Neste: Vastuullisuus Nesteellä. Saatavissa: <https://www.neste.com/fi-fi/vastuullisuus/vastuullisuus-nesteella> (käyty 25.8.2025).

Neste: Vuosikertomus 2024. Saatavissa: https://www.neste.com/files/pdf-fi-fi/7IZphrCHhKyTNIOSw6B4lQ-Nesteen_vuosikertomus_2024.pdf (käyty 10.7.2025).

Nokia: Climate and ESG Strategy. Saatavissa: <https://www.nokia.com/about-us/sustainability/environment/climate-esg-strategy/> (käyty 14.7.2025).

Nokia: Nokia 2024 Sustainability Statement. Saatavissa:

<https://www.nokia.com/sites/default/files/2025-03/nokia-2024-sustainability-report.pdf>
(käyty 10.7.2025).

Nokia: We are Nokia. Saatavissa: <https://www.nokia.com/we-are-nokia/> (käyty 10.7.2025).

Novo Nordisk: Annual Report 2024. Saatavissa:

https://www.novonordisk.com/content/dam/nncorp/global/en/investors/irmaterial/annual_report/2025/novo-nordisk-annual-report-2024.pdf (käyty 13.7.2025).

Novo Nordisk: Corporate Governance Report 2024. Saatavissa:

https://www.novonordisk.com/content/dam/nncorp/global/en/investors/irmaterial/annual_report/2025/novo-nordisk-corporate-governance-report-2024.pdf (käyty 4.8.2025).

Novo Nordisk: Remuneration Report 2024. Saatavissa: https://www.novonordisk.com/content/dam/nncorp/global/en/investors/irmaterial/annual_report/2025/novo-nordisk-remuneration-report-2024.pdf (käyty 5.8.2025).

Novo Nordisk: What we do. Saatavissa: <https://www.novonordisk.com/about/what-we-do.html>
(käyty 13.7.2025).

Novo Nordisk: Who we are. Saatavissa: <https://www.novonordisk.com/about/who-we-are.html>
(käyty 13.7.2025).

Novo Nordisk: Our approach to sustainability. Saatavissa: <https://www.novonordisk.com/about/our-approach-to-sustainability.html> (käyty 13.7.2025).

OECD: Sustainable finance. Saatavissa: <https://www.oecd.org/en/topics/sustainable-finance.html>
(käyty 29.8.2025).

PRH: Säätiön sähköinen vuosiselvitys. Päivitetty viimeksi 2.9.2025. Saatavissa:

<https://www.prh.fi/fi/yrityksetjayhteisot/saatiorekisteri/valvonta/vuosiselvitys/sahkoinen.html> (käyty 11.9.2025).

PwC: CSRD i svensk rätt. Saatavissa: <https://www.pwc.se/sv/esg/csr/sv-svensk-ratt.html> (käyty 20.8.2025).

Suomen YK-liitto: Kestävä kehitys. Saatavissa: <https://www.ykliitto.fi/kestava-kehitys> (käyty 27.8.2025).

Sveriges riksdag: Nya regler om hållbarhetsrapportering. 29.5.2024. Saatavissa:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/betankande/nya-regler-om-hallbarhetsrapportering_hb01cu23/ (käyty 20.8.2025).

Talouselämä: Uusi Talouselämä 500 -lista paljastaa Suomen suurimmat yritykset: Kärjestä putosi kaksi kaikkien tuntemaa yritystä. 2.6.2025. Saatavissa:

<https://www.talouselama.fi/uutiset/uusi-talouselama-500-lista-paljastaa-suomen-suurimmat-yritykset-karjesta-putosi-kaksi-kaikkien-tuntemaa-yritysta/f93ef317-8177-46c4-ac16-464685b8f149> (käyty 28.6.2025).

Ulkoministeriö: Agenda 2030 – kestävä kehityksen tavoitteet. Saatavissa: <https://um.fi/agenda-2030-kestavan-kehityksen-tavoitteet> (käyty 27.8.2025).

Lyhenteet

COSO	Treadway Commissionin sponsoriorganisaatioiden komitea / Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission
CSRD	vastuullisuusraportointidirektiivi / Corporate Sustainability Reporting Directive
EFRAG	Euroopan tilinpäätösraportoinnin neuvoa-antava ryhmä / European Financial Reporting Advisory Group
ESBG	eurooppalaisten säästö- ja vähittäispankkien yhdistys / European Savings and Retail Banking Group
ESRS	vastuullisuusraportointistandardit / European Sustainability Reporting Standards
EU	Euroopan unioni
FSB	rahoitusvakauslautakunta / Financial Stability Board
GRI	globaali raportointialoite / Global Reporting Initiative
IIRC	kansainvälinen integroitu raportointineuvosto / International Integrated Reporting Council
ISSB	kansainvälinen vastuullisuusstandardien lautakunta / International Sustainability Standards Board
NFRD	muiden kuin taloudellisten tietojen raportointia koskeva direktiivi / Non-Financial Reporting Directive
TCFD	ilmastoon liittyvien taloudellisten tietojen julkistamista käsittelevä työryhmä / Task Force on Climate-related Financial Disclosures
YK	Yhdistyneet kansakunnat

1 Johdanto

1.1 Kestävä kehitys ja rahoitusala

Kestävä kehitys on ollut keskeinen tavoite Euroopan unionissa jo pitkään. EU aloitti ilmastopolitiikan aktiivisen kehityksen jo 1990-luvun alussa omaksumalla tavoitteen kasvihuonekaasupäästöjen jäädyttämisestä vuoden 1990 tasolle vuoteen 2000 mennessä.¹ Tämän ensimmäisen tavoitteen jälkeen ilmastonmuutoksen vastaisiin ja kestävästä kehitystä vauhdittaviin toimiin on tartuttu yhä konkreettisemmalla ja jämäkämmällä otteella myös lainsäädännön keinoin. Ajan saatossa kestävään kehitykseen liittyvä sääntely on muovautunutkin yhä monialaisemmaksi ja monimutkaisemmaksi.² On selvää, että nykypäivänä kaikilla EU:n toimialoilla on kiinteä kytkös kestävään kehitykseen ja oma keskeinen roolinsa kestävästä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa.

Kestävästä kehityksen tavoitteet määritettiin vuonna 2015 Yhdistyneiden kansakuntien Agenda 2030-tavoiteohjelmassa.³ Ohjelman tavoitteena on poistaa äärimmäinen köyhyys, sekä tukea kestävästä kehityksestä ja se astui voimaan vuoden 2016 alkupuolella. Ohjelma koostuu yhteensä 17 eri tavoitteesta, joita ovat muun muassa sukupuolten välinen tasa-arvo, ihmisarvoinen työ ja talouskasvu, sekä kestävä teollisuus, innovaatiot ja infrastruktuuri.⁴ Tavoitteet koskevat maailman kaikkia valtioita ja esimerkiksi EU:ssa kestävästä kehityksen tavoitteet on otettu osaksi erilaisia toimintaohjelmia ja ne huomioidaan myös EU:n aloitteissa ja politiikoissa.⁵ Vaikka pääasiallinen vastuu tavoitteiden saavuttamisesta onkin valtioilla ja täten julkisella sektorilla, on YK kuitenkin kehottanut myös yksityisiä toimijoita omaksumaan tavoitteet osaksi toimintaansa. Samalla on tunnistettu rahoitusalan keskeinen ja jopa välttämätön rooli kestävässä kehityksessä ja Agenda 2030:n tavoitteiden saavuttamisessa.⁶

Kestävä rahoitus ja siihen liittyvät sääntelyhankkeet ovat olleet EU:ssa merkittäviä ja jo pitkään pinnalla olleita trendejä, joihin liittyvä keskustelu on kuitenkin viimeisen vuosikymmenen aikana, etenkin kestävästä kehityksen tavoitteiden johdosta lisääntynyt

¹ Ks. European Council, 'Conclusions of the 1436th Joint Energy/Environment Council Meeting' (PRES/9482/90, 29.10.1990).

² Kulovesi – Mähönen – Laininen 2024, s. 269–272.

³ Ulkoministeriö, Agenda 2030 – kestävästä kehityksen tavoitteet.

⁴ Suomen YK-liitto, Kestävä kehitys.

⁵ Euroopan unioni, Kestävästä kehityksen tavoitteet.

⁶ Miralles-Quirós – Miralles-Quirós 2021, s. 1–2.

huomattavasti. ⁷ Agenda 2030 -tavoitteiden toteuttamiseksi EU pyrkii varmistamaan sen, että yrityksillä on mahdollisimman houkutteleva kannustin kehittää kestäviä innovaatioita ja tehdä kestäviä investointeja. Koska ulkopuolinen rahoitus on keskeinen osa itse innovaatioiden ja investointien mahdollistamista, korostuu tavoitteissa ja niihin liittyvissä käytännön suunnitelmissa etenkin pankkien ja muiden yksityisen sektorin rahoittajien asema tavoitteiden saavuttamisen vauhdittajana. ⁸ Vastaavasti relevantiksi seikaksi kyseisten toimijoiden näkökulmasta muodostuukin se, miten ne voivat täyttää tämän keskeisen ja merkityksellisen roolinsa parhaalla mahdollisella tavalla ja saada tarvittavasti tietoa rahoittamiensa yritysten liiketoiminnasta ja vastuullisuudesta.

Yritysten julkaisemat raportit ovat tärkeä informaatioväylä, joiden avulla yhtiöt jakavat keskeisille sidosryhmille tietoa toiminnastaan ja täten altistavat toimintansa arvioinnin ja mahdollisten muutosehdotusten alaiseksi.⁹ Perinteisten raporttien, kuten tilinpäätösten rinnalle on ajan saatossa noussut muitakin raporttimuotoja, joilla on erityisen tärkeä rooli tiettyjen sidosryhmien tiedontarpeiden täyttämässä. Muun muassa vastuullisuusraportit ovat yksi nykypäivän tärkeimmistä liiketoiminnan kestävyysvaikutuksista tietoa antavista informaatiolähteistä. Raporteissa annetut kestävyteen liittyvät tiedot auttavat keskeisiä sidosryhmiä, kuten kuluttajia ja rahoittajia ymmärtämään paremmin sitä, miten ilmastonmuutosta ja muita kestävyteen liittyviä riskejä ja mahdollisuuksia on yritysten toimesta hallittu. Tämä puolestaan edistää tiedon läpinäkyvyyttä, sekä parantaa markkinoiden tehokkuutta ja sijoittajien suojaa¹⁰. Raporttien keskeisen roolin vuoksi onkin erityisen tärkeää kiinnittää huomiota myös niitä koskevaan sääntelyyn, sen noudattamiseen, sekä sen muutostarpeisiin.

1.2 Tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten suurimmat EU:n vastuullisuusraportointisääntelyn soveltamisalaan kuuluvat pörssiyritykset Suomessa, Ruotsissa ja Tanskassa ovat soveltaneet ja noudattaneet yhtiöitä koskevia raportointivelvoitteita. Tarkoituksena on tutkia, miten kukin yhtiö on toteuttanut vastuullisuusraportointinsa sekä arvioida sitä, onko olemassa olevaa sääntelyä noudatettu vaadittavalla tasolla. Lisäksi tarkoituksena on antaa mahdollisia huomioita ja ehdotuksia

⁷ Rajavuori – Turtiainen 2021, s. 86.

⁸ Wuolijoki 2022, s. 143.

⁹ Eccles – Serafeim 2017, s. 3.

¹⁰ OECD, Sustainable finance.

siitä, onko sääntelyä tarpeen kehittää ja jos kyllä, miten sääntelyä voitaisiin jatkossa muuttaa niin, että sen noudattaminen olisi yhä yhtenäisempää ja edistäisi sääntelyn taustalla olevia intressejä ja arvoja yhä tehokkaammin.

Tutkimuksessa on tarkoitus vertailla Suomen, Ruotsin ja Tanskan suurimpien pörssiyritysten vastuullisuussääntelyn noudattamistapoja sen ymmärtämiseksi, onko sääntelyn noudattamisessa merkittäviä maakohtaisia eroja. Suomen lisäksi tutkimuksen vertailumaiksi ovat valikoituneet Ruotsi ja Tanska, sillä ne ovat EU-jäsenvaltioita, joissa sovelletaan vastuullisuusraportointia koskevaa sääntelyä ja muuta EU-sääntelyä. Lähtökohtaisesti voidaan olettaa, että EU:n alueella kaikki jäsenvaltiot ovat implementoineet sääntelyn keskenään samankaltaisella tavalla ja mikäli implementoinnissa on tehty poikkeuksia sallituissa rajoissa, eivät nämä ole johtaneet merkittäviin käytännön tason eroihin sääntelyn soveltamisessa. Koska tutkimukselle on kuitenkin haluttu varmistaa mahdollisimman systemaattinen ja koherentti vertailupohja, on Suomen ohella vertailumaiksi valittu sellaiset jäsenvaltiot, joiden oikeusjärjestelmät ovat hyvin verrattavissa Suomen järjestelmään. Mikäli vertailun kohteena olevat oikeusjärjestelmät olisivat kovin erilaisia, voisi tällä olla rakenteellisia vaikutuksia, jotka saattaisivat muodostaa epätasaisen pohjan varsinaisten tutkimuskysymysten tutkimiselle.

Tutkittaviksi yhtiöiksi on valikoitu Suomesta ja Tanskasta kaksi liikevaihdon perusteella suurinta pörssiyritystä vuonna 2024. Selvyyden vuoksi on todettava, että mikäli näihin kahteen suurimpaan yhtiöön on kuulunut pankkeja, on tällaiset yhtiöt sivuutettu ja listalta on otettu tutkimukseen mukaan seuraavaksi suurin yhtiö. Pankkeja ei ole otettu mukaan tutkimukseen, sillä niitä koskeva raportointisääntely on muita yhtiöitä kokonaisvaltaisempaa¹¹ ja täten niiden poisjättämisellä varmistetaan mahdollisimman tasapuolinen lähtöasetelma tutkimukselle. Ruotsin osalta tutkittaviksi yhtiöiksi ovat valikoituneet liikevaihdon perusteella toiseksi ja seitsemänneksi suurimmat pörssiyritykset vuonna 2024, sillä Ruotsissa vastuullisuusraportointia koskeva sääntely tuli voimaan siten, että kaikki ruotsalaiset yhtiöt eivät ole vielä raportoineet vuoden 2024 ajalta sääntelyn mukaisesti.¹² Tutkittaviksi yhtiöiksi on täten valikoitu ne kaksi suurinta ruotsalaista yhtiötä, jotka ovat vapaaehtoisesti noudattaneet vastuullisuusraportointia koskevaa sääntelyä.

¹¹ Pankkien vastuullisuusraporttien sisältöön vaikuttaa myös esimerkiksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/2088, annettu 27 päivänä marraskuuta 2019, kestävytyteen liittyvien tietojen antamisesta rahoituspalvelusektorilla.

¹² Sveriges riksdag, 29.5.2024. Ks. myös PwC, CSRD i svensk rätt.

Vastuullisuusraportointisääntelyn poikkeuksellista implementointia Ruotsissa on käsitelty tarkemmin tämän tutkimuksen luvussa 2.3.3.

Suomen osalta tutkittaviksi yrityksiksi ovat valikoituneet Neste Oyj ja Nokia Oyj,¹³ Ruotsin osalta ABB AB ja Assa Abloy AB¹⁴, sekä Tanskan osalta A.P. Møller-Mærsk A/S ja Novo Nordisk A/S¹⁵.

Tiivistettynä tarkat tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Kuinka vastuullisuusraportointia on säännelty ja mihin suuntaan sääntely on kehittymässä?
2. Miten suurimmat pörssiyritykset Suomessa ja vertailumaissa ovat soveltaneet sääntelyä käytännössä?
3. Ovatko pörssiyritykset Suomessa ja vertailumaissa noudattaneet sääntelyä vaadittavalla tasolla?
4. Onko sääntelyä tarpeen muuttaa tai selventää?

1.3 Tutkimusmenetelmät

Tutkimuksen päämenetelmänä ja erityisesti ensimmäiseen ja neljään tutkimuskysymykseen vastattaessa on käytetty lainopillista eli oikeusdogmaattista tutkimusmenetelmää. Lainopillinen menetelmä keskittyy oikeusnormien systematisointiin ja oikeusnormilauseiden taustalla olevan ajatuksellisen sisällön selvittämiseen.¹⁶ Tutkimuksen kohteena oleva oikeudellinen materiaali ei ole yksiselitteistä, joten tässä lainopillisessa tutkimuksessa korostuvat erityisesti oikeussäännöistä muodostuvien kokonaisuuksien hahmottamisen helpottaminen jäsentelyn avulla, sekä tulkinta, joka toteutetaan tulkintamenetelmällä¹⁷ käyttäen.¹⁸ Tässä tutkimuksessa on hyödynnetty *Aulis Aarnion* oikeuslähdeoppia, jossa oikeuslähteet on jaettu kolmeen eri luokkaan: pakollisiin eli vahvasti velvoittaviin oikeuslähteisiin, heikosti velvoittaviin oikeuslähteisiin ja sallittuihin oikeuslähteisiin.¹⁹ Vahvasti velvoittavista oikeuslähteistä tutkimuksen kannalta keskeisimpinä on hyödynnetty etenkin EU-

¹³ Talouselämä 28.6.2025.

¹⁴ Börskollen 3.6.2025.

¹⁵ Børsen 9.10.2024.

¹⁶ Aarnio 2006, s. 238. Ks. lainopin määritelmästä myös Hirvonen 2011, s. 36.

¹⁷ Lainopin tulkintamenetelmät ovat tulkintanormit, menetelmänormit ja oikeuslähdeoppi. Ks. tulkintamenetelmistä Miettinen 2016, s. 236–244 ja Hirvonen 2011, s. 38–41.

¹⁸ Miettinen 2016, s. 114.

¹⁹ Aarnio 1988, s. 220–221.

lainsäädäntöä ja kansallista lainsäädäntöä, heikosti velvoittavista pääasiassa lainvalmisteluaineistoa ja sallituista etenkin oikeuskirjallisuutta. Tutkimuksessa on tutkittu lähteenä käytettävää aineistoa ja pyritty sen perusteella selvittämään lainopin keinoin, mitä käytännön vaatimuksia voimassa olevasta oikeudesta kumpuaa vastuullisuusraportointiin liittyen. Vaatimusten noudattamistavan arviointi on toteutettu empiirisellä tutkimusmetodilla.

Tutkimuksen neljäs tutkimuskysymys on *de lege ferenda* -kysymys. Siinä missä lainopillisessa tutkimuksessa tarkastellaan voimassa olevaa oikeutta, *de lege ferenda* -tutkimus kohdistuu tulevaan lakiin. Voimassa olevaa oikeutta käytetään kuitenkin lähtökohtaisesti aina yhtenä *de lege ferenda* -tutkimuksen lähteenä, vaikkakin sen ohella voidaan tutkimuskohteesta riippuen käyttää useita muitakin lähteitä - kuten oikeushistoriaa ja -vertailua tai jopa muita tieteitä.²⁰ *De lege ferenda* -tutkimuksen keskiössä ovat ne konkreettiset keinot, joilla lainsäädäntöä voitaisiin uudistaa tai vaihtoehtoisesti ne tavoitteenasettelut, jotka ovat liitoksissa uudistuksiin. Jälkimmäisessä näkökulmassa pyritään päämäärien ja arvojen pohjalta muodostamaan tulevalle sääntelylle eräänlaiset reunaehdot tai raamit.²¹ Tässä tutkimuksessa neljättä tutkimuskysymystä on tarkasteltu juuri tavoitteenasettelun näkökulmasta määrittämällä vastuullisuusraportointia koskevien sääntelyintressien ja sääntelyn takana vaikuttavien arvojen pohjalta ne kehykset, joiden rajoissa tulevan sääntelyn ehdotetaan pysyvän. *De lege ferenda* -päätelmien lähteenä on käytetty voimassa olevan sääntelyn ohella aikaisempia vastuullisuusraportointia koskevia säädöksiä ja sääntöjä, jotta päätelmiä on voitu perustaa aikaisemman sääntelyn tavoitteisiin ja vaikutuksiin. Huomiota on kiinnitetty myös sääntelyyn kohdistuviin muutosehdotuksiin, sekä sääntelyn pohjalta jo julkaistujen vastuullisuusraporttien ominaispiirteisiin.

Empiiristä tutkimusmetodia on hyödynnetty tutkimuksen toisena metodina. Kyseistä metodia on käytetty toiseen ja kolmanteen tutkimuskysymykseen vastattaessa. Empiirisessä metodissa havainnoidaan ympäröivää maailmaa, sekä hyödynnetään sieltä saaduista kokemuksista kumpuavaa tietoa ja tehdään järjestelmällisiä päätelmiä näiden havaintojen perusteella. Empiirinen tutkimus perustuu siis meitä ympäröivään todellisuuteen ja sen tutkimiseen.²² Metodin pääasialliset tutkimusotteet ovat kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen

²⁰ Leskinen 2022, s. 1158 ja 1169–1170.

²¹ Markus 2023, s. 913–914.

²² Miettinen 2016, s. 246.

tutkimusote²³, joista tässä tutkimuksessa on käytetty jälkimmäistä. Lainopillisesta tutkimuksesta oikeustieteeseen kohdistuva empiirisen tutkimus eroaa siinä, että keskiössä ei ole oikeusnormien tulkinta vaan se, millaisia vaikutuksia normeilla on yhteiskuntaan.²⁴

Empiirinen tutkimus on kohdistunut tutkimuskohteiksi valikoituneiden pörssiyhtiöiden julkaisemiin vastuullisuusraportteihin, jotka muodostavat keskeisen osan lähdeaineistoa erityisesti toiseen ja kolmanteen tutkimuskysymykseen vastattaessa. Raportteja tutkitaan kvalitatiivisella tutkimusotteella, sillä tarkoituksena on tarkastella raporttien muodostamaa rajattua tutkimusaineistoa tarkasti ja arvostella aineiston itsensä perusteella sitä, miten ja millä tasolla yksittäiset tutkimuksen kohteena olevat toimijat ovat noudattaneet vastuullisuussääntelyä. Kun on saatu selville se taso, jolla sääntelyä on käytännössä noudatettu, voidaan *de lege ferenda* -tutkimuksen keinoin pureutua sääntelyn muutostarpeisiin.

Tutkimuksen empiirisen osan ja etenkin kysymyksiin kaksi ja kolme löydettyjen vastausten osalta on todettava, että tutkimustulos on tutkimuskohteiden rajallisen määrän vuoksi huonosti yleistettävä. Tutkimus keskittyy vain tiettyjen yritysten raportointikäytäntöihin ja vastuullisuusraportointisääntelyn noudattamistapaan, eikä sen tulosta tämän pienen otannan vuoksi voida juurikaan yleistää koskemaan sitä, miten aineiston ulkopuolelle jäävät yritykset noudattavat sääntelyä. Yleistettävyyteen vaikuttaa lisäksi se, että tutkittavat yritykset ovat suuryrityksiä, joilla on lähtökohtaisesti parhaimmat resurssit ja pisimmät käytännöt raportoinnin toteuttamiseen. Täten olosuhteet raportoinnin toteuttamiselle ovat aivan erilaiset, kuin esimerkiksi pienillä yrityksillä. Toisaalta tutkittavien suuryritysten hyvät resurssit raportoinnille johtavat myös siihen, että kyseisillä yrityksillä voidaan olettaa olevan parhaat edellytykset raportointisääntelyn mahdollisimman täydelliseen noudattamiseen ja sen tarkoituksen täyttämiseen. Mikäli tutkittavien yritysten raporteissa siis ilmenee merkittäviä ja toistuvia puutteita tai erittäin hyvin toteutettuja seikkoja, voidaan herkemmin nostaa esille kysymyksiä siitä, ovatko nämä seikat seurausta sääntelyn vastaavista ongelmakohtista tai ominaispiirteistä.

²³ Kvantitatiivinen tutkimus on määrällistä tutkimusta, jossa tutkitaan erilaisiin lukuihin ja tekijöiden välisiin riippuvuuksiin liittyviä asioita. Kvalitatiivinen, eli laadullinen tutkimus puolestaan keskittyy erilaisiin teksteihin, joiden avulla pyritään selittämään ja ymmärtämään tutkittavaa kohdetta. Miettinen 2016, s. 254–255.

²⁴ Nieminen et.al. 2021, 1.1 Empiirinen lähestymistapa oikeuteen. Ks. lainopillisen ja empiirisen tutkimuksen eroista myös Ratamäki 2025, s. 711–714.

Huomionarvoista on, että vaikka tämän tutkimuksen kannalta keskeinen sääntely koskee yhtenäisesti koko EU:ta, on tutkimuksessa tarkasteltu sääntelyn noudattamista vain kolmen jäsenvaltion osalta. Täten tutkimustuloksista ei välttämättä voida vetää suoria johtopäätöksiä siihen, miten vastuullisuusraportointia koskevaa sääntelyä on noudatettu muissa tämän tutkimuksen ulkopuolelle jääneissä EU-jäsenvaltioissa. Yleistettävyyttä vaikeuttaa myös se, että jäsenvaltiot ovat voineet toteuttaa sääntelyn kansallisen implementoinnin keskenään eri tavoin – vaikkakin vastuullisuusraportin varsinaista sisältöä koskeva sääntely on annettu asetuksella, jolloin raportin sisältövaatimukset ovat samat jäsenvaltiosta ja muun vastuullisuusraportointia koskevan sääntelyn implementoinnista riippumatta. Oman haasteensa asettaa lisäksi se, että sääntelyn implementointiprosessit ovat eri jäsenvaltioissa hyvin eri vaiheissa.²⁵

Tämän tutkimuksen tutkimusasetelma on sen rajallisesta otannasta huolimatta kuitenkin mielekäs. Rajatulla tarkastelukulmalla pystytään pureutumaan syvemmin tutkimuskohteena olevien yhtiöiden vastuullisuusraportteihin ja täten nostamaan esille yksityiskohtaisia havaintoja ja analyysia sääntelyn noudattamisen ongelmakohdista. Näitä havaintoja voidaan taas käyttää hyödyksi tulevaisuudessa, selvittämällä, ovatko ne systemaattisia ja useissa jäsenvaltioissa tai useiden sääntelyn soveltamisalaan kuuluvien yritysten raporteissa toistuvia seikkoja, joihin tulisi keskittyä jatkotutkimuksissa tarkemmin.

1.4 Tutkimuksen terminologia ja rajaukset

Kestävän kehityksen ja etenkin siihen liittyvien raportointivelvoitteiden terminologian tarkempi määrittely ja läpikäynti on tämän tutkielman selkeyden kannalta oleellista. Kestävällä kehityksellä tarkoitetaan nykypäivän tarpeiden tyydyttämistä maapallon kantokyvyn sallimissa rajoissa siten, että tulevien sukupolvien mahdollisuus tyydyttää omat tarpeensa ei vaarannu.²⁶ Kestävyys voidaan siten mieltää hyvin laajaksi ja kokonaisvaltaiseksi käsitteeksi.²⁷ Vastuullisuus terminä puolestaan yhdistetään usein nimenomaan yritysten toimintaan ja sen voidaan ymmärtää tarkoittavan sitä, että yritys huomioi sosiaalisen, taloudellisen ja ympäristövastuun toiminnassaan ja kantaa vastuun toimintansa vaikutuksista.²⁸ Molempien termien suoraksi englanninkieliseksi vastineeksi

²⁵ Ks. sääntelyn implementoinnista EU:n jäsenvaltioissa Herbert Smith Freehills Kramer 11.9.2025. Taulukossa on havainnollistettu sääntelyn implementointitilannetta ja implementoinnin eroavaisuuksia EU-maiden välillä.

²⁶ IISD, Sustainable Development.

²⁷ Vanhala et.al. 2022, s. 30.

²⁸ Kurittu – Rankinen 2023, s. 22.

voidaan katsoa termi *sustainability*, mutta on todettava, että myös esimerkiksi termeillä *corporate sustainability* ja *corporate responsibility* voidaan viitata vastuullisuuteen sen edellä määritellyssä suomenkielisessä merkityssisällössä. Usein myös kontekstin perusteella on selvitettävissä, viitataan englanninkielisessä tekstissä kestävyteen vai vastuullisuuteen.

Suomenkielisissä julkaisuissa ja kirjallisuudessa termejä vastuullisuus ja kestävyys käytetään toisinaan toistensa synonyymeinä. On tavallista, että esimerkiksi termeillä kestävyysraportointi ja vastuullisuusraportointi viitataan samaa asiaan. Selkeyden vuoksi on todettava, että tässä tutkimuksessa käytetään termiä vastuullisuusraportointi, kun viitataan yritysten julkaisemiin vastuullisuus- ja kestävyysseikkoja käsitteleviin raportteihin. Termejä vastuullisuus ja kestävyys käytetään puolestaan siten, että niiden merkityssisältö ymmärretään edellisessä kappaleessa esitetyn suomenkielisen kuvauksen mukaiseksi.

Tutkimuksessa on tarkasteltu sitä, miten tutkimuksen kohteena olevat yhtiöt ovat noudattaneet vastuullisuusraportointisääntelyä. Vastuullisuusraportointia säädellään vastuullisuusraportointidirektiivillä (engl. *Corporate Sustainability Reporting Directive*)²⁹ ja sen nojalla annetuilla vastuullisuusraportointistandardeilla (engl. *European Sustainability Reporting Standards*)^{30,31}. Selvydeksi on todettava jo tässä, että sääntelyn laajuuden ja tutkimuskohteen rajauksen vuoksi tutkimuksessa on tarkasteltu ESRS-standardeista vain ESRS 2 -standardia ja sitä, miten tutkimuksen kohteena olevat yhtiöt ovat noudattaneet kyseisen standardin sisällöllisiä vaatimuksia. Tutkimuksen ulkopuolelle on täten rajattu muut ESRS-standardit, sekä muut mahdolliset vastuullisuusraportoinnin sisältöä sääntelevät säädökset.

Tietyt tutkimuksen tarkastelukohteena olevat vastuullisuusraportointia koskevat säädökset saattavat sisältää säännöksiä, jotka koskevat esimerkiksi edellisillä raportointikausilla annettujen tietojen muuttamista tai korjaamista. Koska kyseinen keskeinen sääntely on tätä tutkimusta tehtäessä vaikuttanut tutkittavien yhtiöiden vastuullisuusraportointiin vain yhden raportointikauden ajan, eivät nämä säännökset luonnollisesti ole tutkimuksen kannalta

²⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2022/2464, annettu 14 päivänä joulukuuta 2022, asetuksen (EU) N:o 537/2014, direktiivin 2004/109/EY, direktiivin 2006/43/EY ja direktiivin 2013/34/EU muuttamisesta yritysten kestävyysraportoinnin osalta.

³⁰ Vastuullisuusraportointistandardit on annettu Euroopan komission delegoidulla asetuksella (EU) 2023/2772, annettu 31 päivänä heinäkuuta 2023, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/34/EU täydentämisestä kestävyysraportointistandardien osalta.

³¹ Vastuullisuusraportointisääntelyä on käsitelty tarkemmin tämän tutkimuksen luvussa 2.3.3.

relevantteja. Selvyyden vuoksi siis todettakoon, ettei mainitun kaltaisia säännöksiä tai niiden noudattamista tulla arvioimaan tässä tutkimuksessa tarkemmin.

Vastuullisuusraportointisääntely on tämän tutkimuksen tekoaikana muuttumassa ja keskustelu siitä, millaiseksi ja mihin suuntaan sääntely kehittyy, on jatkuvaa. Tästä syystä on todettava, että tässä tutkimuksessa on huomioitu vain 2.10.2025 asti ilmestynyt lainsäädäntö, sekä siihen kohdistuvat kyseiseen ajankohtaan asti tiedossa olevat muutokset.

1.5 Tutkimuksen rakenne

Tutkimus on jaettu viiteen lukuun. Luvun yksi tarkoituksena on tutustuttaa lukija yleisellä tasolla tutkimuksen aiheeseen, sekä esitellä tutkimuskysymykset, tutkimusmenetelmät, tutkimuksessa käytettävä lähdeaineisto, tutkimuksen terminologia ja rajaukset, sekä tutkimuksen rakenne. Tarkoituksena on selventää sitä, miksi vastuullisuusraportointisääntelyn noudattaminen on valittu tutkittavaksi aiheeksi, mistä näkökulmasta aihetta tarkastellaan ja miksi aihe on tutkimuksen arvoisin.

Luvussa kaksi perehdytään tarkemmin vastuullisuusraportointiin. Luvussa käsitellään raportoinnin yleistä taustaa, tarkoitusta ja tavoitteita raportoinnin takana, sekä vastuullisuusraportointisääntelyn kehittymistä EU:ssa. Luvussa on esitelty tänä päivänä voimassa oleva vastuullisuusraportointia koskeva EU-sääntely, sekä käsitelty myös sääntelyyn ehdotettuja muutoksia ja niiden mahdollisia seurauksia. Luvussa on lisäksi tutkittu tarkemmalla tasolla sääntelystä kumpuavia raportoinnin sisältöä koskevia vaatimuksia. Tarkoituksena on antaa lukijalle kattava kokonaiskuva vastuullisuusraportointia koskevasta sääntelystä ja siitä, miten ja minkä pyrkimysten pohjalta raportointikäytännöt ovat muodostuneet. Saadun käsityksen avulla pystytään hahmottamaan paremmin vastuullisuusraportoinnin yhteiskunnallinen merkitys, sekä ymmärtämään mitä hyviä ja huonoja puolia kussakin aikaisemmassa sääntelymuodossa on ollut. Täten jäljempänä tutkimuksen luvussa neljä voidaan muodostaa informoidumpi ja paremmin perusteltu arvio siitä, millaista sääntely voisi olla tulevaisuudessa.

Luvussa kolme tutkitaan sitä, miten Suomen, Ruotsin ja Tanskan suurimmat pörssiyritykset ovat noudattaneet niitä koskevaa vastuullisuusraportointisääntelyä. Jokaisen maan yrityksiä on tutkittu omassa alaluvussa ja lisäksi jokaiselle yritykselle on varattu erillinen alalukunsa. Yrityksiä käsiteltäessä on ensin esitelty taustatietoa kustakin yrityksestä, sekä

niiden toimialoista. Sen jälkeen on perehdytty yritysten varsinaiseen vastuullisuusraportointitapaan.

Vastuullisuusraportteihin perustuvan tutkimuksen perusteella kerättyä tietoa ja siitä kumpuavia huomioita on käsitelty ja tulkittu tarkemmin luvussa neljä. Luvussa on arvioitu sitä, ovatko yritykset noudattaneet vastuullisuussäätelyä tarvittavalla tasolla, sekä sitä, onko noudattamistavoissa ilmennyt eroja eri maista kotoisin olevien yritysten välillä. Luvussa neljä on lisäksi käsitelty tutkimustulosten perusteella ja *de lege ferenda* - tutkimuksen keinoin sitä, miten säätelyä voisi mahdollisesti kehittää tulevaisuudessa. Tutkimuksen lopputulos ja yhteenveto on sijoitettu lukuun viisi.

2 Vastuullisuusraportointi: tausta, tarkoitus ja sääntely

2.1 Vastuullisuusraportointi yleisesti

Yritysraportoinnin pääasiallisena tarkoituksena, oli kyse sitten vastuullisuuteen tai esimerkiksi tilinpäätökseen liittyvästä raportoinnista, on antaa yrityksen toiminnan kannalta kaikille relevanteille vastapuolille tiedot, joita ne tarvitsevat tehdä liiketoimia yrityksen kanssa.³² Yksinkertaistettuna raportit toimivat siis kaikkien osapuolten kannalta tarpeellisina informaatioalustoina. Siinä missä esimerkiksi tilinpäätöstiedot ovat jo pitkään tarjonneet tietoa yrityksen tuloksesta ja taloudellisesta tilanteesta, haluttiin vastuullisuusraportointia koskevalla varsinaisella sääntelyllä tuoda myös kestävyyyteen liittyvien tietojen kirjaus ja laskenta samalla tavalla julkisesti saataville.³³ Tavoitteena oli luoda taloudellisen raportoinnin ja kestävyyyteen liittyvän raportoinnin välille tasapainoinen suhde ja esittää raporttien tuottamat tiedot keskenään tasavertaisina. Samalla pyrittiin vahvistamaan yrityksen taloudellisen tilanteen ja kestävyystekijöiden välistä sidettä ja nitomaan aiheet toisiinsa yhä syvemmin.³⁴ Sääntelyn päämääränä onkin, että lopulliset raportit ja niiden sisältö muodostavat keskenään yhden johdonmukaisen raporttikokonaisuuden.³⁵

Lähtökohtaisesti vastuullisuusraportin teknisen toteutuksen tulee tapahtua niin, että kaikkien sisällölliset vaatimukset löytyvät yhdestä dokumentista. Käytännössä raportissa on kuitenkin mahdollista viitata esimerkiksi toimintakertomukseen tai tilinpäätökseen

³² Eccles – Serafeim 2017, s. 2.

³³ Niskala – Palmuaro 2023, s. 13–14.

³⁴ Stefani – Gabor 2024, s. 85.

³⁵ Niskala – Palmuaro 2023, s. 304–305.

sisällytettyyn tietoon turhan toiston välttämiseksi.³⁶ Relevantin informaation on silti löydettävä kaikista tietojen kannalta keskeisistä julkaisuista. Vastuullisuusraportti on julkaistava digitaalisessa ja koneluettavassa muodossa, sekä se on pidettävä saatavilla yhtiön nettisivuilla.³⁷ Digitaalisen vaatimuksen taustalla on tavoite kestävyystietojen paremmasta löydettävyydestä ja käytettävyydestä. Käytännön tasolla vaatimus sisältää lisäksi sen, että raportoinnissa käytetään iXBRL -kieltä,³⁸ joka mahdollistaa sen, että raporttia voivat lukea sekä ihmiset että koneet. Samaa kieltä käytetään myös pörssiyritysten tilinpäätöstietojen merkitsemisessä.³⁹ Vastuullisuusraportit voidaan julkaista joko omina raporteina tai vaihtoehtoisesti osana yritysten vuosiraportteja. Kestävyystietoja on julkaistava kolmella eri aikavälillä, joista lyhyin on yksi vuosi, pitkä yli viisi vuotta ja keskipitkä tästä väliltä.⁴⁰ Joka tapauksessa vastuullisuusraportit julkaistaan vuosittain vähintäänkin samassa syklissä toimintakertomukset ja tilinpäätökset sisältävien vuosiraporttien kanssa.⁴¹ Raporttien yhtenevä julkaisuaikataulu on peräisin kirjanpitolaista (1336/1997), jonka mukaan kestävyysraportti on laadittava osana yrityksen toimintakertomusta. Tälläkin vaatimuksella on alleviivattu raportin tasavertaisuutta muiden julkistettavien tietojen kanssa.

Tilinpäätöksen tavoin yrityksen vastuullisuusraportit on varmennettava.⁴² Ero varmennuksessa on kuitenkin siinä, että taloudelliset tiedot tulee varmentaa kohtuullisella varmuudella, kun taas kestävyystietojen osalta edellytetään vain rajoitettua varmuutta.⁴³ Rajoitettu varmuus tarkoittaa sitä, että raportissa ei ole havaittu mitään sellaista seikkaa, jonka perusteella olisi syytä olettaa kestävyysraportoinnin olevan oleellisesti virheellinen. Varmennukseen liittyy useita muitakin yksityiskohtaisia sääntöjä, joiden kaikkien perinpohjainen läpikäyminen ei ole tämän tutkimuksen kannalta tarkoituksenmukaista. Todettakoon kuitenkin, että raportti on varmennettava raportointitarkastajan toimesta ja tarkastajan on annettava varmennuksesta kirjallinen varmennuskertomus.⁴⁴ Tarkastaja puolestaan valitaan yhtiökokouksen toimesta ja hänen tulee olla tilintarkastaja, joka on

³⁶ Silvola et. al. 2024, 5.4 Miltä raportointi näyttää käytännössä?

³⁷ Niskala – Palmuaro 2023, s. 45.

³⁸ Termillä viitataan Inline eXtensible Business Reporting Language -kieleen. iXBRL-kielen käyttäminen raportoinnissa mahdollistaa sen, että raportin tietoja voidaan käsitellä koneellisesti, joka taas helpottaa tietojen keskinäistä vertailua ja jatkojalostamista. PRH, Säätiön sähköinen vuosiselvitys.

³⁹ Silvola et. al. 2024, 5.4.2 Digitaalinen raportointi.

⁴⁰ Niskala – Palmuaro 2023, s. 49.

⁴¹ Silvola et. al. 2024, 7 Mitä ehtoja (olennaisista) kestävyysseikoista on ESRS-standardien mukaan raportoitava.

⁴² Villa et.al. 2000, Huolellisuus kestävyysraportoinnin varmentamisessa. Kyseinen osa teosta on päivitetty vuonna 2024.

⁴³ Silvola et. al. 2024, 9 Kestävyysraportin varmentaminen.

⁴⁴ Horsmanheimo – Kaisanlahti – Steiner 2024, s. 385–388.

erikoistunut kestävyysraportoinnin varmistamiseen.⁴⁵ Huomionarvoista siis on, että vaikka kestävyysraportoinnin varmentaminen ei itsessään ole tilintarkastusta, on sillä käytännössä yhteys tilintarkastuksen toimittamiseen. Tämä johtuu etenkin siitä, että kestävyysraportoinnin varmentamista tarjoavat useissa EU:n jäsenvaltioissa tilintarkastusyhteisöt ja tilintarkastajat. Esimerkiksi Suomessa säännökset kestävyysraportoinnin varmennuksesta onkin myös otettu mukaan tilintarkastuslakiin (1141/2015).⁴⁶

2.2 Vastuullisuusraportoinnin hyödyistä ja haitoista yrityksille

Syitä sille, miksi yritykset haluavat toimia vastuullisesti, on useita. Lähtökohtaisesti vastuullinen toiminta nähdään yrityksen maineen kannalta positiivisena asiana ja kuluttajien ostovoima onkin viimeisten vuosikymmenien aikana kohdistunut yhä enemmän vastuullisuuttaan korostavien yritysten palveluihin ja tuotteisiin.⁴⁷ Tällä puolestaan on suora positiivinen vaikutus kyseisten yritysten liiketoimintaan. Toisaalta myös kestävyystekijöiden huomiotta jättämisestä seuraava mainehaitta ja siitä koituvat taloudelliset riskit voivat olla yrityksille hyvin varoittavia skenaarioita ja täten motivoida niitä kehittämään ja markkinoimaan vastuullista toimintaansa.⁴⁸ Vastaavasti, mikäli yritys ei asennoitu vastuullisuuskysymyksiin vakavasti, voi tällä olla vaikutusta sen henkilöstöön, sillä ammattilaiset etenkin nuoremmissa sukupolvissa hakeutuvat yhä enenevässä määrin töihin vastuullisiin yhtiöihin, joiden liiketoimintamalli vastaa kestävyyttä tukevia arvoja. Vastuullisuusasioissa jäljessä olevat yritykset eivät ole työntekijöiden silmissä yhtä houkuttelevia kuin kestäväää toimintaa harjoittavat yhtiöt.⁴⁹ Kuluttajien positiivisen mielikuvan ohella keskeinen kannustin vastuulliseen toimintaan on myös se, että implementoimalla kestäviä toimintatapoja yritykset voivat esimerkiksi parantaa resurssitehokkuuttaan, sekä korottaa käyttämiensä raaka-aineiden kierrätysastetta, täten lopulta säästään kustannuksissa.⁵⁰

Koska vastuullinen liiketoiminta on yritysten silmissä kannattavaa, merkittävään asemaan nousevatkin ne tekijät, joilla yhtiö voi markkinoida vastuullista liiketoimintatapaansa

⁴⁵ Silvola et. al. 2024, 9 Kestävyysraportin varmentaminen. Ks. lisää vastuullisuusraportin varmennuksesta ja tarkastajan laatimasta varmennuskertomuksesta Horsmanheimo – Kaisanlahti – Steiner 2024, s. 361–404.

⁴⁶ Horsmanheimo – Kaisanlahti – Steiner 2024, s. 361.

⁴⁷ Harmaala – Jallinoja 2013, s. 61.

⁴⁸ Silvola et. al. 2024, 2.1.1 Liiketoiminnalliset motiivit.

⁴⁹ Kurittu – Rankinen 2023, s. 45–46.

⁵⁰ Yuan – Mähönen 2024, s. 13.

ulospäin. Julkiset vastuullisuusraportit ovat yrityksille hyvä ja tehokas tapa tuoda esiin tietoa niiden vastuullisesta toiminnasta ja samalla luoda julkisuuskuvaa kestävästä toimijana. Raporttien kautta voidaan tarjota yleisölle selityksiä ja kontekstia liiketoiminnasta koituvista vaikutuksista – niin negatiivisista kuin positiivisistakin.⁵¹ Samalla vuosittaiset raportit antavat yrityksille mahdollisuuden viestiä avoimesti vastuullisen toimintansa tulevista kehityssuunnista ja tavoitteista, sekä sidosryhmille selkeän väylän seurata kyseisten tavoitteiden etenemistä.⁵² Koska vastuullisuusraporttien funktio informaation jakamisessa on hyvin keskeinen, on yrityksillä erittäin suuri intressi toteuttaa raportointi niin selkeästi, kattavasti ja läpinäkyvästi kuin mahdollista. Intressiä kasvattaa omalta osaltaan myös se, että vastuullisuusraportointisääntelyn ansiosta yhdenmukaistuneet raportit ovat helposti vertailtavia keskenään. Täten erot hyvin ja huonosti toteutettujen raporttien välillä voivat olla hyvinkin ilmeisiä ja vaikuttaa merkittävästi siihen, millainen kuva yrityksestä muodostuu raporttia lukevan henkilön silmissä.

Vastuullisuusraportoinnin huolellinen toteuttaminen on tärkeää myös rahoituksen hankkimisen näkökulmasta, sillä pankit tarjoavat yrityksille muun muassa käyttötarkoitukseltaan vastuullisia, sekä vastuullisuuskriteereihin sidottuja luottoja.⁵³ Vastuullisuusraporttien kautta pankit saavatkin informaatiota esimerkiksi siitä, miten yritykselle annetut investoinnit on käytetty ja toisaalta varmuuden siitä, että yritys on tehnyt pankin antaman luoton verran sovitun kaltaisia, eli kestäviä, investointeja.⁵⁴ Sijoittajien kannalta vastuullisuusraporteilla voi puolestaan olla keskeinen asema sijoituspäätöstä tehtäessä ja mahdollisen sijoituksen tuottoa etukäteen arvioitaessa.⁵⁵ Vastuullisuusraportoinnin positiivinen vaikutus korostuu etenkin siinä tilanteessa, että yritys on toteuttanut raportointinsa selkeästi ja rahoittajat katsovat sen perusteella yrityksen toiminnan kestäväksi ja investointien näkökulmasta kannattavaksi. Kestävä rahoituksen luoton ottaminen vastaan on kannattavaa, sillä tällaisten luottojen kulut ovat lähtökohtaisesti muita luottoja pienemmät ja luotto tulee täten yritykselle halvemmaksi.⁵⁶ Toisaalta, mikäli

⁵¹ Silvola et. al. 2024, 2.1.1 Liiketoiminnalliset motiivit.

⁵² Silva et. al. 2024, 30.2.1 Sustainability and Transparency.

⁵³ Käyttötarkoitukseltaan vastuullisten luottojen luottosopimuksissa on määritelty ne tarkat käyttötarkoitukset, joihin lainattu raha on tarkoitettu käytettäväksi. Vastuullisuuskriteereihin sidottu luotto ei puolestaan ole tarkoitettu vain tiettyyn tarkoitukseen, vaan se voidaan käyttää yleisesti yrityksen liiketoiminnan kannalta kestäviin tarpeisiin. Vanhala et.al. 2022, s. 293–299.

⁵⁴ Vanhala et.al. 2022, s. 293–299.

⁵⁵ Silvola et. al. 2024, 2.1.1 Liiketoiminnalliset motiivit. Ks. vastuullisuusraportoinnin vaikutuksista sijoittajien päätöksentekoon myös Silva et. al. 2024, 30.2.1 Sustainability and Transparency.

⁵⁶ Wuolijoki 2022, s. 144.

vastuullisuusraporttien perusteella rahoitettavasta yrityksestä saatu tieto herättää pankissa kysymyksiä liiketoiminnan kestävyydestä, voivat vaikutukset yritykselle olla myös negatiivisia, sillä luottoharkinnassa on viime aikoina alettu painottaa yhä enemmän vastuullisuuteen liittyviä riskejä. Vastuulliseen toimintaan liittyvät ja raportista ilmenevät ongelmakohdat voivat siis nostaa luoton myöntämiseksi vaadittavaa pääomaa tai johtaa jopa siihen, että pankki päättää olla myöntämättä luottoa ollenkaan.⁵⁷

Keskeinen vastuullisuusraportoinnista yrityksille koitua haaste on myös raportoinnin aiheuttama hallinnollinen taakka, joka on ilmeinen etenkin nykypäivänä ja lähitulevaisuudessa raportointisääntelykehikon ollessa vielä suhteellisen tuore. Sääntelyn noudattamiseksi yritysten on kerättävä ja analysoitava runsaasti dataa liiketoiminnastaan ja siihen liittyvistä kestävyysseikoista, mikä puolestaan vaatii paljon resursseja. Ammattitaidon, työntekijöiden ja rahallisten resurssien puute vaikeuttavat relevantin datan löytämistä ja keräämistä. Käytössä olevat ohjelmistot ja muut tietotekniset resurssit voivat lisäksi olla sopimattomia kestävyysliitännäisen datan löytämiseen ja hallintaan ja täten tuottaa haasteita raportoinnin toteuttamisessa. Myös raportointisääntelyn epäselvyys ja epävarmuus voivat omalta osaltaan hidastaa yritysten raportointiprosesseja, etenkin niissä tilanteissa, joissa prosessit joudutaan luomaan tyhjästä ilman aikaisempia malleja tai käytäntöjä.⁵⁸ Joka tapauksessa raportointikäytäntöjen vakiintumattomuus ja muuttuvan sääntelyn noudattaminen vaativat runsaasti ylimääräistä työtä – etenkin raporttien ensimmäisinä julkaisuvuosina - ja vievät resursseja pois muilta liiketoiminnan osa-alueilta.

On kuitenkin selvää, että monet vastuullisuusraportointiin liittyvät haasteet ovat vahvasti liitoksissa raportoinnin ensimmäisiin toteuttamisvuosiin. Samalla raportoinnista yrityksille koituvat hyödyt ovat lähes poikkeuksetta sellaisia, joilla on pitkäkestoisia positiivisia vaikutuksia paitsi yrityksen omaan toimintaan, myös koko yhteiskuntaan. Alkutaipaleen haasteet voivat tietyin osin olla välttämättömiä, mutta yrityksille koituvaa taakkaa on mahdollista helpottaa selkeyttämällä ja virtaviivaistamalla olemassa olevaa sääntelyä.

⁵⁷ Wuolijoki 2022, s. 143.

⁵⁸ Ympäristöministeriön julkaisuja 2025:4, s. 23–24.

2.3 Vastuullisuusraportointisääntelyn kehitys Euroopan unionissa

2.3.1 Vapaaehtoisuus sääntelyn taustalla

Ennen vastuullisuusraportoinnin sääntelyä lainsäädännön avulla, raportointiin ryhtyminen ja sen toteuttaminen perustui vapaaehtoisuuteen ja erilaisiin vapaaehtoisen raportoinnin tueksi laadittuihin viitekehyksiin. Viitekehykset olivat keskeisessä asemassa raportointikäytännön luomisessa ja muovaamisessa yritysten keskuudessa. Ensimmäinen mittavaa hyväksyntää osakseen saanut viitekehys oli globaalin raportointialoitteen (engl. *Global Reporting Initiativen*) luoma GRI-standardisto.⁵⁹ GRI on organisaatio, jonka tarkoituksena on auttaa muita organisaatioita olemaan toiminnassaan läpinäkyviä ja ottamaan vastuuta omista vaikutuksistaan. GRI perustettiin vuonna 1997 tavoitteena luoda ensimmäinen vastuullisuuden mekanismi varmistamaan, että yritykset noudattavat vastuullista ympäristökäyttäytymistä koskevia periaatteita. Ensimmäinen GRI-viitekehys julkaistiin vuonna 2000. Myöhemmin mekanismi laajennettiin koskemaan myös sosiaalisia, taloudellisia ja hallinnollisia tekijöitä.⁶⁰ GRI-standardeissa on painotettu yrityksen omasta toiminnasta kumpuavien vaikutusten lisäksi myös koko arvoketjun kautta syntyvien vaikutusten arviointia ja raportointia. Standardit ovat toimineet tienraivaajana ja esikuvana muun muassa EU-sääntelystä kumpuaville raportointistandardeille. Myöhemmistä eurooppalaisista standardeista on pyritty laatimaan mahdollisimman yhteneviä GRI-standardien kanssa, jotta niiden käyttöönotto olisi mahdollisimman helppoa myös niille yrityksille, jotka ovat aikaisemmin soveltaneet GRI-standardeja raportoinnissaan.⁶¹

Vuonna 2013 kansainvälinen integroitu raportointineuvosto (engl. *International Integrated Reporting Council*) julkaisi kansainvälisen integroidun raportoinnin viitekehyksen. Viitekehys nosti esiin sen, että yritys ei luo arvoa pelkästään taloudellisen pääoman avulla, vaan myös muiden pääomalajien rooli arvonluonnissa on merkittävä. Taloudellisen pääoman ohella keskeisessä asemassa ovat esimerkiksi aineettomat tekijät ja vastuullisuustekijät, joihin on niin ikään varastoitunut arvoa, ja jotka täten vaikuttavat yrityksen kokonaisarvon muodostukseen.⁶² Viitekehyksen vaikutus yritysten raportointiin näkyikin käytännössä siinä, että vastuullisuusraporteissa on viitekehyksen julkaisun myötä alettu erittelemaan taloudellisen pääoman lisäksi muina pääomalajeina tuotannollinen, inhimillinen, aineeton,

⁵⁹ Niskala – Palmuaro 2023, s. 16.

⁶⁰ GRI, Our mission and history.

⁶¹ Niskala – Palmuaro 2023, s. 16–17.

⁶² Juutinen 2016, s. 73–74. Ks. myös Niskala – Palmuaro 2023, s. 17.

sosiaalinen ja luonnon pääoma. IIRC:n mallin julkaisu oli ensimmäinen liikeyhtiö kohti raportointikäytäntöä, jossa vastuullisuustekijöitä tarkastellaan raportoinnissa osana yrityksen liiketoiminnan tulosta ja vaikutuksia ympäröivään yhteiskuntaan. IIRC ei enää toimi itsenäisenä organisaationa, vaan se on yhdistynyt osaksi kansainvälistä vastuullisuusstandardien lautakuntaa (engl. *International Sustainability Standards Board*).⁶³ ISSB toimii osana IFRS Foundation -organisaatiota ja sen tarkoituksena on kehittää standardeja, jotka muodostavat laadukkaan ja kattavan perustason kestäväan kehitykseen liittyville tiedonannoille kansainvälisesti. Toiminnan keskiössä on ajaa etenkin sijoittajien ja rahoitusmarkkinoiden etua.⁶⁴

Merkittävän vaikutuksen raportointikäytäntöihin on tehnyt myös rahoitusvakauslautakunta (engl. *Financial Stability Board*) ja erityisesti sen vuonna 2017 perustama ilmaston liittyvien taloudellisten tietojen julkistamista käsittelevä työryhmä (engl. *Task Force on Climate-related Financial Disclosures*). TCFD julkaisi aloitteen ilmastonmuutoksen aiheuttamien riskien ja mahdollisuuksien taloudellisten vaikutusten raportoinnista vuonna 2018. Alun perin aloite perustui vapaaehtoisuuteen, mutta myöhemmin se otettiin muun muassa mukaan osaksi vastuullisuusraportointia koskevaa EU-sääntelyä ja täten siitä tuli osa velvoittavaa sääntelyä EU:ssa. TCFD:n malli perustuu siihen, että ilmastonmuutoksen riskejä ja mahdollisuuksia koskevat raportointitiedot on jaettu neljään eri osa-alueeseen. Osa-alueita ovat yrityksen johdon rooli ja ilmastonmuutokseen liittyvien tavoitteiden liittäminen osaksi palkitsemisjärjestelmää, vaikutukset liiketoimintaan ja liiketoimintamallin vastuullisuustestaus, riskien ja mahdollisuuksien integrointi osaksi laajempaa riskienhallintaa, sekä riskejä ja mahdollisuuksia kuvaavat mittarit ja päästövähennystavoitteet. TCFD:n mallin yksi keskeisin ominaispiirre on se, että siinä on keskitytty nykytilanteen kuvauksen ohella myös tulevaisuuden ennusteisiin ja niistä raportointiin. Vuonna 2024 FSB luopui mallin ylläpidosta ja vastuu siitä huolehtimisesta siirrettiin ISSB:lle.⁶⁵

Myös ISSB on julkaissut omat vastuullisuusraportointistandardinsa, jotka koskevat kansainvälistä vastuullisuusraportointia. Standardit julkaistiin vuonna 2023 ja ne tulivat voimaan vuoden 2024 alusta. Standardeja on kaksi, joista ensimmäinen, IFRS S1 General

⁶³ Niskala – Palmuaro 2023, s. 17–18.

⁶⁴ IFRS Foundation, International Sustainability Standards Board - About the International Sustainability Standards Board.

⁶⁵ Niskala – Palmuaro 2023, s. 18–19.

Requirements for Disclosures of Sustainability-related Financial Information, käsittelee yleisiä raportointiperiaatteita ja toinen, IFRS S2 Climate-related Disclosures, ilmastoiliittännäisiä vaikutuksia koskevaa raportointia. ⁶⁶ Standardien tavoitteena on vähentää päällekkäistä raportointia ja parantaa globaalia vertailukelpoisuutta eri yritysten raporttien välillä.⁶⁷

Vapaaehtoiset viitekehykset toimivat kiistatta tärkeänä katapulttina varsinaisen vastuullisuusraportointia koskevan sääntelyn syntymiselle. Ne korostivat kestävyysliittännäisten tietojen läpinäkyvyyden ja tiedon julkisen saatavuuden tärkeyttä. Samalla keskeiseksi tavoitteeksi tuli tehdä raportointikäytännöistä mahdollisimman johdonmukaisia ja samankaltaisia läpi yritysten toimialojen ja valtiollisten rajojen. Toisaalta vapaaehtoisten raportointikäytäntöjen suosion ja niiden laajan käytettävyyden perusteella voidaan myös todeta, että raportoivat yritykset näkivät ja näkevät yhä raportoinnissa useita hyviä puolia. Yritykset ovat valmiita asettamaan kestävyysvaikutuksensa ja muut kestävyystietonsa julkisesti saataville ja samalla pyrkimään kohti kestävämpää liiketoimintaa.

2.3.2 Muiden kuin taloudellisten tietojen raportointia koskeva direktiivi

Vuoden 2014 joulukuussa Euroopan unionissa tuli voimaan muiden kuin taloudellisten tietojen raportointia koskevan direktiivi (engl. *Non-Financial Reporting Directive*)⁶⁸. Direktiivin soveltaminen alkoi vuoden 2017 alusta ja sen soveltamisalaan kuuluvien yritysten tuli julkaista raportit direktiivin säännösten mukaisesti ensimmäisen kerran vuoden 2018 alkupuolella. ⁶⁹ On selvää, että direktiivin tarkoituksena oli vahvistaa lainsäädännön keinoin niitä raportointikäytäntöjä, joita oli aikaisemmin noudatettu jo vapaaehtoisuuden perusteella. Nimensä mukaisesti NFRD säänteli ei-taloudellisia tietoja koskevaa raportointivelvoitetta ja siinä säädettiin ympäristöön, työntekijöihin, ihmisoikeuksiin, sosiaalisiin asioihin, sekä lahjontaan ja korruptioon liittyvien tietojen raportoinnista. ⁷⁰ Säädetystä aiheista tuli direktiivin mukaan antaa selvitys, jossa annettiin tietoa siitä, miten yritys huolehtii kyseisistä aiheista. Vaatimuksena oli, että tiedot annetaan tarvittavassa

⁶⁶ Silvola et.al. 2024, 2.1.2 Kestävyys integroituu tilinpäätösnormiston kanssa.

⁶⁷ IFRS Foundation 27.6.2023.

⁶⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2014/95/EU, annettu 22 päivänä lokakuuta 2014, neuvoston direktiivin 2013/34/EU muuttamisesta tietyiltä suurilta yrityksiltä ja konserneilta edellytettävien muiden kuin taloudellisten tietojen ja monimuotoisuutta koskevien tietojen julkistamisen osalta.

⁶⁹ Euroopan komissio 26.6.2017.

⁷⁰ Silvola et.al. 2024, 2.1.2 Kestävyys integroituu tilinpäätösnormiston kanssa.

laajuudessa, jotta selvitystä lukeva taho voi ymmärtää yrityksen liiketoiminnan aiheuttamat vaikutukset raportoitaviin aiheisiin. Lisäksi direktiivissä oli määritelty tarkemmin myös muut selvityksen sisällölliset vaatimukset, kuten kuvaus liiketoimintamallista ja noudatettavista toimintaperiaatteista, joilla on kytkös selvitettäviin aiheisiin.⁷¹

NFRD:n pyrkimyksenä oli suojella yritysten sijoittajia ja sidosryhmiä lisäämällä niiden saatavilla olevaa tietoa, ja täten antaa näille tahoille mahdollisuus tehdä parempia yritystä koskevia päätöksiä. Direktiivillä tavoiteltiin myös yhä julkisempaa, avoimempaa ja systemaattisempaa tiedonjakoa.⁷² Useat yritykset jäivät silti direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, sillä NFRD:n vaikutusvalta ulottui vain suuryrityksiin. Sen soveltamisalaan kuuluivat suuret pörssiyritykset, sekä pörssiin listatut vakuutusyritykset ja luottolaitokset.⁷³ NFRD:n keskeisenä kompastuskivenä oli myös se, että siinä ei ollut määritelty raportoitaville kestävyystiedoille yhtenäisiä standardeja. Päinvastoin direktiivin soveltamisalaan kuuluvat yritykset saivat itse valita, mitä standardia ne halusivat käyttää raporttiansa perusteena. Useat eurooppalaiset yritykset valitsivat käyttöönsä esimerkiksi GRI:n tai TCFD:n laatimat standardit, mutta läpi sääntelyn soveltamiskentän raportointiin käytettiin vaihtelevasti useita eri standardeja.⁷⁴ Tämä puolestaan johti käytännön tasolla siihen, että direktiivin perusteella syntyvät raportit olivat heikosti vertailukelpoisia keskenään.⁷⁵

Säännöksen hierarkkinen asema direktiivinä aiheutti myös sen, että NFRD ei ollut sellaisenaan suoraan sovellettavaa oikeutta EU:n jäsenmaissa vaan jokaisen jäsenmaan tuli implementoida se osaksi omaa lainsäädäntöään. NFRD:n säännökset tuli olla sisällytettynä kansalliseen lainsäädäntöön 6. joulukuuta 2016 mennessä⁷⁶ ja Suomessa direktiivin säännökset sisällytettiin kirjanpitolakiin.⁷⁷ Vaikka NFRD kiistatta raivasi tietä yhä vankemmalle ja sitovalle raportointikäytännölle ja loi hedelmällisen pohjan myös tulevalle vastuullisuusraportointia koskevalle sääntelylle, se jäi säädöksenä kuitenkin jokseenkin epätarkaksi, eikä täysin täyttänyt sille asetettuja odotuksia. Toisaalta NFRD:n voidaan myös katsoa toimineen osoituksena sille, että toimivalle ja tehokkaalle vastuullisuusraportoinnille

⁷¹ Niskala – Palmuaro 2023, s. 20.

⁷² Lombardi 2024, s. 79.

⁷³ Niskala – Palmuaro 2023, s. 3.

⁷⁴ Stefani – Gabor 2024, s. 85.

⁷⁵ Niskala – Palmuaro 2023, s. 3–4.

⁷⁶ Euroopan komissio 26.6.2017.

⁷⁷ Niskala – Palmuaro 2023, s. 20.

tarvitaan tarpeeksi tiukat ja yhtenäiset raamit kautta yrityskehityksen. Sääntely ei täytä kaikkia tarpeita pelkästään sen perusteella, että yritykset saadaan raportoimaan kestävyystekijöihin vaikuttavasta toiminnastaan, vaan lisäksi vaaditaan myös sitä, että varsinaisia raporttituotoksia voidaan vertailla toisiinsa. Vain tällä tavalla raportointi voi toimia tehokkaana rattaana kestävästä kehityksestä pyörivässä koneistossa.

NFRD on voimassa yhä tänäkin päivänä. Varsinainen vastuullisuusraportointidirektiivi, jota käsitellään tarkemmin luvussa 2.3.3, on kuitenkin sisällöllisesti korvannut NFRD:n ja vähentänyt sen tosiasiallista merkitystä nykyajan kestävyysraportoinnissa.⁷⁸ Uusi sääntely on lisäksi laajentanut vastuullisuusraportointiin velvoitettujen yritysten määrää merkittävästi. NFRD:n soveltamisalaan kuului EU:n alueella noin 11 000 yritystä, kun taas nykypäivänä voimassa oleva sääntely kattaa alleen yli 50 000 yritystä.⁷⁹ Siitäkin huolimatta, että NFRD:n käytännön vaikutus raportointiin on nykypäivänä vähentynyt, voidaan NFRD:llä katsoa olleen merkittävä vaikutus juuri vastuullisuusraportointia koskevan sääntelyn kehittämisen ja kehittymisen näkökulmasta.

2.3.3 Vastuullisuusraportointidirektiivi

Marraskuussa 2022 Euroopan parlamentti hyväksyi CSRD:n, joka on nykypäivänä kiistatta vastuullisuusraportointia koskevan sääntelykehikon keskiössä. CSRD tuli voimaan 5.1.2023 ja sen soveltaminen alkoi 1.1.2024.⁸⁰ Luonteeltaan direktiivi ei ole itsenäinen säännös vaan sillä muutettiin kolme aikaisempaa EU-direktiiviä: tilinpäätösdirektiiviä, tilintarkastusdirektiiviä ja pörssiyrityksiä koskevaa avoimuusdirektiiviä.⁸¹ CSRD:n tarkoituksena on tavoitella sitä, että raportointivelvollisten yritysten vastuullisuustekijöistä olisi julkisesti saatavilla mahdollisimman laadukasta ja kattavaa tietoa. Saatavilla olevan tiedon avulla muut finanssimarkkinatoimijat voivat puolestaan täyttää omat vastuullisuusvaikutuksia ja -riskejä koskevat raportointivelvollisuutensa tehokkaammin ja täydellisemmin.⁸²

CSRD:n oli alun perin määrä tulla sovellettavaksi portaittain. Selkeyden vuoksi todettakoon, että Euroopan komission helmikuussa 2025 julkaisema Omnibus-sääntelypaketti – jota tullaan käsittelemään tarkemmin jäljempänä tässä kappaleessa – on jo muuttanut ja tulee

⁷⁸ Silvola et.al. 2024, 2.1.2 Kestävyys integroituu tilinpäätösnormiston kanssa.

⁷⁹ Stefani – Gabor 2024, s. 85.

⁸⁰ Niskala – Palmuaro 2023, s. 32–33.

⁸¹ Silvola et.al. 2024, 3.2.1 Mihin lakeihin direktiivivaatimukset on sisällytetty?

⁸² Niskala – Palmuaro 2023, s. 30. Ks. CSRD:n tarkoituksesta lisää: Erhvervsstyrelsen 28.2.2025.

todennäköisesti jatkossa muuttamaan yhä merkittävämmiin CSRD:n soveltamista ja sen soveltamisalaa. Sääntelyn kehityskulun hahmottamiseksi on kuitenkin tarkoituksenmukaista käydä läpi myös CSRD:n alkuperäinen soveltamisala ja soveltamisen aikamääreet. Alun perin ensimmäisinä raportointivelvollisina olivat yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt, joilla on tilikauden aikana ollut keskimäärin yli 500 työntekijää. Näiden yhtiöiden osalta CSRD:n soveltaminen alkoi vuoden 2024 alusta ja yhtiöt julkaisivat ensimmäiset CSRD:n mukaiset vastuullisuusraporttinsa vuoden 2025 alkupuolella. Toisen raportointiryhmän osalta sääntelyn soveltamisen oli alun perin määrä alkaa 1.1.2025 ja ryhmään kuuluivat listatut ja listaamattomat suuryritykset tietyin edellytyksin. Alkuperäisen säädöksen mukaan vuoden 2026 alusta raportointivelvollisia olivat pörssinoteeratut keskisuuret ja pienet yritykset, eräät pienet luottolaitokset, sekä vakuutusalaan kytköksissä olevat yritykset ja 1.1.2028 alkaen eräät EU:n ulkopuoliset yhtiöt.⁸³

CSRD velvoittaa sen soveltamisalaan kuuluvat yritykset raportoimaan määrämuotoisia vastuullisuustietoja säännöllisin väliajoin. Se, millaisia tietoja raportointiin tulee ottaa mukaan, sekä mitä kyseiset tiedot yksityiskohtaisesti sisältävät, on määritelty tarkemmin Euroopan komission antamissa ESRS-standardeissa.⁸⁴ ESRS-standardien valmisteluvaiheessa Euroopan tilinpäätösraportoinnin neuvoo-antava ryhmä (engl. *European Financial Reporting Advisory Group*) nimitettiin Euroopan komission tekniseksi neuvonantajaksi.⁸⁵ EFRAG:n valmistelemien ja marraskuussa 2022 komissiolle toimitettujen luonnosstandardien pohjalta komissio hyväksyi heinäkuussa 2023 lopulliset standardit. Standardit koostuvat kahdesta monialaisesta ja kymmenestä alakohtaisesta standardista. Monialaiset standardit jakautuvat ESRS 1 -standardiin, joka koskee yleisiä vaatimuksia, ja ESRS 2 -standardiin, joka koskee yleisiä tietoja. Alakohtaisista standardeista viisi koskee ympäristöä, neljä sosiaalisia tekijöitä ja yksi hallintoa.⁸⁶ Komission vastuulla on tarkistaa standardit kolmen vuoden välein, jotta niissä voidaan parhaalla mahdollisella tavalla huomioida muutokset ja kehitykset muissa kansainvälisissä standardeissa.⁸⁷ Tässäkin yhteydessä todettakoon, että Omnibus-paketin mukaisesti ESRS-standardeja on tarkoitus

⁸³ Niskala – Palmuaro 2023, s. 33.

⁸⁴ Niskala – Palmuaro 2023, s. 30.

⁸⁵ EFRAG, First Set of draft ESRS.

⁸⁶ Euroopan komissio 31.7.2023.

⁸⁷ Erhvervsstyrelsen 28.2.2025.

muuttaa yksinkertaisemmiksi. Lopullinen ehdotus uusiksi standardeiksi ei kuitenkaan ole vielä valmistunut tätä tutkimusta tehtäessä.

ESRS 1 -standardi kattaa alleen keskeisiä käsitteitä ja periaatteita, joita yhtiöiden tulee noudattaa CSRD:n alaisessa vastuullisuusraportoinnissa. Lisäksi standardissa on määritelty miten ja missä raportoinnin tulisi tapahtua. ESRS 1 ei kuitenkaan itsessään aseta tai määrittele tarkkoja tiedonantovaatimuksia raportointia suorittaville yhtiöille.⁸⁸ ESRS-standardien mukaisen raportoinnin osalta erittäin keskeinen periaate on ESRS 1 -standardissa mainittu kaksoisolennaisuus, jonka määritelmän ymmärtäminen on tämän tutkimuksen kannalta hyvin olennaista. Kaksoisolennaisuudella tarkoitetaan sitä, että vastuullisuustekijöitä arvioidaan ikään kuin kahdesta eri suunnasta. Tarkastelun kohteena on siis toisaalta se, mitä vaikutuksia yrityksellä on ihmisiin ja ympäristöön, ja toisaalta se, mitä riskejä ja mahdollisuuksia vastuullisuustekijät voivat luoda yrityksen liiketoiminnalle.⁸⁹ Ympäristövaikutuksia arvioidessa on huomioitava raportoinnista vastaavan yrityksen oman toiminnan ohella myös se, millaisia vaikutuksia arvoketjulla saattaa olla ympäristöön. Liiketoimintaan kohdistuvien taloudellisten vaikutusten arvioinnissa taas keskitytään rahoittajien ja sijoittajien näkökulmaan ja siihen, mitkä tekijät vaikuttavat näiden tahojen päätöksentekoon.⁹⁰ Kuten edellä mainittu, ESRS 1 sisältää myös muita periaatteita ja teknisluontoisia sääntöjä raportoinnin toteuttamiselle. Koska tutkimuksessa ei arvioida tarkemmin ESRS 1 -standardin noudattamista, ei standardin muun sisällön tarkempi kuvailu täten ole tämän tutkimuksen kannalta tarkoituksenmukaista.

ESRS 2 -standardi sisältää yleisen tason ohjeet siitä, mitä olennaisia tietoja CSRD:n soveltamisalaan kuuluvien yritysten on julkaistava vastuullisuusraporteissaan. Kyseiset tiedot on julkistettava riippumatta siitä, mikä vastuullisuustekijä on tarkastelun keskiössä.⁹¹ Tietojen olennaisuuden kannalta on kuitenkin huomioitava se, että raportointiin ei tarvitse ottaa mukaan liikesalaisuuksia tai muuten arkaluontoisia tietoja. Arkaluontoiset tiedot voidaan jättää raportoinnin ulkopuolelle, vaikka ne katsottaisiinkin olennaiseksi. Liikesalaisuuksien osalta raportoimatta jättäminen on mahdollista, mikäli kyseessä oleva

⁸⁸ Euroopan komissio 31.7.2023.

⁸⁹ Silvola et. al. 2024, 6.1 Olennaisen tiedon tunnistamisen prosessi käytännössä. Huomaa myös, että teoksessa Silvola et. al. 2024 käytetään kaksoisolennaisuudesta termiä kaksinkertainen olennaisuus.

⁹⁰ Niskala – Palmuaro 2023, s. 68–71.

⁹¹ Euroopan komissio 31.7.2023.

informaatio ei ole yleisessä tiedossa, se on salaista ja yritys pyrkii pitämään tiedon salassa, sillä siitä syntyy kaupallista arvoa.⁹²

ESRS 2 -standardin sisältöä voidaan hahmottaa jakamalla se kolmeen eri osaan: laatimisperusteisiin, yleisiin tiedonantovaatimuksiin ja vähimmäistiedonantovaatimuksiin. Laatimisperusteet koostuvat kahdesta vaatimuksesta, jotka ovat BP-1 ja BP-2. Yleiset tiedonantovaatimukset muodostuvat viidestä hallintovaatimuksesta (GOV-1–GOV-5), kolmesta strategiavaatimuksesta (SBM-1–SBM-3), sekä kahdesta vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien hallintaan liittyvästä vaatimuksesta (IRO-1 ja IRO-2). Vähimmäistiedonantovaatimuksia on puolestaan neljä: kaksi liittyen toimintaperiaatteisiin ja toimiin (MDR-P ja MDR-A) ja kaksi liittyen mittareihin ja tavoitteisiin (MDR-M ja MDR-T).⁹³ Siitä, mitä vaatimukset konkreettisesti sisältävät ja tarkoittavat vastuullisuusraporttien sisällön kannalta, on käsitelty tarkemmin luvussa 2.4.

Sitä miten suurimmat pörssiyritykset ovat noudattaneet ja soveltaneet alakohtaisia standardeja raportoinnissaan, ei tulla tarkastelemaan tässä tutkimuksessa tarkemmin. Tutkimuksen kohteena olevat yritykset soveltavat raportoinnissaan keskenään erilaisia alakohtaisia standardeja. Täten kyseisten alakohtaisten standardien noudattamisen vertailu tehokkaasti toisten yritysten noudattamistapaan ei ole mahdollista. Koska tutkimuksessa halutaan keskittyä siihen, miten raportointia on vertailun kohteena olevissa maissa yleisesti noudatettu, on tarkoituksenmukaista keskittyä niihin raportoinnin sisältöä määritteleviin standardeihin, jotka koskevat kaikkia toimialoja. Täten alakohtaisten standardien tutkiminen tai niiden tarkempi käsittely ei ole tämän tutkimuksen kannalta tarpeellista.

Huomionarvoista on, että koska CSRD on direktiivi, ei se ole sellaisenaan suoraan sovellettavaa oikeutta EU:n jäsenvaltioissa. Sama pätee myös niihin direktiiveihin, joita CSRD:llä on muutettu. Jäsenvaltioiden on siis implementoitava direktiivin säännökset osaksi kansallista lainsäädäntöä.⁹⁴ Suomessa CSRD implementoitiin hallituksen esityksellä eduskunnalle laeiksi kirjanpitolain ja tilintarkastuslain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 20/2023 vp). Keskeisimmät hyväksytyt esityksen mukaiset muutokset kohdistuivat kirjanpitolakiin ja tilintarkastuslakiin. Ruotsissa CSRD:n implementointi alkoi

⁹² Silvola et. al. 2024, 5.5.2 Arkaluonteiset tiedot ja liikesalaisuudet.

⁹³ Silvola et. al. 2024, 7.2 Yleiset raportointivaatimukset.

⁹⁴ Silvola et.al. 2024, 3.2.1 Mihin lakeihin direktiivivaatimukset on sisällytetty? Direktiivin implementointitilanne EU:n jäsenvaltioissa on nähtävissä EurLexin direktiiviä käsittelevällä sivulla (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/NIM/?uri=CELEX:32022L2464>).

15 helmikuuta 2024 annetulla lainsäädäntöehdotuksella⁹⁵, jolla muutettiin useita eri lakeja, muun muassa Ruotsin tilinpäätöslakia ja osakeyhtiölakia. Virallinen lakimuutos hyväksyttiin 29 toukokuuta 2024⁹⁶. Tanskassa direktiivi implementointiin 22 toukokuuta 2024 annetulla lailla numero 480⁹⁷ ja keskeisimmät muutokset kohdistuivat Tanskan tilinpäätöslakiin ja tilintarkastuslakiin. Kansalliset säännökset koskevat kaikissa tutkimuksen kohteena olevissa maissa muun muassa sitä, mitkä yhtiöt ovat raportointivelvollisia, miten raportointi tulee teknisesti toteuttaa ja miten raportit varmennetaan. Lisäksi kansallisiin säännöksiin on sisällytetty myös raportoinnin sisältöä koskevia sääntöjä, jotka vastaavat ESRS-standardien säännöksiä. Selkeyden vuoksi on todettava, että ESRS-standardit, eli raportoinnin varsinaista sisältöä koskevat säännökset on annettu asetuksella, joka on sellaisenaan suoraan jäsenmaissa sovellettavaa oikeutta. Koska tutkittavissa maissa kansallinen lainsäädäntö vastaa asetuksella annettuja ESRS-standardeja, ei kansallisilla säännöksillä ole tutkimuksen kannalta merkittävää vaikutusta raportoinnin sisällöllisiin vaatimuksiin, eikä tässä tutkimuksessa ole siten tarkoituksenmukaista viitata näihin kansallisiin säännöksiin raportointisisältöä arvioitaessa.

Kuten tutkimuskysymysten käsittelyn yhteydessä on todettu, Ruotsissa CSRD:tä ei Suomesta ja Tanskasta poiketen implementoitu lainsäädäntöön siten, että se olisi velvoittanut kaikkia ruotsalaisia yhtiöitä raportoimaan ESRS-standardien vaatimusten mukaisesti vuoden 2024 ajalta. Toukokuussa 2024 Ruotsin valtiopäivät päätti hyväksyä Ruotsin hallituksen esityksen CSRD:n implementoinnista kansalliseen lainsäädäntöön ja uudet muutokset tulivat voimaan ja sääntelyä alettiin soveltamaan heinäkuun ensimmäisenä päivänä 2024.⁹⁸ Käytännön tasolla useimmat raportointivelvolliset yhtiöt alkoivat kalenterivuotta vastaavan tilikautensa vuoksi silti noudattaa sääntelyä vasta vuoden 2025 alusta ja julkaisevat CSRD:n mukaiset vastuullisuusraporttinsa vuoden 2026 alkupuolella.⁹⁹ Eräät ruotsalaiset yhtiöt, kuten kaksi tässä tutkimuksessa tutkittavaa yhtiötä, ovat kuitenkin vapaaehtoisesti laatineet vuoden 2024 vastuullisuusraporttinsa CSRD:tä ja ESRS-standardien vaatimuksia noudattaen.

⁹⁵ Lagrådsremiss, Nya regler om hållbarhetsrapportering. Stockholm 15 februari 2024.

⁹⁶ Civilutskottets betänkande 2023/24:CU23, Nya regler om hållbarhetsrapportering. 29 maj 2024.

⁹⁷ Lov nr. 480 af 22. maj 2024 om ændring af årsregnskabsloven, revisorloven og forskellige andre love (Gennemførelse af EU-direktiv om virksomheders bæredygtighedsrapportering og EU-direktiv om forhøjelse af størrelsesgrænser i regnskabsdirektivet m.v.).

⁹⁸ Sveriges riksdag 29.5.2024.

⁹⁹ PwC, CSRD i svensk rätt.

2.3.4 Omnibus-paketti

CSRD:n julkaisun jälkeen ja sen soveltamisajankohdan alun lähestyessä ilmapiiri ja poliittiset näkemykset vastuullisuusraportoinnin ympärillä muuttuivat. EU:n vaikea taloudellinen tilanne ja yritysten täytäntöönpanohankkeiden yhteydessä kohtaamat haasteet johtivat lopulta Euroopan parlamentin uuden kokoonpanon ohjauksessa EU:n lainsäädäntötavoitteiden uudelleentarkasteluun. Siinä missä uuden EU-sääntelyn laatimisessa oli aikaisemmin painotettu vastuullisuustekijöitä, nousi uudeksi prioriteetiksi eurooppalaisen talouden kilpailukyvyn suojeleminen. Muuttunut ilmapiiri johti lopulta siihen, että Euroopan komissio julkaisi useita muutosehdotuksia sisältävän Omnibus-paketin¹⁰⁰ helmikuussa 2025.¹⁰¹ Paketin tarkoituksena on muuhun vastuullisuusraportointiin liittyvän EU-sääntelyyn kohdistuvien muutosten ohella keventää CSRD:n yrityksille aiheuttamaa raportointitaakkaa sekä muun muassa yksinkertaistaa ESRS-standardeja.¹⁰²

Omnibus-pakettiin sisältyi muun muassa Stop-the-clock-direktiiviehdotus¹⁰³, joka käsiteltiin ensisijaisena prioriteettina Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston toimesta ja hyväksyttiin nopealla aikataululla lopullisesti huhtikuussa 2025. Direktiivin tarkoituksena on sen nimen mukaisesti pysäyttää ja lykätä CSRD:n soveltamista toisen ja kolmannen raportointiryhmän osalta kahdella vuodella. Täten toinen ryhmä tulee sääntelyn piiriin vuonna 2027 vuoden 2025 sijaan ja kolmas ryhmä vuonna 2028 vuoden 2026 sijaan.¹⁰⁴ Direktiivin ensisijaisena tavoitteena on mahdollistaa EU:n lainsäätäjille lisää aikaa tulla yhteisymmärrykseen CSRD:n substanssialaan kohdistuvista muutosehdotuksista.¹⁰⁵ Stop-the-clock-direktiivi ei vaikuta ensimmäisen raportointiryhmän raportointivelvollisuuteen, vaan kyseinen ryhmä jatkaa raportointiaan alkuperäisen säädöksen mukaisella aikataululla.

Toinen keskeinen Omnibus-paketissa ehdotettu muutos on, että CSRD-vaatimukset koskisivat enää vain sellaisia yrityksiä, joilla on yli 1000 työntekijää ja joiden liikevaihto on yli 50 miljoonaa euroa tai tase yli 25 miljoonaa euroa. Muutos johtaisi sen hyväksyttäessä

¹⁰⁰ Omnibus-paketteja on kaksi: Omnibus I ja Omnibus II. Omnibus I -paketti sisältää CSRD-sääntelyä koskevat muutosehdotukset, joten selkeyden vuoksi tässä tutkimuksessa käytetään kyseisestä paketista puhuttaessa nimitystä Omnibus-paketti. Omnibus II -pakettia ei käsitellä tässä tutkimuksessa, sillä se ei sisällä CSRD:tä koskevia muutoksia.

¹⁰¹ Baumüller 2025, s. 2–3.

¹⁰² Euroopan komissio 26.2.2025.

¹⁰³ Ks. lopullinen direktiivi: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2025/794, annettu 14 päivänä huhtikuuta 2025, direktiivien (EU) 2022/2464 ja (EU) 2024/1760 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse päivämääristä, joista alkaen jäsenvaltioiden on määrä soveltaa tiettyjä yritysten kestävyysraportointia ja huolellisuusvelvoitetta koskevia vaatimuksia.

¹⁰⁴ Euroopan unionin neuvosto 14.4.2025.

¹⁰⁵ Euroopan komissio 26.2.2025.

tällaisenaan siihen, että CSRD:n soveltamisalaan kuuluvien yritysten määrä laskisi noin 80 prosentilla. Muutosehdotuksen tavoitteena on vähentää pieniin ja keskikokoisiin yrityksiin kohdistuvaa raportointitaakkaa. Kyseisille yrityksille säilytettäisiin kuitenkin mahdollisuus raportoida vastuullisuustekijöistä vapaaehtoisesti. Vapaaehtoista raportointia varten komissio hyväksyisi yksinkertaistetun vapaaehtoisen raportointistandardin, jonka valmistelusta vastaisi niin ikään EFRAG.¹⁰⁶

Kolmantena keskeisenä muutoksena Omnibus-pakettiin sisältyi myös ehdotus ESRS-standardien yksinkertaistamisesta. Kuten aikaisemminkin, EFRAG toimii komission teknisenä neuvonantajana standardien valmistelussa. Yksinkertaistuksen tavoitteena on, että standardien tietopisteiden määrää vähennettäisiin, epäselviä säännöksiä selvennettäisiin ja yhteneväisyyttä ja johdonmukaisuutta suhteessa muuhun lainsäädäntöön parannettaisiin.¹⁰⁷ Ehdotus on tällä hetkellä valmistelussa, joten sen lopullinen sisältö ei ole vielä täysin tiedossa. Heinäkuun 2025 lopussa EFRAG kuitenkin julkaisi ensimmäiset luonnokset uusista ESRS-standardeista, jotka antoivat viitteitä siitä, mihin suuntaan standardeja ollaan kehittämässä.¹⁰⁸ ESRS 2 -standardia koskevassa luonnoksessa on esimerkiksi vähennetty tiedonantovaatimusten määrää, sekä tiivistetty vaatimuksia ja niiden perusteella vaadittavia tietoja.¹⁰⁹ Vaikka se, millaisiksi lopulliset uudet standardit muovautuvat voi muuttua vielä merkittävästikin, voidaan jo luonnoksien perusteella nähdä, että standardien yksinkertaisuus ja selkeys on niihin kohdistuvien muutosten keskiössä.

Omnibus-paketin esittely ja siihen sisältyvät muutosehdotukset ovat jakaneet mielipiteitä etenkin EU:n sisällä. Osa ajattelee sääntelyyn kohdistuvien muutosten olevan tervetulleita, kun taas toiset pitävät ehdotettuja muutoksia hyvin vahingollisina ja epätoivottuina. ESRS-standardeja koskeviin muutosehdotuksiin liittyen sidosryhmiltä pyydettiin lausuntopyyntöjä keväällä 2025 Omnibus-paketin julkaisun jälkeen.¹¹⁰ Useat sidosryhmät vastasivat lausuntopyyntöön ja julkaisivat siihen liittyen kattaviakin lausuntodokumentteja, joissa oli käsitelty mielipiteitä paketista, sekä nostettu esiin asioita, joita standardien valmistelussa toivottiin otettavan huomioon. Seuraavassa on nostettu esiin muutamien keskeisten sidosryhmien lausuntoja.

¹⁰⁶ Baumüller 2025, s. 3.

¹⁰⁷ Euroopan komissio 26.2.2025.

¹⁰⁸ EFRAG 31.7.2025.

¹⁰⁹ EFRAG Amended ESRS Exposure Draft July 2025 ESRS 2.

¹¹⁰ EFRAG 8.4.2025.

Merkittävä vastuullisuusraportointikäytäntöjen kehittäjä GRI totesi omassa lausunnossaan, että se pitää tärkeänä Euroopan keskeisen roolin säilyttämistä vihreän talouden edistämiseksi. Organisaatio muistutti, että monet yhtiöt ovat jo lainsäädännön velvoittamatta raportoineet toimintansa ilmastovaikutuksista vuosien ajan ja täten EU:n alueelle on muodostunut laajasti hyväksytyjä raportointikäytäntöjä. GRI:n mukaan raportoinnin sisältövaatimusten tulisikin kehittyä yhä enemmän kyseisiä raportointikäytäntöjä vastaaviksi, eikä niiden vastaisiksi. GRI ilmoitti myös olevansa standardien yksinkertaistamisen kannalla, kunhan se tehdään raportointia vahvistavalla tavalla. Organisaatio totesi lausunnossaan, että mikäli raportoinnin sisältövaatimuksia lievennetään liikaa, voi tämä puolestaan vaikuttaa raportointiin päinvastaisesti tekemällä raportoinnista sekavaa ja vähentämällä sen tosiasiallista merkitystä.¹¹¹

Pankkien näkökulmasta lausunnon antoi muun muassa eurooppalaisten säästö- ja vähittäispankkien yhdistys (engl. *European Savings and Retail Banking Group*).¹¹² Se nosti lausunnossaan esiin useita yksityiskohtaisiakin muutostarpeita, jotka liittyvät etenkin pankkien raportointivelvoitteisiin.¹¹³ ESBG kuitenkin korosti lausunnossaan myös sitä, että Omnibus-paketissa ei ole suotavaa jättää huomiotta kestävyysraportoinnin tarkoituksen kannalta tärkeiden tietojen merkitystä ja raportoinnissa annettavien tietojen tulee olla linjassa muusta sääntelystä kumpuavien vaatimusten kanssa myös muutosten jälkeen. ESBG totesi, että erityisesti rahoituslaitosten kannalta on tärkeää, että raportoinnin kautta annetut tiedot ovat laadukkaita, sekä ajantasaisia ja niiden paikkansapitävyyteen voidaan luottaa.¹¹⁴

Suomalaisista sidosryhmistä yksi lausunnon antanut taho oli Energiateollisuus ry, joka edustaa energia-alalla toimivia yrityksiä Suomessa¹¹⁵. Lausunnossaan Energiateollisuus totesi kannattavansa raportointivelvoitteiden yksinkertaistamista ja piti yleisesti hyvänä ESRS-standardeihin kohdistuvia arviointi- ja muutostoimenpiteitä. Lausunto nosti esiin etenkin sen, että samojen sääntöjen toisto eri standardeissa aiheuttaa raportointivelvollisille yrityksille ylimääräistä työtä ja haasteita raportoinnin toteuttamisessa. Samalla todettiin, että

¹¹¹ GRI 7.5.2025, s. 2–4.

¹¹² ESBG, About ESBG.

¹¹³ Yhtenä ESBG:n esiin nostamana muutostarpeena oli sen selkeyttäminen, mikä kaikki tulisi laskea osaksi pankkien arvoketjua. ESBG kaipasi selvennystä esimerkiksi siihen, miten eri toimintoja harjoittavien tytäryhtiöiden tiedot ja arvoketjun eri osiot tulisi konsolidoida.

¹¹⁴ ESBG 2025, s. 2–7.

¹¹⁵ Energiateollisuus, Meistä.

mahdollisten muutosten tullessa voimaan, tulee raportointivelvollisille antaa riittävästi aikaa omaksua ja toteuttaa muutokset.¹¹⁶

Sidosryhmien lausuntojen perusteella voidaan todeta, että lähtökohtaisesti etenkin raportointivelvoitteita virtaviivaistavat ja yksinkertaistavat muutokset ovat sidosryhmien mukaan tervetulleita vaikutteita sääntelyyn. Sääntelykentän johdonmukaisuus ja selkeys ovat lausuntojen perusteella myös toivottuja tavoitteita. Selvää vaikuttaa kuitenkin olevan se, että raportoinnin sisällön laadun ja informaatioarvon ei haluta muutoksien myötä laskevan. Käsitellyistä lausunnoista paistaa läpi se, että sidosryhmät toivovat raportointikäytäntöjen helpottuvan, jotta yrityksille ei koituisi raportoinnin toteuttamisesta turhaa taakkaa. Samalla raportoinnin halutaan yhä täyttävän sen funktion, jota varten käytäntö on kehittynyt. Mahdollisimman aika- ja kustannustehokkaat, mutta samalla informaatiopitoiset raportointikäytännöt ovat lopulta kaikkien raportoinnin osapuolten intressissä ja täten tavoittelun arvoisia.

2.4 Vastuullisuusraportoinnin sisällölliset vaatimukset käytännössä

Kuten edellä mainittu, vastuullisuusraporttien konkreettiset sisältövaatimukset löytyvät ESRS-standardeista. Tässä tutkimuksessa ja siten myös tässä kappaleessa keskitytään tarkemmin monialaiseen ESRS 2 -standardiin ja sen sisältämiin vaatimuksiin. Standardissa tiedonantovaatimukset on kirjoitettu tarkasti ja yksityiskohtaisesti siten, että pääasiallista vaatimusta, sen sisältöä ja termien merkitystä on selvennetty vaatimuksen jälkeen kirjatussa tekstissä. Tämän tutkimustekstin selvyuden vuoksi on tarkoituksenmukaista avata tarkemmin pääasiallisia tiedonantovaatimuksia, mutta kaikkien tarkennusten avaaminen yksityiskohtaisemmin ei ole tutkimuksen pituuden sallimissa rajoissa mahdollista. Täten tässä kappaleessa keskitytään lähtökohtaisesti juuri pääasiallisiin tiedonantovaatimuksiin.

Tiivistettynä, tämän tutkimuksen kohteena olleiden yhtiöiden vastuullisuusraporttien sisältöä on arvioitu seuraavassa taulukossa esitettyjen tiedonantovaatimusten¹¹⁷ perusteella.

¹¹⁶ Energiateollisuus 19.6.2025, s. 2–7.

¹¹⁷ On huomattava, että koska tiedonantovaatimusten MDR-P, MDR-A, MDR-M ja MDR-T noudattamista ei ole tarkasteltu tässä tutkimuksessa yksityiskohtaisemmin, ei niitä ole myöskään listattu taulukkoon.

Taulukko: Tutkimuksen kannalta keskeiset ESRS 2 -tiedonantovaatimukset

Aihe, jota tiedonantovaatimus koskee		Tiedonantovaatimus
1. Laatumisperusteet		BP-1 – Kestävyys selvitysten yleiset laatumisperusteet
		BP-2 – Tiettyjä olosuhteita koskevat tiedot
2. Hallinto		GOV-1 – Hallinto-, johto- ja valvontaelinten rooli
		GOV-2 – Yrityksen hallinto-, johto- ja valvontaelimille toimitettavat tiedot ja niiden käsittelemät kestävyysseikat
		GOV-3 – Kestävyyteen liittyvän suorituskyvyn sisällyttäminen kannustinjärjestelmiin
		GOV-4 – Selvitys kestävyyttä koskevasta due diligence -prosessista
		GOV-5 – Riskienhallinta ja sisäinen valvonta kestävyysraportoinnin osalta
3. Strategia		SBM-1 – Strategia, liiketoimintamalli ja arvoketju
		SBM-2 – Sidosryhmien edut ja näkemykset
		SBM 3 – Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategian ja liiketoimintamallin kanssa
4. Vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien hallinta	4.1 Olennaisuuden arviointiprosessia koskevien tietojen antaminen	IRO-1 – Kuvaus olennaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamis- ja arviointiprosesseista
		IRO-2 – Yrityksen kestävyys selvityksissä huomioon otetut ESRS-standardien tiedonantovaatimukset

Ensimmäiset ESRS 2 -standardin tiedonantovaatimuksista koskevat vastuullisuusraportin laatimisperusteita. Laatimisperusteisiin liittyvien vaatimusten osalta säännöt ovat melko suoraviivaiset: yrityksen on ilmoitettava kestävyys selvityksen¹¹⁸ yleiset laatimisperusteet ja annettava eräitä olosuhteita koskevat tiedot. Kuten jo edellä mainittu, se, mitä yleisillä laatimisperusteilla ja eräillä olosuhteilla tarkoitetaan, on selitetty standardissa tarkemmin kummankin tiedonantovaatimuksen alla. Käytännön tasolla velvoitteessa kuitenkin vaaditaan yhtiötä kuvailemaan yleisesti sitä, miten se on laatinut kestävyys selvityksensä ja mitä seikkoja selvityksessä on otettu huomioon.

Hallintoa koskevista tiedonantovaatimuksista ensimmäisessä, GOV-1-vaatimuksessa on todettu, että yrityksen on ilmoitettava hallintonsa, johtonsa ja valvontaelimensä kokoonpano, tehtävät, vastuut, sekä tahojen käytettävissä oleva asiantuntemus. GOV-2:n perusteella puolestaan vaaditaan, että yritys antaa tiedot myös siitä, miten näitä ilmoitettavia tahoja on tiedotettu kestävyysliittävistä seikoista ja miten kyseisiä seikkoja on tahojen toimesta käsitelty. GOV-3-vaatimuksessa on todettu, että yrityksen tulee antaa tarkempia tietoja siitä, miten kestävyysliittävää suorituskykyä on otettu huomioon sen kannustinjärjestelmissä. Lisäksi yritykset on velvoitettu antamaan tietoja kestävyysseikoista koskevasta due diligence -prosessistaan¹¹⁹ GOV-4-vaatimuksen perusteella, sekä raportointia koskevista riskienhallintajärjestelmästä ja sisäisestä valvontajärjestelmästä GOV-5-vaatimuksen perusteella.

Strategiavaatimuksista ensimmäisen, eli SBM-1-vaatimuksen mukaan yrityksen on annettava vastuullisuusraportissa tietoja sellaisista strategian osatekijöistä, joilla on liittymiä kestävyys tekijöihin, arvoketjuun ja liiketoimintamalliin. Samalla SBM-2 velvoittaa antamaan tietoa siitä, miten sidosryhmien näkemykset ja edut otetaan huomioon strategiassa ja liiketoimintamallissa. Vaatimus velvoittaa raportoivat yhtiöt kuvailemaan sidosryhmätyötään ja sen järjestämistä yksityiskohtaisesti. Yritysten tulee myös raportoida niiden olennaisista riskeistä, vaikutuksista ja mahdollisuuksista, sekä siitä miten kyseiset seikat ovat vuorovaikutuksessa strategian ja liiketoimintamallin kanssa. Viimeisin velvollisuus perustuu SBM-3-tiedonantovaatimukseen.

¹¹⁸ Kestävyys selvityksellä viitataan yhtiön toimintakertomuksen osaan, jossa on esitetty CSRD:n ja ESRS-standardien velvoittamia tietoja. Horsmanheimo – Kaisanlahti – Steiner 2024, s. 366.

¹¹⁹ Due diligence -prosessilla tarkoitetaan yhtiön liiketoiminnan ja toimintaympäristön havainnointiin liittyvää prosessia, jossa identifioidaan mahdolliset yhtiöön liittyvät riskit. Kestävyysseikoista koskeva prosessi keskittyy ympäristöön ja ihmisiin kohdistuviin riskeihin ja kielteisiin vaikutuksiin, sekä pyrkii havainnoimaan, ehkäisemään ja lieventämään kyseisiä vaikutuksia. Niskala – Palmuaro 2023, s. 71–72.

Mahdollisuuksien hallintaan liittyen IRO-1 velvoittaa raportoivia yrityksiä antamaan tiedot sellaisista prosesseista, joita niillä on käytössä vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamiseksi ja niiden olennaisuuden arvioimiseksi. Vaatimuksessa viitataan kaksoisolennaisuuden arviointiprosessiin, sekä sen toteuttamiseen. Lisäksi IRO-2:n perusteella yrityksillä on velvollisuus antaa vastuullisuusraportissaan tiedot niistä ESRS2 -standardin tiedonantovaatimuksista, joita se on raportissaan noudattanut. Käytännössä tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi lisäämällä raporttiin sisältöindeksi, eli eräänlainen taulukko siitä, millä raportin sivulla on käsitelty mitään tiedonantovaatimusta. Samaan taulukkoon voidaan tarvittaessa sisällyttää myös viittaukset yhtiön muihin raportteihin.

Toimintaperiaatteita ja toimia koskevan MD-P-vähimmäistiedonantovaatimuksen perusteella yrityksen on annettava tietoja olennaisten kestävyysseikkojen hallitsemiseksi käyttöön otetuista toimintaperiaatteista. MDR-A puolestaan velvoittaa yritykset raportoimaan keskeisistä kestävyystekijöihin liittyvistä toimista, joita se on toteuttanut tai tulee toteuttamaan ja joilla pyritään ehkäisemään, lieventämään ja korjaamaan todellisia ja mahdollisia vaikutuksia, hallitsemaan riskejä ja mahdollisuuksia sekä saavuttamaan näihin toimiin liittyvien periaatteiden tavoitteet. Mittareihin ja tavoitteisiin liittyen MDR-M velvoittaa tarjoamaan yleiskuvan sellaisista mittareista, joita yritys käyttää olennaisten kestävyysseikkojen hallitsemiseen liittyvien toimien vaikuttavuutta seurattaessaan. Vaatimuksen MDR-T perusteella yrityksen on annettava raportissaan käsitys siitä, miten yritys seuraa ja mittaa olennaisten kestävyysseikkojen vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia, sekä asettaa ja seuraa kestävyysliitännäisiä tavoitteita. Koska vaatimuksia on pitkälti sovellettava yhdessä alakohtaisten ESRS-standardien ja niitä koskevien tiedonantovaatimusten kanssa,¹²⁰ ei tässä tutkimuksessa tulla tarkastelemaan yksityiskohtaisemmin sitä, miten tutkittavat yhtiöt ovat noudattaneet kyseisiä vähimmäistiedonantovaatimuksia.

ESRS 2 -standardien noudattaminen ja niissä määrättyjen tietojen antaminen on pakollista kaikille raportointivelvollisille yrityksille. Annettavien tietojen osalta on kuitenkin huomioitava se, että kaikkien tietojen objektiivinen mittaaminen ei välttämättä onnistu vaan osa tiedoista on mahdollista antaa vain arvioinnin tasolla. Ongelma realisoituu usein etenkin arvoketjuun liittyvien tietojen raportoinnissa. Raportointikäytännössä on hyväksytty kohtuullisten arvioiden ja estimaattien käyttö tällaisten ei mitattavissa olevien tietojen osalta.

¹²⁰ Silvola et. al. 2024, 7.2.3 Vähimmäistiedonantovaatimukset.

Estimaattien käyttö on sallittu, mikäli tietojen saaminen ei ole mahdollista siitäkään huolimatta, että raportointivelvollinen yritys on toteuttanut niiden hankkimiseksi kohtuulliset toimet.¹²¹ Kohtuullisten toimien käsitteen määrittämiseksi Euroopan komissio julkaisi marraskuussa 2024 tiedoksiannon vastuullisuusraportointisäännösten tulkinnasta¹²². Tiedoksiannossaan komissio otti kantaa kriteereihin, jotka vaikuttavat siihen, mitä toimia yrityksen voidaan olettaa tekevän, jotta kyseiset toimet voidaan katsoa kohtuullisiksi ja arvoketjuliittännäiset tiedot voidaan antaa estimaatteina. Kriteereitä ovat muun muassa yrityksen koko ja resurssit suhteessa sen arvoketjuun, yrityksen tekninen valmius arvoketjutietojen keräämiseen, sekä vaikutusvallan ja ostovoiman taso.¹²³ Yleisenä lähtökohtana voidaan todeta, että mitä suurempi yritys on kyseessä, sitä enemmän kyseiseltä yritykseltä voidaan odottaa toimenpiteitä raportointiin tarvittavien tietojen selvittämiseksi ja hankkimiseksi.

3 Raportointisääntelyn noudattaminen suurimmissa pörssiyhtiöissä

3.1 Suomi

3.1.1 Neste Oyj

Neste Oyj (jäljempänä Neste) on energiayhtiö, joka on maailman johtava uusiutuvan lentopolttoaineen ja dieselin tuottaja.¹²⁴ Yhtiön liiketoiminnan tarkoituksena on luoda yritysten, kuluttajien ja liikenteen tarpeisiin vastaavia vastuullisia vaihtoehtoja, kuten vähäpäästöisiä uusiutuvia tuotteita.¹²⁵ Se tarjoaa erilaisia ratkaisuja ilmastomuutoksen torjumiseksi ja kiertotalouden edesauttamiseksi, sekä auttaa asiakkaitaan kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä.¹²⁶ Nesteen vastuullisuusvisio koostuu neljästä eri osa-alueesta: ilmasto, luonnon monimuotoisuus, ihmisoikeudet, sekä toimitusketju ja raaka-aineet. Yhtiö on kertomansa mukaan sitoutunut kaikkien osa-alueiden edistämiseen sen toimintamaissa, arvoketjussa ja yhdessä kumppaniensa kanssa.¹²⁷ Nesteen julkaisema

¹²¹ Silvola et. al. 2024, 5.5.1 Arvioiden ja estimaattien käyttö.

¹²² Komission tiedonanto tiettyjen kestävyysraportointisäännösten tulkinnasta direktiivissä 2013/34/EU (tilinpäätösdirektiivi), direktiivissä 2006/43/EY (tilintarkastusdirektiivi), asetuksessa (EU) N:o 537/2014 (tilintarkastusasetus), direktiivissä 2004/109/EY (avoimuusdirektiivi), delegoidussa asetuksessa (EU) 2023/2772 (ensimmäinen eurooppalaisten kestävyysraportointistandardien kokonaisuus eli ”ensimmäinen delegoitu ESRS-säädös”) ja asetuksessa (EU) 2019/2088 (kestävää rahoitusta koskevien tietojen raportointiasetus eli ”SFDR”).

¹²³ Silvola et. al. 2024, 5.5.1 Arvioiden ja estimaattien käyttö.

¹²⁴ Neste, Vastuullisuus – keskeinen osa Nesteen jokapäiväistä toimintaa.

¹²⁵ Neste, Sijoittajille.

¹²⁶ Neste, Neste sijoituksena.

¹²⁷ Neste, Vastuullisuus Nesteellä.

kestävyysraportti vuodelta 2024 on sisällytetty yhtiön vuosikertomukseen. Vielä tarkemmin kestävyysraportti löytyy vuosikertomuksen hallituksen toimintakertomusta käsittelevästä osuudesta.¹²⁸ Raportti on laadittu ESRS 2 -standardin osalta siten, että jokainen standardin tiedonantovaatimus on merkitty siihen omaksi otsikokseen, jota seuraavassa kappaleessa on käsitelty varsinaista vaatimuksen sisältöä.

Yleisesti ottaen Nesteen kestävyysraportti on kattava ja selkeä katsaus ESRS 2 -standardin sisältövaatimusten velvoittamista tiedoista. Laatomisperusteisiin liittyvän ensimmäisen tiedonantovaatimuksen BP-1 osalta raportissa on annettu tiedot siitä, että se kattaa alleen koko konsernin, se on laadittu tilinpäätöksen tavoin tilikauden ajalta ja raportissa annetut tiedot perustuvat yhtiön tekemään kaksoisolennaisuusarvioon, joka kattaa koko Nesteen arvoketjun. Tiettyjä olosuhteita koskevan tietovaatimuksen BP-2 osalta Neste on ilmoittanut poikkeavansa ESRS-standardissa määrätystä raportoinnin aikahorisontista. Vaatimuksen mukaan poikkeamiselle on ilmoitettava syy ja tällaiseksi on merkitty yhteneväisyys yhtiön muiden sisäisten prosessien aikataulujen kanssa. Tietojen mittaamiseen käytetyistä mittareista on otettu maininta laatimisperusteita koskevia vaatimuksia käsittelevään osaan, mutta samassa yhteydessä on mainittu, että mittareita käsitellään tarkemmin kutakin mittaria koskevan raportointiperiaatteen yhteydessä.¹²⁹ BP-2-vaatimuksen mukaan raportoinnissa käytettävät mittarit on eriteltävä, niiden laatimisperusteet ja tuloksen tarkkuus on kuvattava, sekä tarvittaessa on selvennettävä, miten tarkkuutta tullaan jatkossa parantamaan.¹³⁰ Raportissa annetuilla tiedoilla on täytetty vaatimuksen mukaiset velvoitteet.¹³¹

Hallintoon liittyvistä tiedonantovaatimuksista ensimmäisen, GOV-1:n osalta Neste on antanut tietoja sekä kirjallisessa muodossa, että havainnollistanut tiettyjä tietoja myös taulukon avulla. Hallinto-, johto- ja valvontaelinten kokoonpanosta, rooleista ja vastuista, sekä käytettävissä olevasta kestävyysseikkoihin liittyvästä asiantuntijuudesta on annettu raportissa kattavat tiedot. Myös kokoonpanon jäsenten lukumäärät ja prosenttiosuudet on eritelty taulukossa.¹³² Kokoonpanon osalta on kuitenkin huomioitava, että raporttiin ei ole sisällytetty hallinto-, johto- tai valvontaelimissä työskentelevien henkilöiden nimiä, vaikkakaan näitä ei ole yksiselitteisesti tiedonantovaatimuksessa velvoitettu antamaan.¹³³

¹²⁸ Neste Vuosikertomus 2024, s. 2.

¹²⁹ Neste Vuosikertomus 2024, s. 42.

¹³⁰ ESRS 2, kohta 10.

¹³¹ Ks. esimerkki mittareita käsittelevästä osiosta: Neste Vuosikertomus 2024, s. 76.

¹³² Neste Vuosikertomus 2024, s. 42–43.

¹³³ ESRS 2, kohdat 19–23.

Myös GOV-1:n edellyttämä kuvaus siitä, miten johto hallinto-, johto- ja valvontaelimet päättävät siitä, onko saatavilla asianmukaista osaamista kestävyysseikkojen valvontaan liittyen¹³⁴, on Nesteen raportissa täytetty melko lyhyesti. Raportissa on kerrottu kyseisten tahojen asiantuntemuksesta ja todettu hallituksen hankkivan ulkoista asiantuntemusta, mikäli sellainen katsotaan tarpeelliseksi. Sitä, miten osaaminen liittyy yrityksen olennaisiin vaikutuksiin riskeihin ja mahdollisuuksiin, ei kuitenkaan ole käsitelty suoraan. Raportissa on todettu, että olennaisia riskejä hallitaan riskikatselmoinneissa osana riskienhallintaprosessia.¹³⁵

GOV-2-tiedonantovaatimuksen velvoittamia tietoja on raportissa annettu kattavasti ja selkeästi. Vaatimuksessa raportoivaa yhtiötä veloitetaan antamaan tiedot siitä, miten ja milloin johtoa informoidaan kestävyystekijöihin liittyvistä olennaisista vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista, miten kyseiset seikat otetaan johdon toimesta huomioon, sekä mitä kyseisiä olennaisia seikkoja johtaelimet ovat raportointikauden aikana käsitelleet.¹³⁶ Neste on muun muassa ilmoittanut, että johtoa informoidaan kestävyystekijöihin liittyvistä riskeistä vähintään kahdesti vuodessa. Kestävyysliitännäisten teemojen osalta raportissa on todettu, että tilikauden 2024 aikana käsiteltiin erityisesti CSRD:n myötä esiin nousseita uusia teemoja, kuten kaksoisolennaisuuden arviointiprosessin tuloksia.¹³⁷ GOV-3-vaatimuksen edellyttämät tiedot kestävyysliitännäisten suorituskyvyn sisällyttämisestä kannustinjärjestelmiin on annettu raportissa melko tiiviissä muodossa. Raportissa on kuvattu palkitsemisjärjestelmän tarkoitusta ja sitä, kuka jaettavista palkkioista päättää. Lisäksi siinä on käsitelty kestävyysliitännäisten liittyvien palkkioiden osuutta järjestelmässä.¹³⁸ Tiedonantovaatimuksen mukaan annettaviin tietoihin sisältyy myös tieto hierarkiatasosta, jolla kannustinjärjestelmien ehdot hyväksytään ja asetetaan ajan tasalle.¹³⁹ Kyseistä tietoa ei ole kuvattu raportissa suoraan. Selkeämmin on puolestaan kuvattu tiedonantovaatimus GOV-4, joka koskee selvitystä kestävyystekijöistä koskevasta due diligence -prosessista. Tieto on annettu raportissa erillisenä liitteenä. Liitteessä on eritelty kattavasti prosessin keskeiset osatekijät, sekä ne raportin kohdat, joissa osatekijöitä on käsitelty.¹⁴⁰ Riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan liittyvä GOV-5-tiedonantovaatimus on myös kuvattu Nesteen

¹³⁴ ESRS 2, kohta 23.

¹³⁵ Neste Vuosikertomus 2024, s. 42–43.

¹³⁶ ESRS 2, kohdat 24–26.

¹³⁷ Neste Vuosikertomus 2024, s. 43.

¹³⁸ Neste Vuosikertomus 2024, s. 43.

¹³⁹ ESRS 2, kohta 29(e).

¹⁴⁰ Neste Vuosikertomus 2024, s. 86.

raportissa tarkasti ja annettu informaatio täyttää kaikki vaatimuksen alakohdissa edellytetyt tiedot. Etenkin se, miten riskienhallinnan yhteydessä ilmi tulleet havainnot on raportoitu johdolle, on kuvattu raporttitekstissä selkeästi.¹⁴¹

Strategiaan liittyvien tiedonantovaatimusten osalta Neste on raportoinut vaadittavia tietoja selkeästi. SBM-1-vaatimuksen perusteella vaadittavat liiketoimintamalliin ja arvoketjuun vaikuttavat strategian osatekijät on kuvattu kattavasti ja jokaisen liiketoiminnan eri osa-alueen arvoketjuja on kuvattu raportissa erikseen omassa kappaleessaan.¹⁴² Saman tiedonantovaatimuksen mukaiset muut tiedot liikevaihtosegmenteittäin, fossiilisiin polttoaineisiin liittyvä liikevaihto ja pääomamenot, sekä työntekijöiden määrä,¹⁴³ on myös annettu raportissa kattavasti ja havainnollistettu raporttiin liitetyissä taulukoissa.¹⁴⁴ Samoin Nesteen strategian suhde kestävyysseikkoihin on yksilöity raportissa tarkasti erittelemällä yhtiön vastuullisuusvision kattamat alat ja niihin liittyvät vastuullisuustavoitteet.¹⁴⁵ Taulukon avulla on kuvattu raportissa myös sidosryhmien etuihin ja näkemyksiin liittyviä tiedonantovaatimuksia¹⁴⁶. Kyseisiä tietoja on kuvattu kattavasti siten, että taulukossa on eritelty keskeiset sidosryhmät, kyseisten sidosryhmien merkitys Nesteelle, kyseisten ryhmien kanssa tehtävän yhteistyön tarkoitus, keskinäisen vuorovaikutuksen järjestäminen ja se, miten yhteistyön tuloksena syntyvät tulokset on otettu huomioon Nesteen toimesta.¹⁴⁷ Taulukon avulla on kuvattu yksilöidysti myös SMB-3-tiedonantovaatimuksen nojalla annettuja tietoja olennaisista vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista ja niiden vuorovaikutuksesta strategiaan ja liiketoimintamalliin. Taulukon ohella vaatimuksen nojalla annettavia tietoja on kuvattu myös raportin leipätekstissä, jossa on avattu jokaisen Nesteen liiketoimintasektorin osalta keskeisiä vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia, sekä toisaalta myös näiden vaikutuksia kyseisiin liiketoimintasektoreihin.¹⁴⁸ SMB-3:ssa on annettu raportoivalle yritykselle mahdollisuus antaa tarkemmat vaadittavat tiedot vasta alakohtaisten ESRS-standardien yhteydessä.¹⁴⁹ Neste on hyödyntänyt tämän mahdollisuuden ja SBM-3:sta

¹⁴¹ Neste Vuosikertomus 2024, s. 43.

¹⁴² Neste Vuosikertomus 2024, s. 44.

¹⁴³ ESRS 2, kohta 40(a) alakohta iii ja 40(b) ja (d).

¹⁴⁴ Neste Vuosikertomus 2024, s. 45.

¹⁴⁵ Neste Vuosikertomus 2024, s. 44.

¹⁴⁶ ESRS 2, kohdat 43–45.

¹⁴⁷ Neste Vuosikertomus 2024, s. 46–48.

¹⁴⁸ Neste Vuosikertomus 2024, s. 49.

¹⁴⁹ ESRS 2, kohdat 46–49.

käsittelevään kohtaan on sisällytetty raportissa viittaus myöhempiin aihekohtaisiin osioihin.¹⁵⁰

Tiedonantovaatimukset IRO-1 ja IRO-2, jotka koskevat olennaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamis- ja arviointiprosesseista annettua kuvausta, sekä kestävyys selvityksissä huomioon otettuja ESRS-standardien tiedonantovaatimuksia¹⁵¹ on useiden edellisten vaatimusten tavoin käsitelty raportissa erittäin kattavasti tärkeät osiot yksilöiden. Prosessin kuvauksen osalta kaikki tiedonantovaatimukset on täytetty omissa alaluvuissaan vaatimusten mukaisesti. Huomioon otettujen tiedonantovaatimusten osalta on vastaavasti annettu tarvittavat vaatimusten mukaiset tiedot, sekä asianmukaisesti viitattu noudatettujen vaatimusten sijaintiin kestävyysraportin sisällä.¹⁵²

3.1.2 Nokia Oyj

Nokia Oyj (jäljempänä Nokia) on teknologiayhtiö, joka on keskittynyt luomaan uutta yhä kestävämpää, tuottavampaa ja paremmin saatavilla olevaa teknologiaa. Nokia on yritysten välisten teknologiainnovaatioiden edelläkävijä ja yhtiö kehittää aistivia, ajattelevia ja toiminnallisia verkkoratkaisuja. Tarkoituksena on luoda teknologiaa, joka edistää globaalia yhteistyötä synkronoiden ihmisiä, koneita ja muita laitteita keskenään.¹⁵³ Teknologian luomisen ohella Nokia keskittyy kertomansa mukaan myös siihen, että se pyrkii vähentämään kaikkien toimintojensa ja laitoksiensa kasvihuonepäästöjä, sekä luomaan koko toimitusketjustaan mahdollisimman energia- ja resurssitehokkaan. Nokian keskeisenä pyrkimyksenä on lisäksi edistää alati digitalisoituvassa maailmassa sitä, että energiaresurssien käyttö ei kasvaisi samassa tahdissa verkkoliikenteen kasvun kanssa. Tavoitteita pyritään saavuttamaan muun muassa uusia tuotteita kehittämällä, sekä vähähiilistä energiaa käyttämällä.¹⁵⁴ Nokia on julkaissut vuoden 2024 kestävyysraporttinsa omana raporttinaan, jossa ESRS 2 -standardin tiedonantovaatimuksia on vastaavasti käsitelty omana osionaan.¹⁵⁵

Nokian raportti on Nesteen raportin tavoin laadittu siten, että jokaiselle ESRS 2 -standardin tietovaatimukselle on varattu oma alakappaleensa, jossa on käsitelty vaatimuksen perusteella

¹⁵⁰ Neste Vuosikertomus 2024, s. 49.

¹⁵¹ ESRS 2, kohdat 51–59.

¹⁵² Neste Vuosikertomus 2024, s. 50–51.

¹⁵³ Nokia, We are Nokia.

¹⁵⁴ Nokia, Climate and ESG Strategy.

¹⁵⁵ Nokia 2024 Sustainability Statement, s. 2–26.

annettavia tietoja. Raportin laatimisperusteisiin liittyvän vaatimuksen BP-1 nojalla annettavat tiedot on annettu raportissa pääasiassa vaaditulla tavalla ja kestävyys selvitystä on kuvattu yleisellä tasolla tarkasti. Vaatimukseen sisältyy kuitenkin lisäksi tieto siitä, onko raportoiva yritys käyttänyt mahdollisuutta henkiseen omaisuuteen, taitotietoon tai innovoinnin tuloksiin liittyvien tietojen poisjättämiseen raportista.¹⁵⁶ Nokia ei ole maininnut raportissaan, onko se hyödyntänyt kyseistä mahdollisuutta vai jättänyt sen hyödyntämättä. Samoin BP-1:een sisältyvä vaatimus siitä, missä määrin kestävyys selvitys kattaa yrityksen arvoketjun alku- ja loppupään¹⁵⁷, on kuvattu raportissa melko lyhyesti toteamalla, että raportissa on otettu huomioon tietyt merkitykselliset arvoketjun osat.¹⁵⁸ Tiedonantovaatimuksen BP-2 nojalla annetut tiedot on puolestaan esitetty raportissa hyvin kattavasti. Vaatimuksen velvoittamat relevantit tiedot on annettu ja eräiden tietojen osalta on myös viitattu raportin myöhempiin, alakohtaisia standardeja käsitteleviin osioihin, joissa tietoja on kuvailtu tarkemmin. Lisäksi raportissa on viitattu hallituksen vuosikatsaukseen 2024, jossa on raportin mukaan käsitelty vielä tarkemmin vastuullisuusraportointiinkin mahdollisesti vaikuttavia riskejä ja epävarmuuksia.¹⁵⁹

Hallintoon liittyvät tiedonantovaatimukset on raportoitu Nokian toimesta edellisten tietojen tapaan selkeästi. Raportissa on käsitelty yhtiön johdon rakennetta ja monimuotoisuutta luvuin ja prosenttiluvuin, sekä käsitelty sitä, miten hallituksen kokoonpanoa valvotaan ja voidaan tarvittaessa muuttaa. Huomionarvoista on myös se, että raportissa on erikseen yksilöity hallituksen jäsenet ja mahdolliset tulevat jäsenet nimeltä. Samalla jokaisen jäsenen kohdalla on yksilöity heidän osaamisalueensa.¹⁶⁰ Vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien valvonnasta vastaavien hallinto-, johto- ja valvontaelinten tehtävät, vastualueet ja kokoonpano on lisäksi kuvattu raportissa selkeästi ja yksilöidysti. Tämän vaatimuksen yhteydessä on huomioitava, että kokoonpanoa kuvaamaan on käytetty vain henkilöiden positioita, eikä nimiä. Kokoonpanojen kestävyysseikkoihin liittyvää asiantuntemusta, sen hankkimista ja näihin liittyvää päätöksentekoa on myös kuvattu raportissa erittäin tarkasti.¹⁶¹ Edellä mainituilla annetuilla tiedoilla on lähtökohtaisesti täytetty kaikki GOV-1:n asettamat tiedonantovaatimukset.

¹⁵⁶ ESRS 2, kohta 5(d).

¹⁵⁷ ESRS 2, kohta 5(c).

¹⁵⁸ Nokia 2024 Sustainability Statement, s. 3.

¹⁵⁹ Nokia 2024 Sustainability Statement, s. 4.

¹⁶⁰ Nokia 2024 Sustainability Statement, s. 5.

¹⁶¹ Nokia 2024 Sustainability Statement, s. 6–8.

GOV-2-tiedonantovaatimus on täytetty raportissa pääasiassa hyvin ja kattavasti antamalla tietoa siitä, miten yhtiön johtoa on tiedotettu relevanteista kestävyysseikoista ja miten kyseiset seikat on johtelimissä otettu huomioon.¹⁶² Vaatimuksessa kuitenkin veloitetaan myös raportoimaan sellaisista olennaisista vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista, joita yhtiön johtelimissä tai asiaankuuluvissa komiteoissa on raportointikauden aikana käsitelty.¹⁶³ Näitä käsiteltyjä seikkoja ei ole listattu raporttiin. GOV-3:n perusteella annetut tiedot kestävyysliitännäisen suorituskyvyn sisällyttämisestä kannustinjärjestelmiin on kuvattu puolestaan hyvin tarkasti ja yksityiskohtaisesti. Kaikki vaatimuksen mukaiset tiedot on eritelty raportissa selkeästi ja kannustinjärjestelmien ominaispiirteitä on havainnollistettu vielä tarkemmin erillisten taulukoiden avulla.¹⁶⁴ Due diligence -prosessia koskevan GOV-4-vaatimuksen veloitamat tiedot on myös annettu erittäin kattavasti ja laajemmin kuin ESRS 2 -standardi¹⁶⁵ velvoittaa. Tiedot on yksilöity hyvin yksityiskohtaisesti ja osiossa on eritelty omiksi kappaleikseen ympäristöä, ihmisoikeuksia ja vastuullista hankintaa koskevien due diligence -prosessien kuvailut.¹⁶⁶ Vastaavasti GOV-5:n mukaiset tiedot vastuullisuusraportin riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta on annettu pääasiassa kattavasti. Raportissa on muun muassa todettu, että riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan liittyvistä havainnoista ilmoitetaan johdolle neljännesvuosittain ja havaintojen sisällyttämistä yhtiön muihin relevantteihin sisäisiin toimintoihin työstetään jatkuvasti. Tiedonantovaatimuksen veloitettavia tietoja tärkeimmistä tunnistetuista riskeistä ja strategioista¹⁶⁷ ei ole kuitenkaan avattu raportissa yksiselitteisesti.¹⁶⁸

Strategialiitännäisistä tiedonantovaatimuksista Nokia on raportissaan täyttänyt myös SBM-1:n vaatimukset lähtökohtaisesti hyvin ja yksityiskohtaisesti. Vaatimuksessa yhtiö veloitetaan antamaan tietoja muun muassa työsuhteisten työntekijöiden määrästä eri maantieteellisillä alueilla.¹⁶⁹ Tätä kyseistä tietoa ei ole suoraan sisällytetty raporttiin vaan sen osalta Nokian raportissa on viitattu alakohtaisia standardeja käsittelevään osioon. Samoin on tehty vaatimuksen kanssa, joka koskee tilinpäätökseen sisältyvien

¹⁶² Nokia 2024 Sustainability Statement, s. 8.

¹⁶³ ESRS 2, kohta 26(c).

¹⁶⁴ Nokia 2024 Sustainability Statement, s. 9.

¹⁶⁵ ESRS 2, kohdat 30–33.

¹⁶⁶ Nokia 2024 Sustainability Statement, s. 10.

¹⁶⁷ ESRS 2, kohta 36(c).

¹⁶⁸ Nokia 2024 Sustainability Statement, s. 11.

¹⁶⁹ ESRS 2, kohta 40(a) alakohta iii.

kokonaistulojen jakautumista merkittävien ESRS-alojen mukaan^{170,171} Muilta osin tiedot on annettu SBM-1:n vaatimukset täyttäen. Etenkin arvoketjuun liittyvät Nokian raportoimat tiedot ovat hyvin yksityiskohtaisia. Arvoketjua on havainnollistettu kattavalla rakennekaaviolla, jossa on eritelty se, mitä toimintoja kuuluu arvoketjun alku- ja loppupäihin, sekä Nokian omiin toimintoihin.¹⁷² Sidosryhmien etuja ja näkemyksiä koskevan SBM-2:n mukaiset tiedot on myös täytetty raportissa täysin vaatimuksen mukaisesti¹⁷³. Nokian kannalta keskeiset sidosryhmät on eritelty taulukkoon ja jokaisen osalta on annettu lisätietoa sidosryhmien kanssa käytävästä vuorovaikutuksesta, sen tarkoituksesta ja järjestämisestä, sekä siitä, miten vuorovaikutuksen johdosta syntyneet tulokset on otettu huomioon Nokian toimesta. Samalla tietoa on annettu SBM-2:n vaatimalla tavalla siitä, miten sidosryhmien edut on otettu huomioon Nokian strategiassa ja toiminnassa, miten tämän pohjalta mahdolliset muutokset strategiaan ja toimintaan on toteutettu ja miten niistä on informoitu yhtiön johtoelimiä.¹⁷⁴

Kuten edellisenkin tiedonantovaatimuksen kohdalla myös SBM-3:n velvoittamat tiedot olennaisista vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista sekä niiden vuorovaikutuksesta strategian ja liiketoimintamallin kanssa on annettu Nokian toimesta erittäin perusteellisesti. Raportissa on ensin kuvattu vaatimusten mukaisesti olennaisia vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia, jotka yhtiö on kaksoisolennaisuusarviointinsa perusteella identifioinut. Jokaisen kyseisen identifioidun seikan osalta on listattu ja kuvattu ne keskeiset aiheet, joita vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet koskevat. Lisäksi raporttiin on merkitty, missä kohdassa Nokian arvoketjua seikat ilmenevät.¹⁷⁵ SBM-3:ssa yhtiö velvoitetaan antamaan tietoa siitä, millaisia vaikutuksia sen olennaisilla vaikutuksilla on ihmisiin ja ympäristöön, onko kyseisillä vaikutuksilla liitántä yhtiön liiketoimintamalliin tai strategiaan, millä aikavälillä vaikutuksia voidaan odottaa, sekä miten ja miksi yhtiö on osallisena vaikutuksissa.¹⁷⁶ Näistä asioista Nokia on antanut raportissaan hyvin kattavat kuvaukset, sekä paljon tietoa, jota vaatimuksissa ei yksiselitteisesti vaadita – kuten esimerkiksi tietoa siitä, että yhtiö pyrkii toiminnallaan jatkuvasti arvioimaan ja minimoimaan kielteisiä vaikutuksia koko arvoketjussa. Raportissa on lisäksi annettu monipuolinen kuvaus Nokian

¹⁷⁰ ESRS 2, kohta 40(b).

¹⁷¹ Nokia 2024 Sustainability Statement, s. 13.

¹⁷² Nokia 2024 Sustainability Statement, s. 14.

¹⁷³ ESRS 2, kohdat 43–45.

¹⁷⁴ Nokia 2024 Sustainability Statement, s. 15–17.

¹⁷⁵ Nokia 2024 Sustainability Statement, s. 18–19.

¹⁷⁶ ESRS 2, kohta 48(c).

kestävyytavotteista vuosien 2024, 2025, 2030 ja 2040 osalta. Jokaisen vuoden osalta on eritelty erikseen ympäristöä, sosiaalista ja hallinnollista vastuuta koskevat tavoitteet. Näin kattavaa erittelyä ei ole myöskään suoraan vaadittu SBM-3-vaatimuksessa.¹⁷⁷ Raportoiva yhtiö on velvollinen antamaan tietoja olennaisten riskien ja mahdollisuuksien vaikutuksesta talouteen sekä raportointikauden ajalta, että ennakoivasti.¹⁷⁸ Ensimmäisen osalta Nokia on antanut tiedot vaaditusti, mutta toisen osalta raportissa on todettu, että koska raportointi on toteutettu vasta ensimmäistä kertaa, ei ennakoivia tietoja ole vielä annettu.¹⁷⁹

Nokian perusteellinen tiedonantolinja jatkuu myös vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien hallintaa koskevien tiedonantovaatimuksien kohdalla. Näistä ensimmäisen, IRO-1:n kohdalla yhtiö on antanut runsaasti tietoa vaikutuksiin, riskeihin ja mahdollisuuksiin liittyvästä tunnistamis- ja arviointiprosessista. Raportissa on kerrottu muun muassa prosessin toteuttamistavasta, sekä siitä miten sidosryhmien kanssa on keskusteltu ja miten heidän näkemyksensä on otettu prosessissa huomioon.¹⁸⁰ IRO-1:n vaatimukseen sisältyy muun ohella velvollisuus antaa tietoja siitä, miten tunnistamisprosessissa on keskitytty tiettyihin haittavaikutusten riskiä lisääviin tekijöihin ja miten prosessissa on otettu huomioon vaikutukset, joihin yritys osallistuu oman toimintansa tai liikesuhteidensa kautta. Lisäksi identifioitujen kielteisten vaikutusten tulisi asettaa tärkeysjärjestykseen.¹⁸¹ Näiden kyseisten vaatimusten osalta Nokia on antanut tiedot raportissaan melko tiiviisti, mutta tietojen voidaan kuitenkin katsoa täyttävän vaatimuksen asettaman tason.¹⁸² IRO-2:n mukaiset tiedot kestävyys selvityksessä noudatetuista tiedonantovaatimuksista¹⁸³ on Nokian toimesta täytetty aikaisempien vaatimusten tavoin selkeästi ja kaikki vaaditut tiedot sisältäen. Raportissa on yksilöity selkeästi ne aihealueet – ilmastonmuutos, resurssien käyttö ja kiertotalous, arvoketjun työntekijät, sekä liiketoimintakäytännöt -, joita koskevien tiedonantovaatimusten mukaan selvitys on laadittu. Jokaiseen aihealueeseen liittyviä Nokian liiketoiminnasta johtuvia vaikutuksia on samassa yhteydessä kuvailtu ja tietoihin on myös sisällytetty asianmukaiset viittaukset raportin muihin osiin.¹⁸⁴

¹⁷⁷ Nokia 2024 Sustainability Statement, s. 20–21.

¹⁷⁸ ESRS 2, kohta 48(d) ja (e).

¹⁷⁹ Nokia 2024 Sustainability Statement, s. 22.

¹⁸⁰ Nokia 2024 Sustainability Statement, s. 24.

¹⁸¹ ESRS 2, kohta 53(b).

¹⁸² Nokia 2024 Sustainability Statement, s. 25.

¹⁸³ ESRS 2, kohdat 54–59.

¹⁸⁴ Nokia 2024 Sustainability Statement, s. 25.

3.2 Ruotsi

3.2.1 ABB AB

ABB AB (jäljempänä ABB) on sähköistämiseen ja automaatioon keskittynyt yhtiö, joka on liiketoiminta-alallaan maailmanlaajuinen teknologiajohtaja. Yhtiön toiminnan pyrkimyksenä on mahdollistaa kestävä ja resurssitehokas tulevaisuus, jonka se mahdollistaa insinööri- ja digitalisaatio-osaamisensa avulla.¹⁸⁵ ABB:lla on yhteensä neljä liiketoiminta-aluetta, jotka ovat sähköistäminen, liike, prosessiautomaatio, sekä robotiikka ja diskreetti automaatio.¹⁸⁶ Yhtiön toiminnalla on sen oman kertomuksen mukaan keskeinen liitäntä vastuullisuuteen ja etenkin kestävänsä kehityksen nopeuttamiseen. ABB avustaaakin toiminnallaan muita teollisuudenaloja parantamaan suorituskykyään ja tehokkuuttaan, sekä toimimaan kestävämmmin. Lisäksi yhtiö on asettanut omalle toiminnalleen päästöjä koskevan nettonollatavoitteen vuoteen 2050 mennessä.¹⁸⁷ ABB on julkaissut vuoden 2024 vastuullisuusraporttinsa omana itsenäisenä raporttinaan. Yhtiön raportin osalta on todettava, että siinä on sovellettu CSRD:tä ja täten ESRS-standardien raportoinnin sisältövaatimuksia, vaikka yhtiön kotimaassa Ruotsissa kyseistä vastuullisuussääntelyä ei ole implementoitu lainsäädäntöön siten, että se olisi virallisesti velvoittanut yhtiötä raportoimaan standardien mukaan vielä vuodelta 2024.¹⁸⁸

Kestävyysselvityksen laatimisperusteita koskevista vaatimuksista BP-1:n osalta ABB on antanut tietoja kaikki vaatimuksen velvoitteet¹⁸⁹ täyttäen. Raportissa on todettu, että selvitys on laadittu koko konsernin osalta ja samalla laajuudella kuin yhtiön tilinpäätöskin. Lisäksi raportissa on mainittu, ettei ABB ole käyttänyt mahdollisuutta jättää selvityksestä pois henkiseen omaisuuteen, taitotietoon tai innovoinnin tuloksiin liittyviä tietoja.¹⁹⁰ BP-2-tiedonantovaatimuksen velvoittamat tiedot on annettu vastaavasti erittäin kattavasti. Vaaditut tiedot esimerkiksi selvityksessä käytetyistä aikahorisonteista, arvoketjun estimoinnista ja tietojen sisällyttämisestä viittauksina¹⁹¹, on annettu raportissa selkeästi ja jokaiselle vaaditulle tiedolle on varattu oma kappaleensa. Raportissa on esimerkiksi todettu, että selvityksessä on sovellettu ESRS-standardien kanssa yhdenmukaisia aikahorisontteja.

¹⁸⁵ ABB, About ABB.

¹⁸⁶ ABB 2025, s. 5.

¹⁸⁷ ABB, Sustainability.

¹⁸⁸ ABB, Sustainability Statement 2024, s. 2.

¹⁸⁹ ESRS 2, kohta 5.

¹⁹⁰ ABB, Sustainability Statement 2024, s. 2.

¹⁹¹ ESRS 2, kohdat 9–12 ja 16.

Arvoketjun osalta ABB on huomauttanut, että kolmansilta osapuolilta saatu tieto on ollut rajoitettua ja tiedonsaantia ja hankintaa pyritään tulevaisuudessa parantamaan merkittävästi. Viittauksina sisällytettyjen tietojen osalta on puolestaan todettu, että jokainen viittaus on merkitty raporttiin selkeästi ja asianmukaisesti.¹⁹² Lisäksi raportin loppupuolelle on koottu viittauksista erillinen sisältöindeksi.¹⁹³

Hallintoliitännäisten tiedonantovaatimusten osalta ABB on edellisten vaatimusten tavoin antanut raportissaan hyvin selkeitä ja yksityiskohtaisia tietoja. Raportissa on kuvailtu vaaditulla tavalla yhtiön hallinto-, johto- ja valvontaelinten kokoonpanoa muun muassa nimeämällä kyseisten elinten jäsenet ja antamalla numeraalista informaatiota elinten monimuotoisuudesta. Samassa yhteydessä ABB on antanut tietoa muun muassa jäsenten toimialojen kannalta merkityksellisestä kokemuksesta. Informaatiota vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien valvonnasta vastaavien eri hallinto-, johto- ja valvontaelinten vastuista ja tehtävistä on vastaavasti annettu raportissa kattavasti. Lisäksi on kuvailtu elinten välisiä raportointisuhteita. Myös velvoitetut tiedot siitä, miten elimet päättävät kestävyysseikkojen valvontaa koskevasta asiantuntemuksesta ja sen mahdollisesta hankkimisesta¹⁹⁴ on annettu raportissa selkeästi toteamalla, että hallitus arvioi kyseistä asiantuntemusta vuosittain. Lisäksi on todettu, että vuotuista hallituksen ja johtoryhmän kyselylomaketta on laajennettu, tarkoituksena saada yhä kattavampi yleiskuva johtaelinten kestävä kehityksen kokemuksesta.¹⁹⁵ GOV-2-vaatimuksen velvoitteet kestävyysseikkojen tiedottamisesta johtaelimille,¹⁹⁶ sekä GOV-3-vaatimuksen velvoitteet kestävyteen liittyvän suorituskyvyn sisällyttämisestä yhtiön kannustinjärjestelmiin¹⁹⁷ on edellisten vaatimusten tapaan täytetty raportissa selkeästi ja kattavasti. Raportissa on muun muassa mainittu raportointikauden aikana käsitellyiksi vaikutuksiksi, riskeiksi ja mahdollisuuksiksi kestävyysmittareiden integroimisen pitkän aikavälin suorituskyvyn suunnitteluun, kiertotalouden ja naisten aseman johtotehtävissä. Kannustinjärjestelmän osalta on puolestaan kuvailtu vuosittaista ja pitkän aikavälin kannustinjärjestelmää ja todettu, että esimerkiksi vuosittaisen järjestelmän osalta johtoryhmän jäsenten suorituskykyä arvioitiin suhteessa kolmeen yksilölliseen kestävä kehityksen tavoitteeseen. Lisäksi on mainittu, että pitkän aikavälin järjestelmässä

¹⁹² ABB, Sustainability Statement 2024, s. 3–4.

¹⁹³ ABB, Sustainability Statement 2024, s. 104–117.

¹⁹⁴ ESRS 2, kohta 23.

¹⁹⁵ ABB, Sustainability Statement 2024, s. 4–7.

¹⁹⁶ ESRS 2, kohdat 24–26.

¹⁹⁷ ESRS 2, kohdat 27–29.

käytettiin suorituskykymittarina ABB:n 1- ja 2-luokan päästöjen vähentämistä kolmen vuoden suorituskauden lopussa (2024–2026), verrattuna vuoden 2019 lähtötasoon.¹⁹⁸

GOV-4-tiedonantovaatimukseen liittyen ABB on kuvaillut kestävyyttä koskevaa due diligence -prosessiaan muiden vaatimusten tapaan erittäin laajasti. Yhtiö on havainnollistanut erillisellä taulukolla, miten ja missä kestävyyselvyksessä on otettu huomioon sen soveltamat due diligence -prosessin keskeiset näkökohdat ja vaiheet.¹⁹⁹ Taulukossa on kuvailtu prosessin kohteena olleita aiheita, kuten due diligence -prosessin sisällyttämistä hallintoon, strategiaan ja liiketoimintamalliin. Lisäksi siinä on esitetty tarkemmin, missä raporttiosioissa kyseiset aiheet on otettu huomioon, kun on käsitelty ympäristöliitännäisiä ja sosiaalisia seikkoihin liittyviä teemoja.²⁰⁰ GOV-5-vaatimuksen osalta tiedot kestävyysraportoinnin sisäisestä valvonnasta on vastaavasti annettu hyvin perusteellisesti. Tiedoissa on todettu, että sisäisestä valvonnasta vastaa hallitus, joka on delegoinut vastuunsa edelleen ABB:n talous-, tarkastus- ja compliance-valiokunnalle. Samalla on mainittu, että yhtiössä on otettu käyttöön Treadway Commissionin sponsoriorganisaatioiden komitean (engl. *Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission*) integroitu viitekehys raportointia koskevien sisäisten valvontamenettelyjen tarkasteluun. Lähtökohtaisesti annetuilla tiedoilla on täytetty kaikki GOV-5:n velvoitteet, mutta vaadittuja tietoja tärkeimmistä tunnistetuista riskeistä, sekä strategioista niiden lieventämiseksi²⁰¹ ei kuitenkaan ole eritelty raportissa yksiselitteisesti.²⁰²

Strategiaan liittyvien tiedonantovaatimusten osalta SBM-1:n mukaisia tietoja ei ole annettu ABB:n raportissa kokonaisuudessaan. Velvoitetut tiedot työsuhteisten työntekijöiden määrästä maantieteellisten alueiden mukaan²⁰³ on annettu raportissa erillisenä taulukkona, mutta muuten vaatimuksen mukaisia tietoja ei ole sisällytetty raporttiin. SBM-2:n velvoittamia tietoja on puolestaan annettu raportissa hyvin laajasti. Tietoja on kuvattu taulukossa, johon on eritelty erikseen jokaisen sidosryhmän osalta se, miten yhteistyö on järjestetty ja toteutettu, sekä miten yhteistyön tulokset on otettu yhtiön liiketoiminnassa huomioon. Myös vaadittu tieto yhtiön käsityksestä sen strategiaan ja liiketoimintamalliin

¹⁹⁸ ABB, Sustainability Statement 2024, s. 8–9.

¹⁹⁹ ESRS 2, kohdat 30–33.

²⁰⁰ ABB, Sustainability Statement 2024, s. 10–11.

²⁰¹ ESRS 2, kohta 33(c).

²⁰² ABB, Sustainability Statement 2024, s. 11–12.

²⁰³ ESRS 2, kohta 40(a) alakohta iii.

liittyvistä keskeisten sidosryhmien eduista ja näkemyksistä²⁰⁴ on sisällytetty osaksi raporttia, vaikkakin kyseistä tietoa on kuvailtu melko suppeasti. Raportissa on esimerkiksi todettu, että kyseisen käsityksen hankkimiseksi yhtiö on yhteydessä sidosryhmiinsä saadakseen tietoa siitä, mitkä ovat näiden ryhmien kannalta tärkeitä ympäristö-, talous- ja sosiaaliliitännäisiä seikkoja.²⁰⁵ Kolmannen strategiaa koskevan tiedonantovaatimuksen, SBM-3:n, velvoittamia tietoja yhtiön kaksoisolennaisuusarvion perusteella identifioimista vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista ja niiden vaikutuksista ihmisiin ja ympäristöön, sekä yhtiön talouteen²⁰⁶ on myös avattu raportissa perusteellisesti. Kyseiset seikat on esitetty raportissa ESRS-aloittain siten, että jokaisen alan alle on kirjattu sen kannalta merkitykselliset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet. Samalla on kuvattu seikkojen taloudellisia vaikutuksia, vaikkakin näiden osalta kyseisessä osiossa annettu tieto on suppeampaa ja vaikutuksia on avattu yksityiskohtaisemmin alakohtaisia ESRS-standardeja käsittelevissä raporttiosioissa²⁰⁷ Samoissa osiossa on myös annettu tietoa yhtiön strategian ja liiketoimintamallin resilienssistä olennaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien käsittelyyn.²⁰⁸

Tiedonantovaatimus IRO-1, jossa raportoiva yhtiö veloitetaan antamaan tietoja kaksoisolennaisuuden arviointiprosessista, on täytetty ABB:n toimesta erittäin perusteellisesti. Prosessin toteutusta ja kulkua on kuvattu yksityiskohtaisesti ja vaaditut tiedot keskittymisestä tiettyihin toimiin, liikesuhteisiin tai maantieteellisiin alueisiin, yrityksen toiminnan vaikutusten huomioon ottamisesta, sidosryhmien kuulemisesta ja kielteisten vaikutusten asettamisesta tärkeysjärjestykseen²⁰⁹ on täytetty raportissa vaatimuksia vastaavalla tavalla. Vastaavalla laajuudella raportissa on kuvailtu myös taloudellisia vaikutuksia aiheuttavien riskien ja mahdollisuuksien arviointiprosessia. Kyseisen prosessin osalta on muun muassa todettu, että arvioinnin apuna on käytetty yhtiön toteuttaman vaikutusten arviointiprosessin tuloksia. Lisäksi on mainittu, että riskien arvioinnin pohjana ja perustana on käytetty niiden potentiaalisten taloudellisten vaikutusten suuruutta, sekä niiden toteutumisen todennäköisyyttä. Tiedonantovaatimuksen mukaisia tietoja prosessiin liittyvästä päätöksenteosta ja sisäisestä valvonnasta, prosessin sisällyttämisestä ABB:n yleiseen riskinhallinta- ja johtamisprosessiin, sekä prosessissa

²⁰⁴ ESRS 2, kohta 45(b).

²⁰⁵ ABB, Sustainability Statement 2024, s. 12–14.

²⁰⁶ ESRS 2, kohdat 46–48.

²⁰⁷ Ks. esimerkiksi ABB, Sustainability Statement 2024, s. 37–38.

²⁰⁸ ABB, Sustainability Statement 2024, s. 14–16.

²⁰⁹ ESRS 2, kohta 53(b).

käytetyistä syöttöparametreista,²¹⁰ on annettu raportissa siten, että ne täyttävät kaikki vaatimuksen asettamat velvoitteet. Esimerkiksi päätöksenteon osalta yhtiö on todennut, että kaksoisolennaisuuden arviointiprosessi on tarkistettu ja hyväksytty ABB:n kestävän kehityksen raportointia ohjaavassa komiteassa.²¹¹ IRO-2-tiedonantovaatimuksen velvoittamat tiedot kestävyys selvityksessä noudatetuista ESRS-tiedonantovaatimuksista, sekä mahdollisista pois jätetyistä aiheista²¹² on annettu ABB:n vastuullisuusraportin liitteessä erillisenä sisältöindeksinä.²¹³

3.2.2 Assa Abloy AB

Assa Abloy AB (jäljempänä Assa Abloy) on maailmanlaajuinen lukkojen valmistamiseen keskittynyt yhtiö. Yhtiö toimii yli 70 eri maassa ja keskittyy liiketoiminnassaan muun muassa mekaanisiin ja digitaalisiin lukkoihin, sylintereihin, avaimiin, tunnisteisiin, turvaoviin ja automaattisiin sisäänkäynteihin. Assa Abloyn mukaan yhtiön tarkoituksena on auttaa ihmisiä liikkumaan maailmassa turvallisemmin ja avoimemmin.²¹⁴ Vastuullisuuskysymykset ja -aiheet ovat kiinteästi kytköksissä yhtiön liiketoimintaan, sillä Assa Abloyn mukaan kestävien kulkuyhteysratkaisujen kysyntä kasvaa vihreiden rakennusten ja kestävämpien kaupunkiympäristöjen voimakkaan kasvun seurauksena. Assa Abloy pyrkiikin oman kertomuksensa mukaisesti tarjoamaan markkinoille yhä kestävämpiä tuotteita ja viemään alaa jatkuvasti kohti kestävämpää päämäärää.²¹⁵ Yhtiö on julkaissut vuoden 2024 vastuullisuusraporttinsa osana saman vuoden vuosiraporttiaan. Vielä tarkemmin vastuullisuusraportti on sisällytetty osaksi vuosiraportin hallituksen toimintakertomusta käsittelevää osiota.²¹⁶ Kuten ABB:nkin osalta, myös Assa Abloyn osalta on mainittava, että yhtiön kotimaan Ruotsin poikkeuksellisesta CSRD-implementointiaikataulusta huolimatta sen raportissa on sovellettu CSRD:tä ja täten ESRS-standardien raportoinnin sisältövaatimuksia.

Yhtiön kestävyys selvityksen yleisistä laatimisperusteista on annettu tietoa tiedonantovaatimuksen BP-1 velvoittamalla tavalla. Kaikki kyseisen vaatimuksen velvoitteet kestävyys selvityksen laajuuteen ja kattavuuteen liittyen²¹⁷ on täytetty yhtiön

²¹⁰ ESRS 2, kohta 53(d)–(g).

²¹¹ ABB, Sustainability Statement 2024, s. 16–18.

²¹² ESRS 2, kohdat 54–59.

²¹³ ABB, Sustainability Statement 2024, s. 19.

²¹⁴ Assa Abloy, About us.

²¹⁵ Assa Abloy, Sustainable innovation.

²¹⁶ Assa Abloy, Annual Report 2024, s. 1.

²¹⁷ ESRS 2, kohta 5.

toimesta perusteellisesti. Raportissa on todettu, että selvitys kattaa koko konsernin ja on laajuudeltaan muutamaa hankintaa lukuun ottamatta tilinpäätöstä vastaava. Lisäksi Assa Abloy on todennut, että se on käyttänyt hyväksi ESRS 2 -standardissa annettua mahdollisuutta jättää raportoimatta eräistä henkiseen omaisuuteen, taitotietoon tai innovoinnin tuloksiin liittyvistä tiedoista.²¹⁸ Tiettyjä olosuhteita koskevan tiedonantovaatimuksen BP-2:n mukaisista tiedoista on annettu yhtiön toimesta pääasiassa kattavaa ja yksityiskohtaista tietoa. Vaadittua tietoa siitä, onko raportoiva yhtiö poikennut ESRS-standardeissa määritetystä keskipitkistä tai pitkistä aikavälistä²¹⁹, ei ole annettu raportissa yksiselitteisesti, jonka voidaan tulkita tarkoittavan sitä, että eroavaisuutta ESRS-standardin vaatimusten ja selvityksessä käytetyn aikavälin välillä ei ole. Tiedot Assa Abloyn suorittamasta arvoketjun estimoinnista sekä sen lähteistä ja tuloksista²²⁰ on annettu vaatimuksen velvoitteet täyttävällä tavalla. Raportissa on todettu, että keskeisiä estimoinnissa käytettyjä mittareita ovat muun muassa tunnistettujen riskimaiden suorien toimittajien osalta toteutetut kestävän kehityksen auditoinnit, sekä kansallisten sähköverkkojen päästökertoimet. Estimoinnin tulosten mahdollisia suuria epävarmuuksia ei ole käsitelty, mutta yhtiö on todennut aikovansa tulevaisuudessa kehittää uusia kestävän innovaation mittareita estimoinnin avuksi. Viittauksina sisällytetyjen tietojen osalta raportissa on viitattu erilliseen sisältöindeksiin, johon kyseiset viittaukset on eritelty tarkemmin.²²¹

Hallintoon liittyvän tiedonantovaatimuksen GOV-1 velvoittamat tiedot on annettu raportissa selkeästi. Vaaditut tiedot hallinto-, johto- ja valvontaelinten kokoonpanosta ja monimuotoisuudesta, tehtävistä, sekä kestävyysseikkoihin liittyvästä asiantuntemuksesta²²² on eritelty raporttiin yksityiskohtaisesti. Yhtiön hallituksen kokoonpano on havainnollistettu erillisellä taulukolla, jossa on esitetty jokaisen jäsenen nimi, positio, tausta, sukupuoli, sekä mahdollinen riippumattomuus yhtiöstä ja sen johdosta tai suurimmista osakkeenomistajista. GOV-1:n vaatimaa riippumattomien hallituksen jäsenten prosenttiosuutta²²³ ei ole kuitenkaan raportissa annettu erikseen. Muilta osin GOV-1-vaatimuksen mukaisia tietoja on kuvailtu tarkasti vaatimuksen velvoitteet täyttävällä tavalla.²²⁴ Vastaavasti GOV-2-vaatimuksen

²¹⁸ Assa Abloy, Annual Report 2024, s. 65–66.

²¹⁹ ESRS 2, kohta 9.

²²⁰ ESRS 2, kohdat 10–12.

²²¹ Assa Abloy, Annual Report 2024, s. 65–66.

²²² ESRS 2, kohdat 19–23.

²²³ ESRS 2, kohta 21(e).

²²⁴ Assa Abloy, Annual Report 2024, s. 66–67.

velvoittamia tietoja on Assa Abloyn toimesta annettu hyvin perusteellisesti kuvailemalla vaaditulla tavalla sitä, miten yhtiön johtoelimet saavat tietoa kestävyysseikkoihin liittyvistä asioista.²²⁵ Raportissa on esimerkiksi todettu, että yhtiön tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja raportoi hallitukselle kestäväan kehitykseen liittyvistä aiheista neljä kertaa vuodessa. Yksiselitteistä listausta raportointikauden aikana käsitellyistä olennaisista vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista ei ole raportissa annettu, mutta se sisältää silti informaatiota sellaisista olennaisista seikoista, joita yhtiö on identifioinut liittyvän arvoketjuunsa ja toimintaansa.²²⁶

GOV-3-tiedonantovaatimuksen mukaisia tietoja kestävyteen liittyvän suorituskyvyn sisällyttämisestä kannustinjärjestelmiin on kuvailtu Assa Abloyn raportissa melko niukasti. Pääasiassa tiedot kuitenkin vastaavat vaatimuksen velvoitteita – niissä on esimerkiksi todettu, että kannustinjärjestelmän tavoitteet liittyvät muun muassa energiankulutuksen vähentämiseen ja järjestelmä muodostaa yleisesti noin 3–5 prosentin osuuden yhtiön lyhytaikaisen muuttuvan palkkion kokonaistavoitteesta. Vaadittua tietoa hierarkiatasosta, jolla kannustinjärjestelmien ehdot hyväksytään ja saatetaan ajan tasalle,²²⁷ ei kuitenkaan ole raportissa annettu.²²⁸ Tiedonantovaatimuksen GOV-4:n nojalla velvoitetutuja tietoja on vastaavasti sisällytetty raporttiin lyhyesti, mutta silti GOV-4:n vaatimukset täyttäen. Tietoja yhtiön due diligence -prosessin keskeisten vaiheiden ja näkökohtien huomioon ottamisesta kestävyys selvityksessä,²²⁹ on havainnollistettu raporttitekstin ohella kuvaajalla, jossa on esitetty due diligence -prosessin vaiheet. Jokainen vaihe on huomioitu kestävyys selvityksessä ja raportissa annettujen tietojen mukaan muun muassa prosessin vaatimus yhtiön toiminnan haitallisten vaikutusten tunnistamisesta ja arvioinnista on otettu huomioon kestävyys selvitystä koskevan kaksoisolennaisuuden arvioinnin yhteydessä.²³⁰ Hallintoliitännäisistä tiedonantovaatimuksista viimeisen, GOV-5:n velvoittamia tietoja on Assa Abloyn toimesta annettu edellä mainittujen vaatimusten tavoin jokseenkin niukasti. Vastuullisuusraporttiin ei ole sisällytetty selkeää osiota, jossa olisi käsitelty kyseisen vaatimuksen mukaisia tietoja raporttiin liittyvästä riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan prosesseista²³¹. Tietoja vaatimukseen liittyen on kuitenkin annettu esimerkiksi toteamalla,

²²⁵ ESRS 2, kohdat 24–26.

²²⁶ Assa Abloy, Annual Report 2024, s. 67.

²²⁷ ESRS 2, kohta 29(e).

²²⁸ Assa Abloy, Annual Report 2024, s. 67.

²²⁹ ESRS 2, kohta 32.

²³⁰ Assa Abloy, Annual Report 2024, s. 68.

²³¹ ESRS 2, kohdat 34–36.

että yhtiön toimitusjohtajan ja hallituksen vastuulla on varmistaa kestävä kehityksen integroiminen riskienhallintaprosesseihin. Samassa yhteydessä on edellä mainitun mukaisesti kuvailtu yhtiön arvoketjuun ja liiketoiminta-alueisiin liittyviä tunnistettuja riskejä. Voidaan katsoa, että raportissa annetuilla tiedoilla on pääasiallisesti täytetty GOV-5-vaatimuksen velvoitteet.²³²

Strategialiitännäisistä vaatimuksista ensimmäisen, SBM-1:n velvoittamia tietoja on annettu samassa yhteydessä, jossa on käsitelty myös useamman edellä mainitun tiedonantovaatimuksen mukaisia tietoja. Vaatimus velvoittaa raportoivaa yhtiötä antamaan tietoja muun muassa sen merkittävistä tuote- ja palveluryhmistä sekä markkina- ja asiakasryhmistä, työntekijöiden määrästä maa-alueittain, sekä kokonaistulojen jakautumisesta ESRS-aloittain. Lisäksi yhtiön on annettava tietoja näihin seikkoihin liitoksissa olevista kestävyysliittyvistä tavoitteista, kestävyysseikkoihin liittyvistä strategian osa-alueista, sekä omasta liiketoimintamallistaan ja arvoketjustaan²³³. Yhtiö on esittänyt raportissa informaatiota tuote- ja markkinaryhmistään, sekä niihin liittyvistä kestävyystavoitteista. Samalla voidaan tulkita, että yhtiö on antanut tietoja kestävyysstrategiastaan, muun muassa toteamalla, että se pyrkii vähentämään hiilijalanjälkeään ja jätteiden syntymistä sekä varmistamaan kaikkien työntekijöiden yhdenvertaisen ja oikeudenmukaisen kohtelun. Tietoja työntekijöiden määrästä maantieteellisten alueiden mukaan ei kuitenkaan ole vastuullisuusraportissa annettu, eikä mainintaa löydy myöskään siitä, miten liiketoiminnan kokonaistulot ovat jakautuneet eri ESRS-alojen kesken.²³⁴

Sidosryhmien keskeisiä etuja ja näkemyksiä koskevan tiedonantovaatimuksen SBM-2 mukaisia tietoja on puolestaan käsitelty perusteellisemmin. Vaaditut tiedot keskeisistä sidosryhmistä, ryhmien kanssa käydystä vuorovaikutuksesta, sekä ryhmien etujen ja näkemyksien huomioonottamisesta, niistä tiedottamisesta johtelimille ja niiden vaikutuksesta yhtiön strategiaan ja liiketoimintamalliin²³⁵ on annettu raportissa yleisesti ottaen kattavasti ja yksityiskohtaisesti. Raportissa on kuvailtu yhtiön toteuttamaa kaksoisolennaisuuden arviointiprosessia, sekä kuvailtu kunkin prosessivaiheen osalta, miten sidosryhmät ja heidän etunsa on otettu huomioon. Lisäksi on todettu, että hallitusta ja

²³² Assa Abloy, Annual Report 2024, s. 67.

²³³ ESRS 2, kohdat 38–42.

²³⁴ Assa Abloy, Annual Report 2024, s. 67.

²³⁵ ESRS 2, kohdat 43–45.

johtoryhmää on informoitu arviointiprosessin lopputuloksesta. Huomattavaa on kuitenkin se, että raportissa ei ole erikseen yksilöidysti eritelty sitä, mitkä kaikki tahot muodostavat yhtiön toiminnan kannalta keskeiset sidosryhmät. Raportissa on todettu, että yhtiön toteuttamassa sidosryhmäkyselyssä on ollut mukana yli 500 eri sidosryhmätahoa, joihin kuuluvat muun muassa työntekijät, asiakkaat ja sijoittajat.²³⁶

SBM-3-vaatimuksen osalta tiedot yhtiön olennaisista vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista, sekä niiden vuorovaikutuksesta liiketoimintamallin ja strategian kanssa on vastaavalla tavalla esitetty raportissa hyvin perusteellisesti. Vaaditut tiedot näistä kaksoisolennaisuusarvion perusteella identifioituista seikoista, niiden keskittymisestä tiettyyn osaan yhtiön liiketoimintaa tai arvoketjua, seikkojen erilaisista, mukaan lukien taloudellisista vaikutuksista, sekä yhtiön strategian ja liiketoimintamallin resilienssistä kyseisten seikkojen käsittelyyn²³⁷ on annettu raportissa taulukoiden muodossa. Jokaiselle ESRS-alalle on laadittu oma taulukkonsa, johon on merkitty alan kannalta keskeiset alaihteet, niihin liittyvät oleelliset riskit ja vaikutukset, sekä toimintatavat vaikutusten ehkäisemiseksi tai lieventämiseksi. Lisäksi taulukkoon on merkitty, missä kohdin yhtiön arvoketjua ja liiketoimintaa seikka vaikutukset näkyvät selvimmin, onko vaikutus positiivinen vai negatiivinen, sekä miten vahvoja seikan taloudelliset vaikutukset ovat. Esimerkiksi päästöjen vähentämisen osalta erääksi relevantiksi toimintatavaksi on listattu tieteellisiin tavoitteisiin perustuvat sitoumukset ja toimet, sekä todettu, että seikalla on positiivisia vaikutuksia koko arvoketjussa ja yhtiön liiketoiminnassa. Lisäksi seikalla voi johtaa lieviin taloudellisiin mahdollisuuksiin.²³⁸

Vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien hallintaa koskevista tiedonantovaatimuksista ensimmäisen, IRO-1:n, velvoittamia tietoja Assa Abloy on antanut raportissaan samassa yhteydessä SBM-3-vaatimusta koskevien tietojen kanssa. Vaatimus velvoittaa raportoivaa yhtiötä antamaan tietoja muun muassa kaksoisolennaisuuden arviointiprosessissa käytetyistä oletuksista ja menetelmistä, siitä onko prosessissa keskitytty tarkemmin johonkin haittavaikutusten riskiä lisäävään seikkaan, sekä sidosryhmien kuulemisesta prosessin aikana.²³⁹ Raporttiin lisättyjen taulukkojen voidaan katsoa sisältävän IRO-1:n kannalta relevanttia ja vaatimuksen veloitteet sisältävää tietoa. Taulukoissa ei kuitenkaan ole

²³⁶ Assa Abloy, Annual Report 2024, s. 70.

²³⁷ ESRS 2, kohdat 46–49.

²³⁸ Assa Abloy, Annual Report 2024, s. 71–77.

²³⁹ ESRS 2, kohta 53(a)–(b).

suoranaisesti kuvattu vaatimuksen kohteena olevaa vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamis- ja arviointiprosessia. Lisäksi esimerkiksi sidosryhmiin kohdistuvia vaikutuksia on kuvailtu tiettyjen aiheiden osalta, mutta ryhmien kuulemista vaikutuksiin liittyen ei puolestaan ole kyseisessä raporttiosiossa käsitelty. Vaadittuja tietoja prosessin sisäisestä valvonnasta, sen sisällyttämisestä yhtiön yleiseen riskienhallinta- ja johtamisprosesseihin tai prosessissa käytetyistä syöttöparametreista²⁴⁰ ei puolestaan ollut annettu raporttiosiossa ollenkaan. ²⁴¹ IRO-2-vaatimuksen mukaisia tietoja kestävyys selvityksessä huomioon otetuista ESRS-standardien tiedonantovaatimuksista on puolestaan annettu jo edellä mainitussa sisältöindeksissä, joka on sisällytetty Assa Abloyn vuosiraporttiin omana liitteenään. Kyseisellä indeksillä on täytetty IRO-2:n vaatimukset kokonaisuudessaan. ²⁴²

3.3 Tanska

3.3.1 A.P. Møller-Mærsk A/S

A.P. Møller-Mærsk A/S (jäljempänä Maersk) on tanskalainen kuljetus- ja logistiikkayhtiö. Yhtiö on todennut sen tarkoituksena olevan tarjota asiakkailleen integroitua kuljetuspalveluita ja logistiikkaratkaisuja, jotka auttavat yksinkertaistamaan, yhdistämään ja suojaamaan asiakkaiden toimitusketjuja. ²⁴³ Tärkeänä osana Maerskin toimintaa on myös yhtiön strategia, jonka mukaan Maersk pyrkii työllään edistämään maailmantilannetta, jossa maailmalle jaetaan kaupan keinoin taloudellisia ja sosiaalisia hyötyjä ilman, että siitä koituu kielteisiä vaikutuksia yksilöille, yhteisöille tai ympäristölle. Strategian mukaisesti Maersk kehittää työssään vähähiilipäästöisiä ja digitalisoituja logistiikkaratkaisuja kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. ²⁴⁴ Maerskin vastuullisuusraportti vuoden 2024 ajalta on julkaistu osana yhtiön saman vuoden vuosiraporttia.²⁴⁵

Maersk on antanut tietoja kestävyys selvityksensä yleisistä laatimisperusteista tiedonantovaatimuksen BP-1 mukaisesti. Raportissa on todettu, että selvitys on laadittu koko konsernin tasolta ja vastaa täten laajuudeltaan tilinpäätöstä. Samalla on ilmoitettu, että selvitys kattaa koko arvoketjun alku- ja loppupäätt mukaan lukien. Raportissa ei ole otettu suoraan kantaa siihen, onko Maersk käyttänyt selvityksessään mahdollisuutta jättää pois

²⁴⁰ ESRS 2, kohta 53(c)–(g).

²⁴¹ Assa Abloy, Annual Report 2024, s. 71–77.

²⁴² Assa Abloy, Annual Report 2024, s. 105–109.

²⁴³ A.P. Møller-Mærsk, About us.

²⁴⁴ A.P. Møller-Mærsk, Sustainability at A.P. Møller – Maersk.

²⁴⁵ A.P. Møller-Mærsk Annual Report 2024, s. 3.

eräitä turvallisuusluokiteltuja tai arkaluonteisia tietoja, vaikka tämä tieto sisältyy BP-1:n mukaisesti vaatimuksiin²⁴⁶.²⁴⁷ Tiettyjä olosuhteita koskevan vaatimuksen BP-2:n velvoittamat tiedot Maersk on puolestaan antanut raportissaan kokonaan ja kattavasti. Vaatimus velvoittaa raportoivaa yhtiötä antamaan tietoja muun muassa ESRS-standardeista poikkeavista raportoinnin aikaväleistä, sekä epäsuorien lähteiden perusteella estimoiduista arvoketjun tiedoista, mikäli tällaisia on kestävyys selvityksen laadinnassa käytetty.²⁴⁸ Maerskin raportissa ei ole mainittu mitään poikkeavien aikahorisonttien käytöstä. Käytetyt estimaatit yhtiö on puolestaan listannut raporttiin ja arvioinut niistä jokaisen osalta myös estimaatin vaikutustason.²⁴⁹ Erityisen selkeästi Maerskin raportissa on kuvattu ne ESRS 2:n vaatimusten mukaiset tiedot, jotka on sisällytetty raporttitekstiin viittauksina. Tiedoista on laadittu taulukko, jossa jokainen viittaus on eritelty vaatimuskohtaisesti.²⁵⁰ Lisäksi muihin vuosiraportin osiin sisällytetyt ESRS 2:n tiedonantovaatimukset on merkitty kyseisiin osioihin selkeästi alaviittein.

Hallintoa koskevista ESRS 2 -vaatimuksista ensimmäinen, GOV-1-vaatimus, on sisällytetty Maerskin vuosiraporttiin ja sen yhtiön johtoa käsittelevään osioon. Vaatimusten mukaisesti kyseisessä osiossa on käsitelty tarkasti hallinto-, johto- ja valvontaelinten kokoonpanoa ja monimuotoisuutta, tehtäviä ja vastuita, sekä päätöksentekoa kestävyysseikkoihin liittyvästä asiantuntemuksesta. Elimissä toimivat henkilöt on lisäksi mainittu raportissa nimeltä.²⁵¹ GOV-2-vaatimuksen tiedot on vastaavasti täytetty kattavasti ja vaaditulla tavalla. Vaatimuksessa yhtiö veloitetaan antamaan luettelo sellaisista olennaisista vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista, joita sen johtoelimissä on raportointikauden aikana käsitelty.²⁵² Nämä tiedot Maersk on antanut samassa vuosiraportin osiossa GOV-1:n vaatimuksen tietojen kanssa. Loput vaadituista tiedoista, jotka koskevat johtoelinten tiedottamista olennaisista vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista, sekä niiden huomioimista johtoelinten päätöksenteossa, on annettu vastuullisuusraportin kestävyys hallintomallia koskevassa osassa.²⁵³ GOV-3-vaatimuksen tietojen osalta Maerskin vastuullisuusraporttiin on liitetty viittaus yhtiön erilliseen palkka- ja palkkioselvitykseen vuodelta 2024.

²⁴⁶ ESRS 2, kohta 5(d).

²⁴⁷ A.P. Møller-Mærsk Annual Report 2024, s. 54.

²⁴⁸ ESRS 2, kohdat 9 ja 10.

²⁴⁹ A.P. Møller-Mærsk Annual Report 2024, s. 55.

²⁵⁰ A.P. Møller-Mærsk Annual Report 2024, s. 56.

²⁵¹ A.P. Møller-Mærsk Annual Report 2024, s. 47–48 ja 50–52.

²⁵² ESRS 2, kohta 26(c).

²⁵³ A.P. Møller-Mærsk Annual Report 2024, s. 47 ja 64–65.

Selvitykseen sisällytetyillä tiedoilla on täytetty kokonaan GOV-3:n mukaiset vaatimukset koskien kannustinjärjestelmään sisällytettyä kestävyysliittävää suorituskykyä.²⁵⁴

Kestävyysarviointia koskevasta due diligence -prosessista Maersk on antanut vastuullisuusraportissaan selkeän kuvauksen GOV-4-tiedonantovaatimuksessa velvoitetulla tavalla. Kuvauksessa on avattu hyvin selkeästi sitä, missä kestävyysarvioinnin osissa otettu huomioon mitään due diligence -prosessin näkökohtia ja miten kyseiset näkökohdat on otettu huomioon. Raportissa on muun muassa todettu, että Maersk sisällyttää kestävä liiketoiminnan periaatteet omiin toimintoihinsa ja täten periaatteet ohjaavat yhtiön keskeisiä arvoja ja sisäisiä sääntöjä.²⁵⁵ GOV-5-vaatimuksen kannalta keskeiset tiedot Maersk on useiden aikaisempien tiedonantovaatimusten tavoin sisällyttänyt osaksi vuosiraportin hallintoa ja yhtiön johtoa käsittelevää osiota. Maersk on antanut raportissaan vaatimuksen mukaisia tietoja muun muassa siitä, että vastuullisuusraportointi on liitoksissa yhtiön hallituksen, tarkastusvaliokunnan ja johtoryhmän toteuttamaan riskien arviointiin, epätarkkuus ja -varmuus ovat keskeisiä yhtiön vastuullisuusraportointiin liittyviä riskejä ja jokaisella liiketoiminta-alueella on omat integroidut riskienvalvontatoimet. Osa vaatimusten mukaisista tiedoista on kuitenkin annettu raportissa melko lyhyessä muodossa. Esimerkiksi vaadittu informaatio tärkeimmistä riskeistä ja niiden lieventämiseksi laadituista strategioista²⁵⁶ on tunnistettujen riskien osalta täytetty edellä mainitusti ja strategioiden osalta on todettu yhtiön varmistavan, että sen käytössä on selkeät menettelyt sekä tehokkaat riskiarviot ja sisäinen valvonta riskien lieventämisen varalle.²⁵⁷ Tietojen voidaan tulkita täyttävän GOV-5:n asettamat vaatimukset, mutta tarkoituksenmukaisuuden osalta voidaan pohtia sitä, olisiko tiedot tulleet raportoida yksilöidymmin.

Strategialiitännäisistä tiedonantovaatimuksista ensimmäisen, SBM-1:n, mukaisia tietoja Maersk on antanut hajautetusti sekä vuosi-, että kestävyysraporttinsa eri osioissa. Yhtiön merkittävistä tuote- ja palveluryhmistä, arvoketjusta ja kestävyysliittävistä tavoitteista on annettu tietoa Maerskin vuosiraportin liiketoimintaa käsittelevässä osiossa.²⁵⁸ Tiedoilla on täytetty kyseisiä aiheita koskevat SBM-1:n vaatimat tiedot.²⁵⁹ Tieto Maerskin työntekijöiden lukumäärästä alueittain on vastaavasti annettu osana yhtiön vuosiraporttia.

²⁵⁴ A.P. Møller-Mærsk Remuneration Report 2024, s. 7.

²⁵⁵ A.P. Møller-Mærsk Annual Report 2024, s. 69.

²⁵⁶ ESRS 2, kohta 36(c).

²⁵⁷ A.P. Møller-Mærsk Annual Report 2024, s. 48.

²⁵⁸ A.P. Møller-Mærsk Annual Report 2024, s. 13 ja 19.

²⁵⁹ ESRS 2, kohta 40(a) ja (e)–(g) ja kohta 42(a)–(b).

Raporttiin on merkitty työntekijöiden määrä vuonna 2024, sekä se, miten lukumäärä on jakautunut niihin maihin – Tanskaan, Intiaan, Kiinaan ja Yhdysvaltoihin – joissa yhtiöllä on liiketoimintaa.²⁶⁰ Vuosiraportissa on täytetty myös yhtiön tilinpäätökseen sisältyvien kokonaistulojen jakautumista ESRS-alojen mukaan koskeva vaatimus.²⁶¹ Vaatimuksen mukaan raportissa on eritelty yhtiön liiketoiminnan kannalta keskeiset ESRS-toimialat ja kyseisille toimialoille kohdistuneet liiketoiminnan tulot. Raporttiin on merkitty tulojen kohdistuminen sekä raportointivuodelta 2024, että edeltävältä vuodelta 2023.²⁶² SBM-2:n mukaiset tiedonantovaatimukset sidosryhmien eduista ja näkemyksistä on sisällytetty Maerskin vastuullisuusraporttiin. Raporttiin on listattu yhtiön kannalta keskeiset sidosryhmät, joita ovat työntekijöiden ja asiakkaiden ohella muun muassa sijoittajat ja analyytikot, sekä paikalliset yhteisöt ja luonto. Jokaisen sidosryhmän osalta on eritelty se, mitä odotuksia sidosryhmillä on Maerskia kohtaan, miten sidosryhmäkeskustelua käydään ja miten keskustelun tuotteena syntyneet tulokset otetaan yhtiön toimesta huomioon. Raportissa on kuvattu erittäin kattavasti muutakin yhtiön sidosryhmätyötä ja muun muassa sitä miten kyseisten ryhmien edut liittyvät liiketoimintaan ja strategiaan. Esimerkiksi paikallisten yhteisöjen osalta on todettu, että liiketoiminnalla voi olla suuriakin vaikutuksia yhteisöjen luonnolliseen elinympäristöön. Samalla on todettu, että paikallista ja alkuperäistä tuntemusta elinympäristöistä pyritään ottamaan mukaan päätöksentekoon kyseisiä ympäristöjä koskevissa projekteissa.²⁶³ Annetuilla tiedoilla on täytetty SBM-2:ssa asetetut vaatimukset kokonaan. SBM-3-vaatimuksen osalta vaadittuja tietoja yhtiön toteuttamasta kaksoisolennaisuuden vaatimuksesta, sekä sen tuloksena saaduista olennaisista vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista ja kyseisten seikkojen taloudellisista vaikutuksista Maersk on antanut tietoja vastuullisuusraportissaan. Yhtiö on SBM-3:ssa sallitulla tavalla²⁶⁴ eritellyt olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet tarkemmin alakohtaisia standardeja koskevien osioiden yhteydessä. SBM-3:sta käsittelevässä raporttiosiossa on kuitenkin käsitelty sitä, mikä vaikutus yhtiön olennaisilla vaikutuksilla on ihmisiin ja ympäristöön, mistä vaikutukset ovat peräisin, millä aikahorisontilla vaikutukset ilmenevät ja miten yritys on osallisena kyseisiin vaikutuksiin.²⁶⁵ Raportissa on muun muassa nimetty ympäristönäkökulmasta keskeisimmiksi vaikutuksiksi meri- ja ilmakuljetuksista

²⁶⁰ A.P. Møller-Mærsk Annual Report 2024, s. 119–120.

²⁶¹ ESRS 2, kohta 40(b).

²⁶² A.P. Møller-Mærsk Annual Report 2024, s. 147.

²⁶³ A.P. Møller-Mærsk Annual Report 2024, s. 70–71.

²⁶⁴ ESRS 2, kohta 49.

²⁶⁵ A.P. Møller-Mærsk Annual Report 2024, s. 66.

aiheutuvat ympäristösaasteet ja jäte, jotka ovat seurausta yhtiön liiketoiminnasta. Molemmat vaikutukset on merkitty lyhyen aikavälin vaikutuksiksi.²⁶⁶ Vaadittuja tietoja olennaisten vaikutusten taloudellisista vaikutuksista²⁶⁷ on myös kuvailtu raportissa, vaikkakaan ennakoituista taloudellisista vaikutuksista ole annettu juurikaan tietoa. Samassa yhteydessä Maersk on kuvaillut kattavasti yhtiön liiketoiminnan ja strategian resilienssiä olennaisten vaikutusten käsittelyyn liittyen.²⁶⁸ Raportissa on esimerkiksi todettu, että olennaisten vaikutusten arviointiin on käytetty erillistä pisteytyslomaketta ja arvioinnissa on sovellettu ESRS-standardeja vastaavia aikahorisontteja.²⁶⁹

IRO-1-tiedonantovaatimuksen nojalla Maersk on antanut raportissaan runsaasti tietoa kaksoisolennaisuusarviointiin käytetyn prosessin toteuttamisesta. IRO-1:n perusteella annettaviin tietoihin tulee sisältyä prosessin yleiskatsauksen lisäksi tietoa muun muassa prosessissa käytetyistä oletuksista ja menetelmistä, kuvaus päätöksentekoprosessista ja siihen liittyvistä sisäisen valvonnan menettelyistä, prosessin sisällyttämisestä yhtiön yleiseen riskienhallinta- ja johtamisprosessiin, sekä mitä syöttöparametrejä prosessissa on käytetty.²⁷⁰ Kaikki kyseiset tiedonantovaatimukset on täytetty Maerskin raportissa. Annetuissa tiedoissa on muun ohella kuvattu esimerkiksi sitä, että prosessissa on käytetty jo olemassa olevia menetelmiä ja oletuksia, kuten Maerskin viimeisin ihmisoikeusvaikutuksista laadittu raportti. Lisäksi on todettu, että prosessi on yhdenmukainen yhtiön yleisen riskienhallintaprosessin kanssa ja perustuu riskien todennäköisyydestä ja niistä johtuvien kustannusten suuruudesta tehtyyn arvioon.²⁷¹ IRO-2:n velvoittaman luettelon tiedonantovaatimuksista, joita yhtiö on kestävyys selvitystä laatiessaan noudattanut²⁷², Maersk on antanut raportissaan sisältöindeksinä. Indeksissä on eritelty jokainen noudatettu tiedonantovaatimus, sekä merkitty näistä jokaisen kohdalle se tarkka osa raportista, jossa vaatimuksen mukaisia tietoja on käsitelty.²⁷³ Raporttiin ei ole sisällytetty mainintaa siitä, että jokin ESRS-liitännäinen aihe ei olisi Maerskin kannalta olennainen, jonka perusteella voidaan todeta Maerskin laatineen raporttinsa kaikkiin ESRS-aiheisiin liittyvien tiedonantovaatimusten mukaisesti. Lisäksi IRO-2:n mukaisesti Maersk

²⁶⁶ A.P. Møller-Mærsk Annual Report 2024, s. 77.

²⁶⁷ ESRS 2, kohta 48(d)–(e).

²⁶⁸ ESRS 2, kohta 48(f).

²⁶⁹ A.P. Møller-Mærsk Annual Report 2024, s. 66–68.

²⁷⁰ ESRS 2, kohta 53(a)–(g).

²⁷¹ A.P. Møller-Mærsk Annual Report 2024, s. 68.

²⁷² ESRS 2, kohta 56.

²⁷³ A.P. Møller-Mærsk Annual Report 2024, s. 57–59.

on antanut raportissa kattavat tiedot siitä, miten tiedonantovelvoitteen alaiset olennaiset tiedot on määritelty.²⁷⁴

3.3.2 Novo Nordisk A/S

Novo Nordisk A/S (jäljempänä Novo Nordisk) on tanskalaislähtöinen lääketieteen alan yritys. Yhtiön tarkoituksena on keskittyä tarjoamalla tuotteilla parantamaan vakavia kroonisia sairauksia, sekä luomaan pitkäkestoista terveyttä yhteiskuntaan.²⁷⁵ Tarkoitustaan Novo Nordisk tavoittelee kehittämällä markkinoille uusia innovatiivisia lääkkeitä ja jakelujärjestelmiä. Yhtiö pyrkii taistelemaan maailmanlaajuisessa mittakaavassa etenkin diabetesta, liikalihavuutta, sekä harvinaisia veri- ja hormonisairauksia vastaan.²⁷⁶ Yhtiö on todennut painottavansa liiketoiminnassaan kuitenkin myös sitä, että innovaatioiden tulee tapahtua siten, että niillä on mahdollisimman pieniä negatiivisia ympäristövaikutuksia. Täten vastuullisuus on keskeinen osa Novo Nordiskin toimintaa.²⁷⁷ Novo Nordiskin vastuullisuusraportti vuoden 2024 osalta on julkaistu osana yhtiön vuosiraporttia, jossa vastuullisuusraportille on varattu oma osionsa.²⁷⁸

Kestävyysselvityksen yleisistä laatimisperusteista annetut tiedot kestävyysselvityksen laajuudesta ja arvoketjun kattavuudesta on vaatimuksen BP-1 perusteella täytetty raportissa tarkasti.²⁷⁹ Raportissa on muun muassa todettu, että selvitys on laadittu tilinpäätöksen mukaisesti koko konsernin laajuudelta ja siinä on otettu yhtiön omien toimintojen ohella huomioon arvoketjun alku- ja loppupää.²⁸⁰ Lisäksi raporttiin on sisällytetty huomio siitä, että yhtiö ei ole päättänyt käyttää ESRS 2:ssa sallittua mahdollisuutta jättää raportista pois eräitä henkiseen omaisuuteen, taitotietoon tai innovoinnin tuloksiin liittyviä tietoja.²⁸¹ Tiedonantovaatimuksen BP-2 osalta muun muassa arvoketjua koskevien tietojen estimoinnissa käytettäviä mittareita, lähteitä ja tuloksia koskevat vaatimukset²⁸² on täytetty toteamalla, että tarkemmat mittarit ja arviointikäytännöt on kuvattu Novo Nordiskin tilinpäätöksessä. Mittareista ja käytännöistä on kuitenkin annettu tietoa myös alakohtaisissa ESRS-standardeja käsittelevissä vastuullisuusraporttiosioissa. Lisäksi Novo Nordiskin

²⁷⁴ A.P. Møller-Mærsk Annual Report 2024, s. 68.

²⁷⁵ Novo Nordisk, Who we are.

²⁷⁶ Novo Nordisk, What we do.

²⁷⁷ Novo Nordisk, Our approach to sustainability.

²⁷⁸ Novo Nordisk Annual Report 2024, s. 2.

²⁷⁹ ESRS 2, kohdat 3–5.

²⁸⁰ Novo Nordisk Annual Report 2024, s. 49.

²⁸¹ ESRS 2, kohta 5(d).

²⁸² ESRS 2, kohdat 10–12.

raportissa on maininta siitä, että yhtiön omaan toimintaan liittyvät mittarit sisältävät lähtökohtaisesti enemmän ensisijaisia tietoja, kun taas arvoketjun mittarit ovat usein arvioituja ja mittaustarkkuudeltaan täten heikompia.²⁸³ Muiden BP-2:n velvoittamien tietojen osalta yhtiön raportissa on esitetty selkeästi etenkin raporttiin sisällytetyt viittaukset. Viittaukset on annettu omana taulukkonaan osana vuosiraportin liitettä. Taulukkoon on merkitty jokainen relevantti ESRS-tiedonantovaatimus, sekä se osa raportista, josta kyseistä vaatimusta vastaava tieto on löydettävissä.²⁸⁴

Hallintoliitännäisiä tiedonantovaatimuksia koskevat tiedot yhtiön hallinto-, johto- ja valvontaelinten kokoonpanosta, sekä jäsenten monimuotoisuudesta löytyvät Novo Nordiskin vuosiraportin yhtiön johtoa koskevasta osiosta. Kyseisessä osiossa on nimetty yhtiön johtoelimiin kuuluvat henkilöt, sekä eritelty heidän roolinsa ja ammattitaitonsa.²⁸⁵ Vaadittu informaatio liikkeenjohtoon osallistuvien henkilöiden lukumäärästä, sekä yhtiön monimuotoisuusnäkökohtien ja riippumattomien hallitusten jäsenten määrän perusteella lasketut prosenttiosuudet²⁸⁶ on puolestaan sisällytetty osaksi yhtiön vastuullisuusraporttia ja esitetty siinä omana taulukkonaan.²⁸⁷ Tarkemmat vaaditut tiedot siitä, ketkä yhtiön johtoelimissä vastaavat vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien valvonnasta ja millaisia vastuita näillä tahoilla on,²⁸⁸ on annettu Novo Nordiskin vastuullisuusraportissa yhtiön vastuullisuushallintoa koskevassa osiossa. Kyseisessä osiossa on avattu tarkemmin siitä, mitkä kaikki johtoelimet ja komiteat osallistuvat vastuullisuutta koskevaan päätöksentekoon, sekä mikä rooli niillä on osana vastuullisuushallintoa. Lisäksi osioon liitettyssä kuvaajassa on havainnollistettu raportointisuhteita eri toimijoiden välillä. Olennaisiin vaikutuksiin, riskeihin ja mahdollisuuksiin liittyvien tavoitteiden asettamisen ja saavuttamisen valvonta puolestaan toteutetaan yhtiön mukaan vuosittain.²⁸⁹ Siitä, miten hallinto-, johto- ja valvontaelimet päättävät asianmukaisesta osaamisesta ja asiantuntemuksesta kestävyysseikkojen valvontaan²⁹⁰ ei puolestaan ole annettu raportissa yksiselitteistä tietoa. GOV-2-tiedonantovaatimuksen osalta tietoja siitä, miten yhtiön johtoelimille tiedotetaan kestävyysseikoista, miten kyseiset seikat on otettu yhtiön

²⁸³ Novo Nordisk Annual Report 2024, s. 49.

²⁸⁴ Novo Nordisk Annual Report 2024, s. 96.

²⁸⁵ Novo Nordisk Annual Report 2024, s. 42–45.

²⁸⁶ ESRS 2, kohta 21.

²⁸⁷ Novo Nordisk Annual Report 2024, s. 87.

²⁸⁸ ESRS 2, kohta 22.

²⁸⁹ Novo Nordisk Annual Report 2024, s. 50–51.

²⁹⁰ ESRS 2, kohta 23.

toiminnassa huomioon ja mitä kestävyysseikkoja raportointikauden aikana on käsitelty,²⁹¹ on annettu samassa raporttiosiossa kuin GOV-1:n velvoittamat tiedot. Lisäksi vaatimuksen mukaisia tietoja on annettu erillisessä yrityshallintoraportissa.²⁹² Tiedot on annettu pääasiassa vaaditun kaltaisesti toteamalla, että johto saa kestävyysseikoista tietoja tilintarkastuskomitealta sekä johtoryhmältä, liiketoimintaa kehitetään esimerkiksi laajentamalla kapasiteettia yhä useamman potilaan tarpeiden tyydyttämiseksi²⁹³ ja raportointikauden aikana on käsitelty muun muassa tekoälyä, sekä yhtiön päästö- ja muovitavoitteita.²⁹⁴ Osa tiedoista on kuitenkin annettu melko niukassa muodossa ja etenkin siitä, miten yhtiön johtoelimet saavat tietoa due diligence -prosessin täytäntöönpanosta sekä eräiden toimintaperiaatteiden, toimien, mittareiden ja tavoitteiden tuloksista ja tehokkuudesta²⁹⁵, ei ole mainittu raportissa juuri mitään.

Kestävyyteen liittyvän suorituskyvyn sisällyttämisestä kannustinjärjestelmiin on annettu tietoja Novo Nordiskin erillisessä vuoden 2024 palkitsemisraportissa.²⁹⁶ Palkitsemisraportissa on kuvailtu yhtiön lyhyen ja pitkän aikavälin kannustinjärjestelmiä, todettu niillä olevan liitos yhtiön strategiaan – muun muassa kestävyyttä koskeviin – tavoitteisiin, sekä listattu ne kestävyteen liittyvät suorituskyvyn mittarit, kuten strategisten aloitteiden toteuttaminen, joita käytetään suorituskyvyn vertailuarvoina.²⁹⁷ Kokonaisuudessaan nämä kyseiset GOV-3-vaatimuksen tiedot on annettu palkitsemisraportissa erittäin kattavasti. Vastaavasti GOV-4-vaatimuksen velvoitteet on täytetty Novo Nordiskin toimesta kokonaisuudessaan ja selkeästi. Raporttiin sisällytetyssä taulukossa on eritelty kestävyysseikkoihin liittyvän due diligence -prosessin keskeiset elementit, sekä ne raportin sivut, joissa elementtejä on käsitelty tarkemmin.²⁹⁸ Riskienhallintaa koskevan GOV-5-vaatimuksen mukaiset tiedot Novo Nordiskin riskienarviointimallista ja -prosessista, sekä niiden sisällyttämisestä yhtiön sisäisiin toimintoihin on annettu pääasiassa vaaditulla tasolla. Vaatimuksen mukaista listausta

²⁹¹ ESRS 2, kohdat 24–26.

²⁹² Novo Nordisk Annual Report 2024, s. 96.

²⁹³ Novo Nordisk Annual Report 2024, s. 39 ja 50.

²⁹⁴ Novo Nordisk Corporate Governance Report 2024, s. 4.

²⁹⁵ ESRS 2, kohta 26(a).

²⁹⁶ Novo Nordisk Annual Report 2024, s. 96.

²⁹⁷ Novo Nordisk Remuneration Report 2024, s. 5, 9 ja 13–19.

²⁹⁸ Novo Nordisk Annual Report 2024, s. 49.

tärkeimmistä tunnistetuista riskeistä ja niiden lieventämiseksi laadituista strategioista²⁹⁹ ei kuitenkaan ole sisällytetty raporttiin.³⁰⁰

Strategialiitännäisistä vaatimuksista ensimmäisen, SBM-1:n velvoittamat tiedot kestävyysseikkoihin liittyvistä yhtiön strategian osatekijöistä on annettu tietoja eri puolilla Novo Nordiskin vastuullisuus- ja vuosiraporttia. Tietoja yhtiön työntekijöiden määrästä on annettu vastuullisuusraportissa, jossa kyseiset määrät on yksilöity muun muassa maantieteellisten alueiden ja sukupuolen perusteella.³⁰¹ Merkittävistä tuote- ja palveluryhmistä, sekä markkina- ja asiakasryhmistä on puolestaan sisältöindeksin mukaan annettu vuosiraportin osiossa, joka käsittelee yhtiön tarkoitusta ja kestävyttä yleisellä tasolla. Osiossa ei kuitenkaan ole täysin yksiselitteisesti esimerkiksi listattu kyseisiä ryhmiä, vaikkakin siinä on lueteltu yhtiölle keskeisimpiä pyrkimyksiä, kuten kroonisten tautien ehkäisy, jotka on kohdistettu tiettyihin kohderyhmiin. Näitä kohderyhmiä ovat pyrkimyksestä riippuen muun muassa 6–13-vuotiaat lapset ja alle 25-vuotiaat nuoret.³⁰² Vaadittuja tietoja kyseisiä ryhmiä koskevista kestävyysliitännäisistä tavoitteista ja niistä yhtiön strategian osa-alueista, jotka näihin kestävyysseikkoihin vaikuttavat³⁰³ on vastaavasti annettu yhtiön tarkoitusta ja kestävyttä käsittelevän osion alkupuolella.³⁰⁴

SBM-2:n mukaiset tiedot sidosryhmistä ja niiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä on sisällytetty yhtiön vastuullisuusraporttiin. Vaaditut tiedot sidosryhmien kanssa käytävän vuorovaikutuksen järjestämisestä, tarkoituksesta ja tulosten huomioimisesta³⁰⁵ on annettu raportissa kattavana listauksena. Keskeisinä sidosryhminä on mainittu muun muassa potilasjärjestöt, terveydenhuollon ammattilaiset ja terveydenhuollon organisaatiot, sekä sijoittajat.³⁰⁶ Muita vaatimuksen mukaisia tietoja siitä, miten keskeisten sidosryhmien edut liittyvät yhtiön strategiaan, mitä muutoksia etujen pohjalta on tehty ja miten eduista on tiedotettu yhtiön johdolle,³⁰⁷ on annettu useammassa vastuullisuusraportin osiossa.³⁰⁸ Vaikka tietoa ei ole annettu koherentisti yhdessä osiossa, on annetulla informaatiolla kuitenkin täytetty vaatimuksen asettamat raamit. SBM-3-vaatimuksen osalta tiedot Novo Nordiskin

²⁹⁹ ESRS 2, kohta 36(c).

³⁰⁰ Novo Nordisk Annual Report 2024, s. 51.

³⁰¹ Novo Nordisk Annual Report 2024, s. 82.

³⁰² Novo Nordisk Annual Report 2024, s. 12–16.

³⁰³ ESRS 2, kohta 40(e)–(g).

³⁰⁴ Novo Nordisk Annual Report 2024, s. 12.

³⁰⁵ ESRS 2, kohdat 43–45.

³⁰⁶ Novo Nordisk Annual Report 2024, s. 51.

³⁰⁷ ESRS 2, kohta 45(b)–(d).

³⁰⁸ Ks. esimerkiksi Novo Nordisk Annual Report 2024, s. 71–79.

identifioimista olennaisista vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista on annettu osana yhtiön vastuullisuusraporttia. Raporttiin on laadittu aihekohtainen listaus kyseisistä seikoista, siitä missä raportin osioissa seikkoja on käsitelty tarkemmin, sekä siitä missä osassa yhtiön liiketoimintamallia seikat vaikuttavat kaikista eniten.³⁰⁹ Tarkempia vaadittuja tietoja yhtiön identifioimista olennaisista vaikutuksista³¹⁰ on annettu osana alakohtaisia ESRS-standardeja käsitteleviä raporttiosioita. Riskien ja mahdollisuuksien taloudellisista vaikutuksista Novo Nordisk ei puolestaan ollut antanut raportissaan yksiselitteistä tietoa.

IRO-1-vaatimuksen mukaisia tietoja yhtiön kaksoisolennaisuuden arviointiprosessista Novo Nordisk on antanut selkeästi ja yksityiskohtaisesti osana vastuullisuusraporttiaan. Prosessin yleisiä tietoja, siinä käytettyjä menetelmiä ja oletuksia on kuvattu kattavasti muun muassa toteamalla, että prosessissa olennaisten seikkojen tarkasteluun osallistui neljä eri taho: sisäiset asiantuntijat, ulkoiset sidosryhmät, sisäiset johtajat ja tarkastuskomitea.³¹¹ Muut vaaditut tiedot prosessiin liittyvästä päätöksenteosta, prosessin sisällyttämisestä yleiseen riskienhallinta- ja johtamisprosessiin, sekä käytetyistä syöttöparametreista on vastaavasti annettu raportissa hyvin selkeästi.³¹² Tiedoissa on muun muassa todettu, että prosessin alustavia tuloksia on käsitelty yhtiön johdon ja yhtiön eri toimintojen kestävän kehityksen johtajien kesken ja että prosessi oli suurelta osin yhdenmukainen Novo Nordiskin yleisen riskienhallintaprosessin kanssa.³¹³ Tietoja yhtiön kestävyys selvityksessä huomioon ottamista ESRS-tiedonantovaatimuksista IRO-2:n velvoittamalla tavalla Novo Nordisk on puolestaan antanut omina sisältöindekseinsään vuosiraportin liitteessä.³¹⁴

4 Huomioita raportointisääntelyn noudattamisesta

4.1 ESRS 2 -standardin tiedonantovaatimusten soveltaminen ja tulkinta

Tutkimuskohteena olleiden pörssiyritysten vastuullisuusraporttien tutkimisen jälkeen voidaan yleisesti ottaen todeta, että vastuullisuusraportointisääntelyä on yritysten toimesta noudatettu hyvin. Tutkittavat yritykset niin Suomessa, Ruotsissa kuin Tanskassa ovat laatineet vastuullisuusraporttinsa perusteellisesti ja sisällyttäneet niihin runsaasti tietoa liiketoimintaansa vaikuttavista ja siitä johtuvista kestävyysseikoista. Useat tutkituista

³⁰⁹ Novo Nordisk Annual Report 2024, s. 53.

³¹⁰ ESRS 2, kohta 48(c).

³¹¹ Novo Nordisk Annual Report 2024, s. 52.

³¹² ESRS 2, kohta 53(d)–(h).

³¹³ Novo Nordisk Annual Report 2024, s. 52.

³¹⁴ Novo Nordisk Annual Report 2024, s. 95–96.

raporteista, kuten esimerkiksi Nesteen, ja ABB:n raportit, oli järjestetty siten, että jokaiselle ESRS 2-standardin tiedonantovaatimukselle oli varattu oma kappaleensa, jossa oli käsitelty vaatimuksen velvoittamia tietoja. Osassa raportteja oli myös hyödynnetty sisäisiä viittauksia joko yhtiön vuosiraporttiin tai muihin julkaisemiin raportteihin relevantin tiedon löytämisen helpottamiseksi.

Lähtökohtaisesti tutkimuksen kohteena olleet yhtiöt olivat soveltaneet ja tulkinneet ESRS 2 -standardin tiedonantovaatimuksia niiden sanamuodon mukaisesti.³¹⁵ Joidenkin tiedonantovaatimusten osalta annettujen tietojen sisältö kuitenkin vaihteli eri yhtiöiden laatimien raporttien välillä. Esimerkiksi GOV-1-tiedonantovaatimuksen perusteella hallinto-, johto- ja valvontaelinten kokoonpanosta annettavien tietojen osalta Neste ei ollut raportissaan antanut johtoelimiin kuuluvien jäsenten nimiä. Kaikki muut tutkittavat yhtiöt olivat puolestaan maininneet näihin elimiin tai vähintäänkin hallitukseen kuuluvat jäsenensä nimeltä. Vaikka tiedonantovaatimus itsessään ei välttämättä velvoita henkilöiden nimien yksilöimiseen, vaan vain antamaan käsityksen johtoelinten kokoonpanosta tai jäljempänä itse elinten nimistä, on silti mielenkiintoinen huomio, että suurin osa yhtiöistä oli valinnut sisällyttää raporttiinsa myös kyseisten elinten jäsenten nimet. Toisaalta tällaisissa jälkimmäisellä tavalla toteutetuissa raporteissa myös muut vaatimuksen sisältämät tiedot esimerkiksi elinten tehtävistä ja vastuista, sekä heidän käytössään olevasta kestävyysliitännäisestä asiantuntemuksesta, on sisällytetty raporttiin kunkin kyseisen henkilön kohdalle, jolloin henkilöiden nimeäminen antaa vielä selkeämmän kuvan heidän roolistaan johtoelimissä.

Tutkittujen raporttien osalta ilmeni muutamia puutteita eräiden tietojen raportoinnissa. Esimerkiksi Nokian ja Maerskin raporteissa oli jätetty ilmoittamatta BP-1:n mukainen tieto siitä, onko yritys hyödyntänyt mahdollisuuden henkiseen omaisuuteen, taitotietoon tai innovoinnin tuloksiin liittyvien tietojen poisjättämiseen lopullisesta raportista. Kyseisessä tiedonantovaatimuksessa on todettu, että raportoivan yhtiön on annettava tieto siitä, onko mahdollisuutta käytetty. Täten on tulkittava, että myös mahdollisuuden käyttämättä jättämisestä on sisällytettävä nimenomainen tieto raporttiin. Esimerkiksi Novo Nordisk on todennut, ettei yhtiön laatimassa raportissa ole hyödynnetty kyseistä optiota. Myös muut tutkimuksen kohteena olleet yhtiöt olivat ottaneet seikkaan kantaa raporteissaan. Vaikuttaa

³¹⁵ Sanamuodon mukaisessa tulkinnassa oikeusnormilauseelle annetaan sen arkikielen tai mahdollisesti tietyn ennalta määritellyn oikeudellisen määritelmän mukainen merkitys. Tulkintametodia käytetään lähtökohtaisesti esimerkiksi EU-oikeuden tulkinnassa. Ks. lisää sanamuodon mukaisesta tulkintametodista: Hirvonen 2011.

siltä, että Nokia ja Maersk ovat joko epähuomiossa jättäneet tiedon raporttiansa ulkopuolelle, tai vaihtoehtoisesti tulkinneet tiedonantovaatimusta siten, ettei tiedon sisällyttäminen raporttiin ole pakollista tai laajemmassa kontekstissa tarkoituksenmukaista.

Toinen esimerkki raportoimatta jätetyistä tiedoista ovat SBM-3-vaatimuksen velvoittama informaatio yhtiön olennaisiksi arvioimien riskien ja mahdollisuuksien taloudellisista vaikutuksista niin raportointikauden ajalta, kuin ennakoivastikin. Tätä tietoa ei ollut sisällytetty Nokian tai Novo Nordiskin raportteihin. Lisäksi muutamien raporttien osalta havaittiin yksittäisiä puuttuvia tietoja. Esimerkiksi ABB:n raportista puuttuivat SBM-1:n mukaiset tiedot kestävyysseikkoihin, liiketoimintaan ja arvoketjuun vaikuttavista strategian osatekijöistä. Assa Abloyn raportissa ei puolestaan ollut käsitelty GOV-3:n sisältämää vaatimusta siitä, millä hierarkiatasolla yhtiön kestävyteen liittyvien kannustinjärjestelmien ehdot hyväksytään. Näiden yksittäisten puutteiden voidaan kuitenkin katsoa olevan negatiiviselta vaikutukseltaan vielä melko vähäisiä. Niiden merkityksellisyys voi korostua, mikäli samoja puutteita havaitaan toistuvasti myös tulevien vuosien vastuullisuusraporteissa.

Tutkimuksen myötä tehdyt huomiot nostavatkin esiin kysymyksen siitä, tulisiko ESRS 2 -standardin tiedonantovaatimuksia tulkita sanamuodon mukaisesti vai systemaattisen metodin³¹⁶ keinoin raportin suurempaa informaatiotarkoitusta silmällä pitäen. Kuten jo aikaisemmin todettu, vastuullisuusraporteilla on yhteiskunnassa tärkeä rooli esimerkiksi kestäväen rahoituksen mahdollistavana informaatiolähteenä. Tämä rooli voisi puoltaa sitä, että vastuullisuusraportoinnin sisältöä koskevaa sääntelyä tulisi tulkita enemmän systemaattisesta näkökulmasta siten, että tulkinta keskittyisi raporttikokonaisuuden sisältämään tietoon ja siihen, miten tehokkaasti se täyttää sääntelyn taustalla olevan yhteiskunnallisen tarkoituksen. Toisaalta sääntelyn sanamuodon mukainen tulkinta on hyvin perusteltua siitä näkökulmasta, että sääntelyn tulisi muodostaa raportoinnille mahdollisimman tasapuolinen, vertailukelpoinen ja neutraali pohja. Tämä toteutuu parhaiten silloin, kun yhtiöt tulkitsevat sääntelyä keskenään mahdollisimman samankaltaisesti sanamuodon mukaisesti. Vaikuttaakin siltä, että ideaalitalanteessa sääntelyä tulkittaisiin kummankin metodin avulla niin, että jokaisen tiedonantovaatimuksen velvoittamat tiedot

³¹⁶ Systemaattisessa tulkinnassa keskitytään laajempaan kokonaisuuteen ja oikeudelliseen kehikkoon tulkittavan normin ympärillä. Esimerkiksi tulkittaessa EU-oikeutta tiettyä normia tai normilauseetta peilataan koko EU:n oikeusjärjestelmään. Ks. lisää systemaattisesta tulkintametodista: Miettinen 2016, s. 240.

sisällytettäisiin raporttiin tarkasti, mutta tietojen sisällyttämistapaa peilattaisiin myös lopullisen raportin yhteiskunnalliseen tarkoitukseen.

Mikäli raportoivat yhtiöt tulkitsevat tai soveltavat ESRS 2 -standardin tiedonantovaatimuksia hyvin eri tavalla, on vaarana luonnollisesti se, että valmiit vastuullisuusraportit eivät ole vertailukelpoisia keskenään ja niiden sisältämä informaatio voi poiketa toisista merkittävästikin. Tämä ilmiö on sääntelyn tavoitteiden vastainen, sillä yksi ESRS-standardien tavoitteista on juuri raporttien vertailukelpoisuuden parantaminen.³¹⁷ Tutkittujen yhtiöiden osalta on kuitenkin todettava, että yksittäisistä puutteista huolimatta raportit oli pääasiassa laadittu siten, että tiedonantovaatimuksia oli tulkittu ja sovellettu tarkasti niiden sanamuodon mukaisesti. Nämä yksittäiset eroavaisuudet annetussa informaatioissa voivat johtua muun muassa vakiintumattomista ja epävarmoista raportointikäytännöistä. Systemaattisia tulkintavirheitä tai muita ongelmakohtia vaatimusten soveltamisessa ei noussut tutkimuksen myötä esiin. Myöskään merkittäviä maakohtaisia eroja säännösten soveltamisessa ja tulkinnessa ei ollut havaittavissa. Täten voidaan todeta, että tutkimuksen kohteena olleet yhtiöt ovat noudattaneet raportointisääntelyä vaaditulla tavalla.

4.2 Vastuullisuusraportin sisällön merkitys ja tiedon tasapaino

ESRS 2 -standardin tiedonantovaatimusten tulkinnan ohella on tarkoituksenmukaista pohtia myös raportteihin sisällytetyn tiedon informaatioarvoa yhtiöiden vastuullisuusraportoinnin tarkoituksen näkökulmasta. Vastuullisuusraportoinnin merkityksellisyys kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisen apuvälineenä korostuu etenkin kestävän rahoituksen yhteydessä. Voidaan katsoa, että useat rahoitusta tarjoavat tahot ovat jopa joiltain osin riippuvaisia vastuullisuusraporteista ja niiden avulla jaettavasta informaatiosta. Mitä enemmän ja tarkempaa tietoa raportti sisältää, sitä enemmän siitä onkin kyseisille tahoille hyötyä. Raportin sisältöön kuitenkin vaikuttavat ulkopuolisten etujen ohella suuresti myös raportoivien yhtiöiden omat intressit. Kestävyysteemojen ajankohtaisuus ja merkityksellisyys kasvu on voinut johtaa siihen, että yhtiöt haluavat tuoda vastuullista toimintaansa raporttien välityksellä esiin yhä näkyvämmiin. Kyseinen seikka yhdistettynä eräiden tietojen helppoon saatavuuteen, voi näyttäytyä raporteissa niin sanottuna liikaraportointina. Vastaavasti negatiivisten kestävyysseikkojen tai vaikeasti selvitettävissä

³¹⁷ Fragidis – Papafloratos 2025, s. 1.

olevan tiedon osalta yhtiön intressissä voi olla antaa aiheista vähemmän tietoja. Tällaisessa tilanteessa voidaan puhua eräänlaisesta tietojen aliraportoinnista.

Tutkittujen vastuullisuusraporttien osalta ilmeni eroja siinä, millä laajuudella mitään tietoja oli raportissa annettu. Esimerkiksi ABB:n raportissa eri tietoja oli pääasiassa käsitelty keskenään hyvin samalla laajuudella, kun taas Assa Abloyn antamissa tiedoissa oli enemmän laajuuseroja. On lähes mahdotonta yksiselitteisesti analysoida sitä, mistä erot johtuvat, eikä varsinaisten syiden yksityiskohtainen tutkiminen olekaan tämän tutkimuksen kannalta tarkoituksenmukaista. Tutkituissa raporteissa havaitun ilmiön tarkempi tarkastelu on kuitenkin tutkimuksen kannalta merkityksellistä, sillä erot raportointiosien laajuudessa, vaikka ne kumpuaisivatkin hyvistä tarkoituspelistä, voivat vaikuttaa negatiivisesti raportin luettavuuteen ja informaatiotasoon. Tällä taas on suoria vaikutuksia vastuullisuusraportointia koskevan sääntelyn oikeudelliseen merkityksellisyyteen.

Sidosryhmiä ja sidosryhmäyhteistyötä koskevaa informaatiota oli lähes poikkeuksetta annettu jokaisessa tutkittavassa raportissa runsaasti. Runsaan informaation taustalla voidaan tulkita olevan muun muassa se, että raportoivat yhtiöt haluavat osoittaa sidosryhmillä olevan tärkeä merkitys yhtiöiden liiketoiminnassa ja että heidän kanssaan halutaan tehdä aktiivista yhteistyötä. Tämän mielikuvan vahvistamiseksi aihetta on käsitelty raporteissa laajasti, selkeästi ja yksityiskohtaisesti. Toisaalta sidosryhmien edustajat todennäköisesti muodostavatkin suuren osan raporttien lukijakunnasta ja täten on myös tarkoituksenmukaista, että kyseisiin ryhmiin kuuluvat tahot saavat paljon tietoa näistä itseensä kohdistuvista ja heidän etuihinsa vaikuttavista seikoista. Lisäksi tiedon läpinäkyvyys esimerkiksi sen suhteen, miten sidosryhmien mielipiteet on otettu yhtiöiden konkreettisessa päätöksenteossa huomioon, on kaikkien sidosryhmien näkökulmasta erittäin arvokasta. Tällaisessa tilanteessa niin sanottu liikaraportointi itsessään ei välttämättä aiheutakaan negatiivisia vaikutuksia raportoiville tai raporttia hyödyntäville osapuolille.

Eräs suppeammin käsitellyistä tiedoista oli puolestaan GOV-5:n mukaan annettu tieto vastuullisuusraportointiprosessia koskevasta riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta. Esimerkiksi Maerskin ja Assa Abloyn raporteissa aihetta oli käsitelty kuvailemalla siihen liittyviä tietoja vaatimuksen velvoitteet täyttävällä tavalla, mutta melko niukasti ja vähäsanaisesti. Vaatimuksen mukaisesti raportoivan yhtiön tulisi esittää tietoja muun muassa riskienhallintaprosessin ja sisäisen valvonnan soveltamisalasta, tärkeimmistä tunnistetuista riskeistä, sekä riskien raportoinnista yhtiön johtoelimille. Lähtökohtaisesti voidaan olettaa,

että tällaiset tiedot eivät lukeudu kaikista vaikeimmin selvitetävään informaatioon. Myöskään merkittäviä syitä sille, miksi yhtiön intressissä olisi peitellä kyseisiä tietoja, ei ole suoraan havaittavissa. On kuitenkin selvää, että tiedot ovat raporttia hyödyntävien tahojen näkökulmasta erittäin tärkeitä. Muun muassa rahoittajien kannalta on keskeistä saada tietoa tunnistetuista riskeistä ja siitä, miten riskeihin on varauduttu ja miten niitä torjutaan. Jo tietojen aliraportoinnilla itsessään voikin olla merkittäviä raportin informaatioarvoa heikentäviä ja toisaalta yhtiönkin kannalta haitallisia vaikutuksia, mikäli puutteelliset tiedot johtavat esimerkiksi investointien lakkauttamiseen. Ongelmat voivat vielä kasvaa entisestään tilanteessa, jossa muita tiedonantovaatimusten velvoittamia tietoja on annettu raportissa huomattavasti enemmän.

Raporteissa käsiteltyjen tietojen epäsymmetria voi aiheuttaa raportin lukijan kannalta vaikeuksia esimerkiksi sen tunnistamisessa, mikä tieto raportissa on oleellista. Mikäli epäolennaisista ja mahdollisesti jopa ESRS 2 -standardin vaatimusten ulkopuolisista tiedoista on annettu raportissa paljon informaatiota, on myös luonnollista, että lukija antaa näille tiedoille suuremman painoarvon käydessään läpi raporttia. Tällaisessa tilanteessa oleelliset tiedot, joista on annettu vähemmän informaatiota, voivatkin niin sanotusti hukkuu epäolennaisen tietovirran sekaan. Hankaluudet relevantin tiedon tunnistamisessa vaikuttavat negatiivisesti myös raportin yhteiskunnalliseen funktioon. Tiedon epäsymmetria – ollessaan tahallista tai ei – saattaa esimerkiksi johtaa sijoittajia harhaan ja haitata pyrkimyksiä saada raportit yritykset vastuuseen yhteiskunnallisista ja ympäristövaikutuksistaan.³¹⁸

Kuten aikaisemmin jo todettu, eräissä raporteissa useita relevantteja tietoja oli annettu viittauksina. Tämä korostui etenkin sellaisten yhtiöiden kohdalla, jotka olivat julkaisseet vastuullisuusraportin osana saman vuoden vuosiraporttiaan. Etenkin Novo Nordiskin ja Maerskin raporteissa viittauksia oli käytetty runsaasti ja niillä oli viitattu paitsi sisäisesti vuosiraportin eri osioihin, myös muihin yhtiön julkaisemiin raportteihin, kuten palkkio- ja palkitsemisraporttiin, sekä yrityshallintoraporttiin. Toimintatapa on ESRS-standardeissa sallittu, mutta nostaa esiin samoja kysymyksiä, joita on käsitelty jo raporttien sisältämien tietojen epäsymmetrian yhteydessä.

Tietojen sisällyttäminen viittauksina on kieltämättä yhtiöille erittäin tehokas keino parantaa raportointitehokkuutta. ESRS 2 -standardin tiedonantovaatimukset sisältävät paikoin tietoa,

³¹⁸ Dunfjäll 2025, s. 5.

jota on voitu sisällyttää jo muihin yhtiön julkaisemiin raportteihin. Tiedon toistaminen useaan kertaan ei välttämättä olekaan tarkoituksenmukaista ja voi myös vaikeuttaa raportin selkeyttä ja luettavuutta. Runsaiden viittausten kääntöpuolena on kuitenkin se, että mikäli tietoja löytyy eri puolelta yhtiön raportointikokonaisuuksia, voi lukijan olla vaikea hahmottaa sitä, mikä tieto on olennaista nimenomaan kestävyysraportoinnin kannalta. Lisäksi relevanttien tietojen vertailu toisiinsa voi vaikeutua. Sama vaikutus voi olla myös eri tiedonantovaatimusten velvoittamien tietojen esittämisellä saman raporttiosion yhteydessä. Esimerkiksi Assa Abloy oli esittänyt raportissaan eräitä tietoja tällä tavalla. Oma erillinen kysymyksensä on vielä viittausten selkeys. Jotkut yhtiöt, kuten Neste ja Novo Nordisk olivat sisällyttäneet viittaukset sisältöindeksin ohella myös itse raporttitekstiin. Toisten raporttien osalta relevantit viittaukset löytyivät vain sisältöindeksistä.

Keskeiseksi kysymykseksi nouseekin se, olisiko sääntelyssä ja täten vastuullisuusraportoinnissa syytä antaa enemmän painoarvoa raportin laatimistehokkuudelle ja luettavuudelle vai vastuullisuusseikkojen mahdollisimman yksityiskohtaiselle ja tarkalle raportoinnille. Ongelmana on puolestaan se, että raportoinnin lopullinen tarkoitus voi kärsiä yhtä lailla näiden molempien tavoitteiden painottamisesta sääntelyssä. Liika helppolukuisuuden ja resurssitehokkuuden painotus voi ajan saatossa luoda raporteista liian yksinkertaisia ja täten vähentää niiden tosiasiallista merkityksellisyyttä esimerkiksi rahoittajien näkökulmasta. Toisaalta hyvin tarkka raportointi kestävyysseikoista voi johtaa monimutkaisiin raportteihin, joiden kerroksellisuus ja mutkikkuus hidastaa raportointiin liittyviä keskeisiä prosesseja ja vaikeuttaa relevantin ydintiedon tunnistamista. Tällä voi olla myös suurempi yhteiskunnallinen vaikutus, mikäli tiedon vaikealukuisuus ja -selkoisuus johtaa siihen, että raportoinnilla välitettävä tieto karkaa yhä kauemmaksi tavallisten kansalaisten ymmärryspiiristä.

On todettava, että tämän tutkimuksen kohteena olleiden yhtiöiden raporteissa ei ilmennyt merkittäviä epäsymmetrioita eri tiedonantovaatimusten sisältämien tietojen välillä. Voidaan myös katsoa, että tietojen sisällyttäminen viittauksina oli toteutettu sääntelyn sallimissa rajoissa. Vastaavalla tavalla merkittäviä maakohtaisia erojakaan raporttien välillä ei tässä suhteessa noussut tutkimuksen myötä esiin. Yleisesti ottaen voidaan siis todeta, että vastuullisuusraportointisääntelyä on tutkittavina olleiden yhtiöiden toimesta noudatettu sääntelyn vaatimalla tasolla.

4.3 De lege ferenda

ESRS 2 -standardi on jo itsessään sisältörikas dokumentti, jonka sisältämät tiedonantovaatimukset ovat paikoin monimutkaisia ja jopa jokseenkin tulkinnanvaraisia. Kun mukaan lisätään vielä muutkin ESRS-pakettiin kuuluvat standardit, raportointivelvollisilla yhtiöillä on noudatettavanaan suuri määrä erilaisia vastuullisuusraportin sisältöä ja raportointiperiaatteita koskevia säännöksiä. Niiden soveltaminen ei välttämättä ole aina yksiselitteisen selvää. Edellä käsitellyn mukaisesti siinä, miten erilaiset yhtiöt tulkitsevat sääntelyä, voi ilmetä eroja. Merkittävien eroavaisuuksien määrään voidaan tulevaisuudessa odottaa kasvavan, mikäli raportointisääntelyn piiriin nousee yhä suurempi lukumäärä yrityksiä. Samalla myös raportoivien ja raportista hyötyvien osapuolten intressit voivat joutua keskenään ristiriitatilanteisiin, mikä itsessään vaikuttaa raportoinnin luotettavuuteen ja hyödyllisyyteen.

Sääntelyn epäkohtien tunnistamisesta kertoo myös Omnibus-paketin julkaisu. Syyt paketin julkaisuun liittyvät paitsi vastuullisuusraportointisääntelyn monimutkaisuuteen, myös eurooppalaisiin yhtiöihin kohdistuvaan sääntelytaakkaan ja -ilmapiiriin. On selvää, että raportointisääntelyssä on tunnistettu ongelmakohtia, joihin liittyy selkeitä uudistamistarpeita. Kun otetaan huomioon sekä paketin esitetty sisältö, että siitä annetut lausunnot, voidaan todeta, että ideaalitulanteessa uudet muutokset selkeyttäisivät sääntelyä vaarantamatta kuitenkin sen lopullista informaatioarvoa.

Yhtenä keskeisenä sääntelyyn kohdistuvana muutoksena voisi olla sen yksinkertaistaminen ja virtaviivaistaminen. Kuten todettu, ESRS 2 -standardin tiedonantovaatimukset sisältävät velvoitteita sellaisten tietojen antamisesta, joita on todennäköisesti voitu antaa jo esimerkiksi yhtiön vuosiraportin yhteydessä. Esimerkkejä tällaisista tiedoista ovat GOV-1-vaatimuksen mukaiset tiedot yhtiön hallinto-, johto- ja valvontaelinten kokoonpanosta, sekä SBM-1-vaatimuksen velvoittamat tiedot työsuhteisten työntekijöiden määrästä maantieteellisten alueiden mukaan. Näitä tietoja vaaditaan vastuullisuusraporttiin nimenomaan kestävyysnäkökulman sekä eräiden kestävyysseikkojen selkeyttämisen vuoksi. Tämän johdosta tietojen poistaminen kokonaan ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista. Tietojen jatkuva toistaminen rasittaa kuitenkin yhtiöiden raportointiin allokoimia resursseja, mikä puolestaan voi haitata muiden relevanttien kestävyystietojen raportoimista. Samalla toisto voi vaikuttaa heikentävästi myös raportin luotettavuuteen ja näin hankaloittaa raportin hyödyntämistä esimerkiksi kuluttajien ja rahoittajien toimesta.

Koska uudistuksia koskevana keskeisenä huolena on vastuullisuusraporttien merkityksellisyyden säilyttäminen sääntelyn keinoin, uusien sääntelyyn kohdistuvien muutosten tulisi myös vaalia sääntelyn tarkoitusta ja tavoitteita. Yhtenä tärkeänä päämääränä on kiistatta se, että relevanteista kestävyysseikoista annettaisiin jatkossakin tietoa mahdollisimman kattavasti ja yhdenmukaisesti. Tämän päämäärän tavoittamiseksi on varmistettava siitä, että tulevilla muutoksilla ei kavenneta vastuullisuusraportoinnin sisältövaatimuksia siten, että olennaisia tietoja voisi pudota sääntelyvaatimusten ulkopuolelle tai eri yhtiöiden raportit muodostuisivat keskenään hyvin erilaisiksi. Raportoitavien tietojen epätarkkuus ja haasteet raporttien keskinäisessä vertailussa olivat CSRD:tä edeltäneiden säädösten keskeisiä ongelmia ja johtivat siihen, ettei näiden säädösten tavoitteita pystytty täyttämään täysimääräisesti. Ideaalitulanteessa sääntelyn tulisi suojella yhtenäistä ja läpinäkyvää raportointikäytäntöä samalla pitäen huolta siitä, että vastuullisuusraportointia koskevat vaatimukset eivät kehity jatkuvasti yhä monimutkaisemmiksi. Täten uusien sääntelymuutosten tulisikin löytää ratkaisu siihen, miten tasapainotella näiden kahden intressin välillä.

Huomiota on syytä kiinnittää myös siihen, millaisten yritysten tulisi tulevaisuudessa kuulua sääntelyn piiriin. Jotta vastuullisuusraporttien yhteiskunnallinen rooli sidosryhmien keskeisenä vastuullisseikkojen tiedonlähteenä ei vaarantuisi, on varmistettava, että mahdollisimman moni yritys kuuluisi sääntelyn soveltamisalaan jatkossakin, eikä raportointivelvollisuus koskisi vain suuryrityksiä. Aikaisemmasta sääntelystä esimerkiksi NFRD ei ulottunut soveltamisalaltaan pienempiin yrityksiin ja täten sen lopullinen vaikutusvalta jäi jokseenkin vähäiseksi. Omnibus-pakettiin sisältyvä ehdotus siitä, että pienemmät yhtiöt voisivat raportoida kestävyysseikoista vapaaehtoisesti, voidaan katsoa positiiviseksi muutokseksi. Vapaaehtoinen raportointi rasittaisi pienten yritysten resursseja vähemmän, mutta toisaalta myötävaikuttaisi myös siihen, että pienetkin yritykset voisivat ottaa keskenään yhdenmukaisesti kantaa liiketoimintansa kestävyysvaikutuksiin.

Etenkin nykyisessä tilanteessa, jossa vastuullisuusraportointia koskeva sääntely on vielä tuore ja herkkä muutoksille, raportointivelvollisille yhtiöille voi aiheutua melko suurta taakkaa sääntelyn noudattamisesta. Tulevaisuudessa voidaan olettaa, että sääntelystä tulee enemmän vakiintunutta ja siihen kohdistuvat mahdolliset muutokset ovat paremmin yhtiöiden ennakoitavissa. Samalla ajan myötä vakiintuvat raportointikäytännöt tulevat helpottamaan yhtiöiden raportointiprosesseja sekä vähentämään raportointiin tarvittavia

resursseja. Toisaalta alati muuttuvan vastuullisuusympäristön myötä saattaa nopeallakin aikataululla nousta esiin sellaisia tarpeita, joihin on vastattava raporttien ja niitä koskevan sääntelyn keinoin. Näitä tulevaisuuden muutoksia tai niiden vaikutuksia sääntelyyn on mahdotonta ennustaa. Lähes täydellä varmuudella voidaan kuitenkin todeta, että vastuullisuusraportointisääntely tulee olemaan yksi EU:n sääntelyaloista, joka pysyy juridisen keskustelun ja argumentoinnin keskiössä vielä pitkään.

5 Johtopäätökset

Tutkimuksessa on tarkasteltu sitä, miten vastuullisuusraportointia on säännelty ja miten sääntely on kehittynyt EU:ssa, sekä tutkittu ja arvioitu sitä, miten eräät valikoidut pörssiyritykset Suomessa, Ruotsissa ja Tanskassa ovat sääntelyä noudattaneet. Tutkimuksen myötä on saatu selville, että vastuullisuutta koskevia teemoja on sisällytetty EU:n lainsäädäntöön jo vuosikymmenten ajan, mutta varsinaisesti vastuullisuusraportointi nousi sääntelyn piiriin vasta CSRD:n julkaisun myötä. Sääntely kehittyi pitkään suuntaan, jossa erilaisia kestävyysteemoja haluttiin tuoda yhä laajemmin raportoinnin piiriin ja haluttiin varmistaa se, että suuri osa EU:n alueella toimivista yrityksistä tulisi tulevaisuudessa kuulumaan sääntelyn soveltamisalaan. Viimeisimmät kehityssuunnat, kuten Omnibus-paketin julkaisu, viittaavat kuitenkin siihen, että lainsäädännön poliittinen painopiste EU:ssa on siirtynyt ja sääntelyssä halutaan ottaa askel taaksepäin. Nykyisenä tavoitteena vaikuttaakin olevan raportointisääntelyn virtaviivaistaminen ja raportoinnista yrityksille koituvan taakan minimoiminen.

Yleisesti ottaen tutkimuksen kohteena olleet pohjoismaiset pörssiyritykset ovat soveltaneet nykyistä sääntelyä, eli CSRD:tä ja raporttien sisältöä yksityiskohtaisemmin sääntelevää ESRS 2 -standardia, keskenään melko saman kaltaisilla tavoilla. Jokainen tutkittu yritys oli luonut sääntelyn pohjalta kattavan raportin, johon oli sisällytetty vaadittuja tietoja laajasti ja pääasiassa hyvin läpinäkyvästi. Tutkimuksen ja sen pohjalta tehdyn sääntelyn noudattamistavan arvioinnin perusteella voidaan myös todeta, että yritykset ovat noudattaneet sääntelyä yleisesti ottaen hyvin ja siinä vaaditulla tavalla. Raporteissa oli havaittavissa muutamia puuttuvia tietoja, sekä tietoja, joiden osalta vaadittua informaatiota oli annettu niukemmin kuin toisten osalta. Suuria systemaattisia puutteita tai muita huomioita ei tutkimuksessa silti havaittu. Tutkimuksen myötä kuitenkin nousi esiin muutamia yleisempiä huomioita ja pohdintoja liittyen vastuullisuusraportointisääntelyyn tulkintaan ja tarkoitukseen. Huomioilla ei ole suoraa vaikutusta siihen, miten tutkitut yritykset olivat

sääntelyä noudattaneet. Niiden huomioon ottaminen on kuitenkin relevanttia, kun pohditaan sitä, millaista vastuullisuusraportointia koskeva sääntely voisi tulevaisuudessa olla.

Kun tarkastellaan sääntelyn viimeaikaisia kehityskulkuja, on ilmeistä, että tarve sääntelyn muuttamiselle on olemassa. Sääntelyn tuleva muoto tulee kuitenkin määrittämään raamit sille, millaiseksi vastuullisuusraportointi ja siihen liittyvät käytännöt tulevaisuudessa muovautuvat. Sääntelyn virtaviivaistaminen ja selkeyttäminen ovat seikkoja, joita niin raportoivat kuin raporttia hyödyntävätkin osapuolet todennäköisesti toivovat tulevalta sääntelyltä. Samalla raportoinnin pohjimmaista tarkoitusta on suojeltava ja pidettävä huoli siitä, ettei vastuullisuusraportointi jää vain suuryritysten vastuulle. On kuitenkin huomattava, että vasta kun Omnibus-paketin ESRS-standardeihin kohdistuvat muutokset ovat tulleet sovellettaviksi, voidaan sääntelyn mahdollisia muutostarpeita tarkastella kunnolla uudelleen. Silti alkuperäiset standardit ja niiden perusteella toteutetut raportit tulevat varmasti pysymään merkityksellisenä vastapuolena tulevalle vertailulle.

Kuten jo aikaisemmin kappaleessa 1.3 on todettu, ei tutkimuksen lopputulos ole sen kapean tutkimusotteen vuoksi laajasti yleistettävä. Tutkimuksen myötä esiin nousseet ja edellä mainitut huomiot voivat kuitenkin toimia pohjana yhä laajemmalle yhteiskunnalliselle keskustelulle vastuullisuusraportoinnista, sen tarkoituksesta ja sitä koskevasta sääntelystä. Tunnistetut kysymykset liittyen raportointisääntelyn tulkintaan ja sen sisältämän tiedon selkeyteen ja informaatioarvoon ovat sellaisia, joiden pohtiminen on kiistatta tärkeää – etenkin nykyisessä tilanteessa, jossa sääntelyä pyritään parhaillaan muuttamaan ja kehittämään.

Nykyinen maailmanpoliittinen tilanne paitsi EU:ssa, myös sen ulkopuolella on johtanut siihen, ettei asenne kestävyystekijöitä ja -kysymyksiä kohtaan ole kaikkialla pelkästään positiivinen. Esimerkiksi Yhdysvalloissa on puhuttu jo eräänlaisesta vastuullisuuskysymyksiin kohdistuvasta vastaliikkeestä.³¹⁹ Keskeisenä teemana tällaisten liikkeiden keskuudessa vaikuttaa olevan se, että huomion kohdistaminen vastuullisuuteen nähdään markkinoiden tehokkuutta ja kilpailukykyä haittaavana tekijänä.³²⁰ Vastuullisuusteemojen puolestapuhujat taas näkevät kestävyysseikat ja niihin keskittymisen päinvastoin yritysten kilpailukykyä ja markkina-arvoa parantavana seikkana.³²¹

³¹⁹ Winston 2023.

³²⁰ Tang – Shi – Liu 2024.

³²¹ Abou-Jaoudé 2023.

Näkemyserot ovat kiistatta vahvoja ja globaali keskustelu teemojen ympärillä tulee hyvin todennäköisesti kiihtymään. Koska mielipiteillä tulee olemaan vaikutusta myös liiketoiminnan vastuullisuutta – ja muun muassa vastuullisuusraportointia – ohjaavaan sääntelyyn, tulisi meidän kaikkien seuratakin mielenkiinnolla sitä, mihin suuntaan kestävyysteemat tulevaisuudessa kehittyvät.